

กรณีศึกษาของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาล
ตำบลป่าซิว อําเภอลำปาง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ทอง อังคศิริศึกษา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสังคมวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๕๔

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาล
ตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต

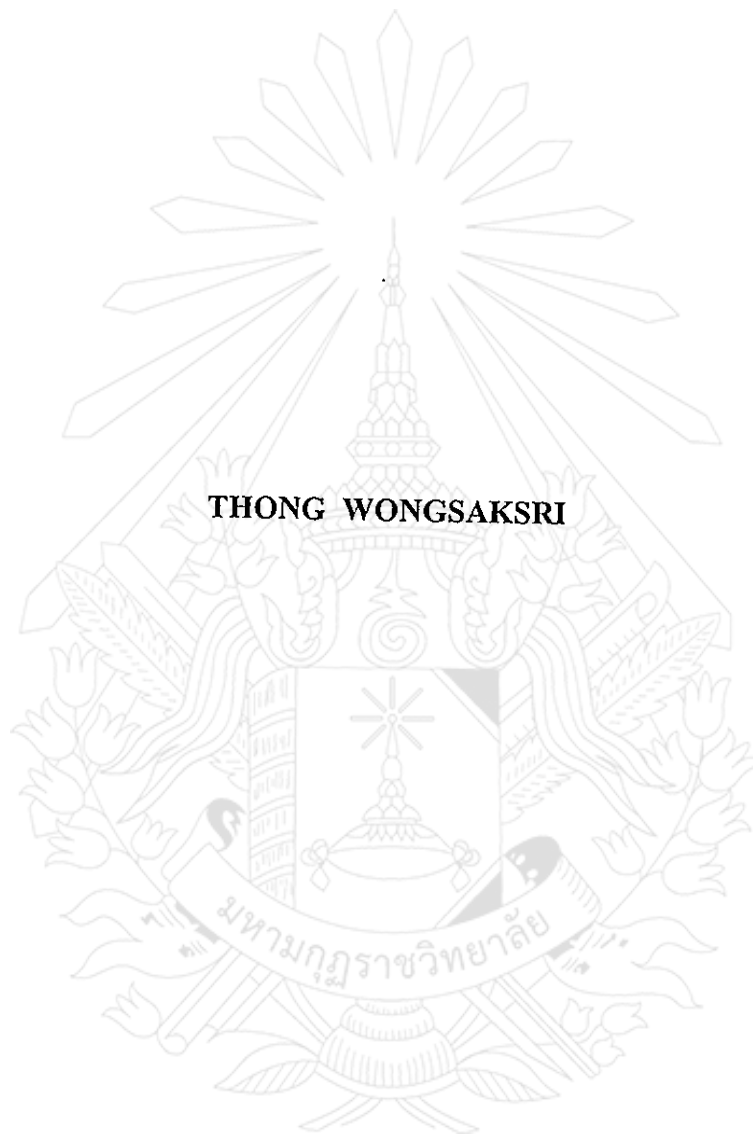
สาขาวิชาสังคมวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๕๔

B 13301

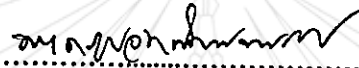
**PEOPLE'S PARTICIPATION IN LOCAL DEVELOPMENT : A CASE
STUDY OF PAI SUP-DISTRICT MUNICIPALITY, PAI DISTRICT,
MAE HONG SON PROVINCE**

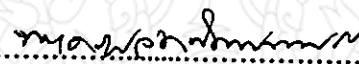
**A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
DEPARTMENT OF SOCIOLOGY
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
B.E. 2554 (2011)**

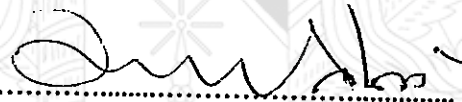
หัวข้อสารนิพนธ์ : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี
เทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
ชื่อนักศึกษา : ทอง วงศ์ศักดิ์ศรี
สาขาวิชา : สังคมวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ สมหมาย เปรมจิตต์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ดร. ตระกูล ชำนาญ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

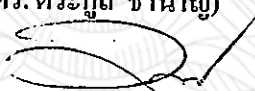

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์)

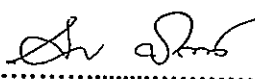
คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ สมหมาย เปรมจิตต์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร. ตระกูล ชำนาญ)

..... กรรมการ
(พระมหาวิโรจน์ กุตุควีโร (ดร.))

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัครชัย ชัยแสวง)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thematic Title : People's Participation in Local Development : A Case Study of Pai
Sup-district Municipality, Pai District, Mae Hong Son Province

Student's Name : Thong Wongsaksri

Department : Sociology

Advisor : Assoc. Prof. Sommai Premchit

Co-Advisor : Dr. Trakoon Chamnan

Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial
Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree.

P. Sampipattanaviriyajarn
..... Dean of Graduate School
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn)

Thematic Committee

P. Sampipattanaviriyajarn
..... Chairman
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn)

Sommai Premchit
..... Advisor
(Assoc. Prof. Sommai Premchit)

TKC
..... Co-Advisor
(Dr. Trakoon Chamnan)

V. Guttaviro
..... Member
(Phramaha Viroj Guttaviro (Dr.))

Akrachai Chaisawaeng
..... Member
(Asst. Prof. Akrachai Chaisawaeng)

หัวข้อสารนิพนธ์	: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
ชื่อนักศึกษา	: ทอง วงศ์ศักดิ์ศรี
สาขาวิชา	: สังคมวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษา	: รองศาสตราจารย์สมหมาย เปรมจิตต์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	: ดร. ตระกูล ชำนาญ
ปีการศึกษา	: 2553

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ของประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ในเขตรับผิดชอบเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 327 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่า t - test และ F - test ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

ผลการวิจัยพบว่า

1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ทั้ง 3 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ด้านการเมืองท้องถิ่น และด้านเศรษฐกิจ แปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

2) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3) ข้อเสนอแนะ

3.1 ปัญหาจากผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า 1) บุคคลต่างถิ่นมาแย่งที่ทำกินของคนในท้องถิ่นมากขึ้นเพราะเป็นแหล่งท่องเที่ยว 2) คุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น มีความเหลื่อมล้ำกันค่อนข้างมาก ส่วนใหญ่กลุ่มคนชนเผ่าต่าง ๆ ไม่ค่อยได้รับการเหลียวแลจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และ 3) ประชาชนในท้องถิ่นไม่มีความรู้ความเข้าใจในด้านการเมืองท้องถิ่น และบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาเทศบาล

3.2 แนวทางแก้ไขปัญหา พบว่า 1) ไม่ควรให้ห้างสรรพสินค้าหรือร้านสะดวกซื้อ มาเปิดในพื้นที่อำเภอปาย 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกับชุมชนและให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพมากขึ้น และ 3) เทศบาลตำบลปาย ควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ การเมืองท้องถิ่น และบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาเทศบาล ให้มีความเจริญก้าวหน้าขึ้น

Thematic Title : **People's Participation in Local Development : A Case Study of Pai Sup-district Municipality, Pai District, Mae Hong Son Province**

Student's Name : **Thong Wongsaksri**

Department : **Sociology**

Advisor : **Assoc. Prof. Sommai Premchit**

Co-Advisor : **Dr. Trakoon Chamnan**

Academic Year : **B.E. 2553 (2010)**

ABSTRACT

The objectives of this thematic paper were aimed 1) to study people's participation in local development of Pai Sub-district Municipality, Pai District, Mae Hong Son Province, 2) to compare people's participation in local development of Pai Sub-district Municipality, Pai District, Mae Hong Son Province, who differed in sex, age, level of education, occupation and income, and 3) to study suggestions on the problems and solutions to the problems of people's participation in local development of Pai Sub-district Municipality, Pai District, Mae Hong Son Province. The study sampling subjects were people residing in the jurisdiction of Pai Sub-district Municipality, Pai District, Mae Hong Son Province, who had electoral right, totaling 327. Tools for data collection were questionnaires; statistics for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and t-test and F-test. If statistically significant difference was found, it would be tested in pair by means of LSD (Least-Significant Different). The results were presented in descriptive tables.

Results of the research were as follows :

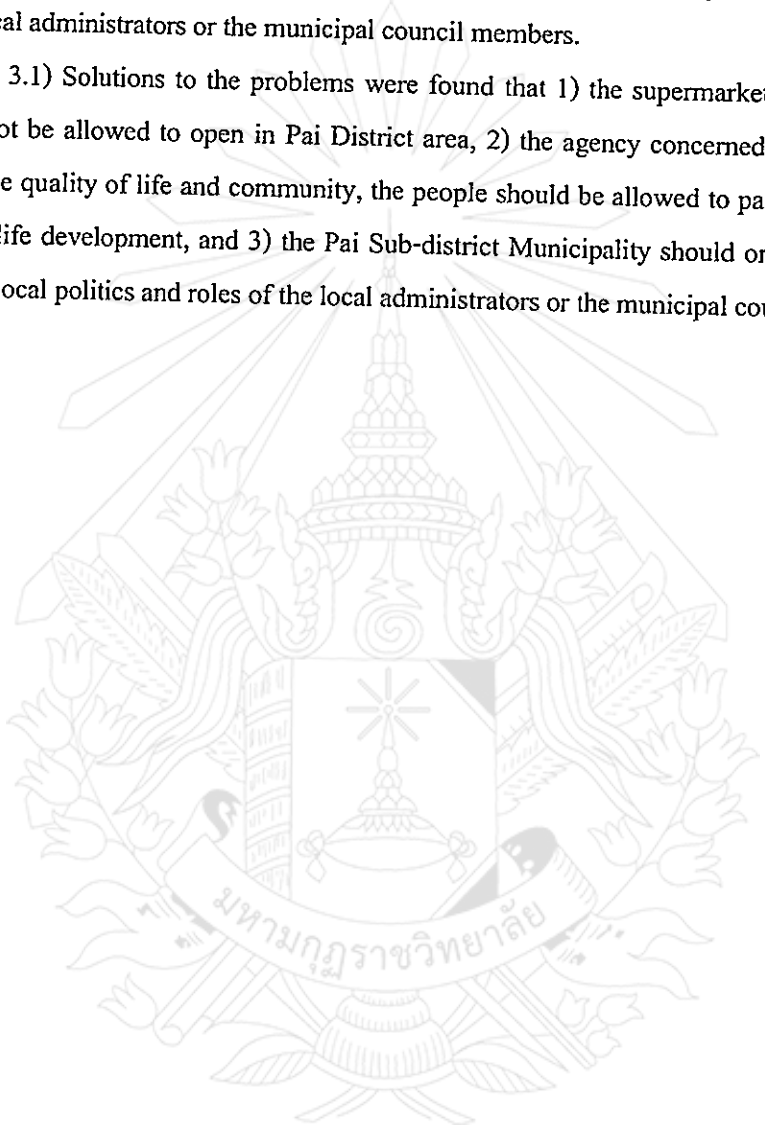
1) The people's participation in local development of Pai Sub-district Municipality, Pai District, Mae Hong Son Province in the three aspects was all rated at a medium level. When considering by aspect, ranking from high to low, it was found that the quality of life had the highest mean which was rated at a medium level, followed by local politics and economy which were rated at a medium level, respectively.

2) The hypothesis test showed that the people who differed in sex, age, level of education, occupation, and income did differ in participation in local development of Pai Sub-district Municipality, Pai District, Mae Hong Son Province, with statistically significant difference at 0.05, which was consistent with the hypothesis.

3) Suggestions

3.1) Problems from the respondents were found that 1) the outsiders in larger number came to take away farmlands of the natives because it is a tourist area, 2) the quality of life of the natives was much different; different ethnic groups were generally left helpless by the government officials, and 3) the locals had no knowledge and understanding of local politics and roles of the local administrators or the municipal council members.

3.1) Solutions to the problems were found that 1) the supermarket or convenience store should not be allowed to open in Pai District area, 2) the agency concerned should promote and develop the quality of life and community, the people should be allowed to participate more in the quality of life development, and 3) the Pai Sub-district Municipality should organize technical training about local politics and roles of the local administrators or the municipal council members.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ ด้วยความกรุณาจากอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ ในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนาทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และให้คำชี้แนะแนวทางในการทำสารนิพนธ์

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา มหาวิทยาลัยที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนาที่ให้สถานที่ศึกษา ค้ำค้ำ รวบรวมความรู้ต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาที่ศึกษาเล่าเรียน

ขอกราบนมัสการขอบคุณ ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกรูป/ท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แนะนำแนวทางการเรียน ให้ข้อคิด กำลังใจในการเรียนจนประสบผลสำเร็จ

ขอกราบนมัสการ พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้กรุณาเป็นประธานกรรมการสอบและขอกราบนมัสการขอบคุณพระมหาวิโรจน์ กุตุตวิโร(ดร.) ที่ให้คำแนะนำตรวจแก้ไขสารนิพนธ์และขอขอบคุณคณะกรรมการสอบทุกท่านที่ได้ชี้แนะข้อบกพร่องในงานวิจัยนี้ และขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ สมหมาย เปรมจิตต์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ดร.ตระกูล ชำนาญ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ให้คำแนะนำในการแก้ไขเพิ่มเติมข้อมูลทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้แล้วเสร็จ

ขอกราบขอบพระคุณพระปลัดบุญธรรม ปุณฺณ ฐมฺโม พระครูปลัดจิตติชัย จิตติชโยและนายอรรถเดช ตาปราบ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ให้คำแนะนำปรับปรุงเนื้อหาสาระเพื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอกราบขอบพระคุณท่านคณาจารย์สาขาวิชาสังคมวิทยาที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ และประสบการณ์ตลอดระยะเวลาที่ศึกษา พนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อนักศึกษาปริญญาโท รหัส 51 สังคมวิทยาทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจ รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งมิได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ที่ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ และให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณบิดา คุณค่อมุแฮ วงศ์ศักดิ์ศรี อันเป็นที่เคารพรักยิ่งของผู้วิจัย ผู้ซึ่งวางรากฐานการศึกษาที่ดี และเป็นพลัง กำลังใจที่สำคัญยิ่งของผู้วิจัย

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้ผู้วิจัย ได้มีโอกาสศึกษาจนสำเร็จ

ทอง วงศ์ศักดิ์ศรี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญแผนภูมิ	ด
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 สมมติฐานการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	7
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	12
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น	20
2.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา	35
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น	37
2.6 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา	63
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	64
2.8 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	71

	๗
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	72
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	72
3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง	73
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	74
3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	75
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	77
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล	77
3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย	78
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	79
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	79
4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	80
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	81
ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	81
ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน	84
ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย	89
ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน	125
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	128
5.1 สรุปผลการวิจัย	129
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	132
5.3 ข้อเสนอแนะ	147
5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	147
5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	152
บรรณานุกรม	153

	๗
ภาคผนวก	159
ภาคผนวก ก	160
ภาคผนวก ข	162
ภาคผนวก ค	166
ภาคผนวก ง	169
ภาคผนวก จ	176
ประวัติผู้วิจัย	181

สารบัญญัตราง

		หน้า
ตารางที่ 3.1	แสดงจำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามหมู่บ้าน	74
ตารางที่ 4.1	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ	81
ตารางที่ 4.2	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ	81
ตารางที่ 4.3	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา	82
ตารางที่ 4.4	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ	82
ตารางที่ 4.5	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้	83
ตารางที่ 4.6	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวม 3 ด้าน	84
ตารางที่ 4.7	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านเศรษฐกิจ	85
ตารางที่ 4.8	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต	86
ตารางที่ 4.9	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการเมืองท้องถิ่น	87
ตารางที่ 4.10	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามเพศ	89
ตารางที่ 4.11	แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามเพศ	89

ตารางที่ 4.12	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามเพศ	90
ตารางที่ 4.13	แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามเพศ	90
ตารางที่ 4.14	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามเพศ	91
ตารางที่ 4.15	แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามเพศ	91
ตารางที่ 4.16	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการเมืองท้องถิ่น จำแนกตามเพศ	92
ตารางที่ 4.17	แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการเมืองท้องถิ่น จำแนกตามเพศ	92
ตารางที่ 4.18	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามอายุ	93
ตารางที่ 4.19	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามอายุ	93
ตารางที่ 4.20	แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน ที่มีอายุแตกต่างกัน LSD (Least-Significant Different)	94

ตารางที่ 4.21	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามอายุ	95
ตารางที่ 4.22	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามอายุ	95
ตารางที่ 4.23	แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านเศรษฐกิจ ที่มีอายุแตกต่างกัน LSD (Least-Significant Different)	96
ตารางที่ 4.24	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามอายุ	97
ตารางที่ 4.25	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามอายุ	97
ตารางที่ 4.26	แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่มีอายุแตกต่างกัน LSD (Least-Significant Different)	98
ตารางที่ 4.27	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการเมืองท้องถิ่น จำแนกตามอายุ	99
ตารางที่ 4.28	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการเมืองท้องถิ่น จำแนกตามอายุ	99

ตารางที่ 4.29	แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการเมืองท้องถิ่น ที่มีอายุแตกต่างกัน LSD (Least-Significant Different)	100
ตารางที่ 4.30	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา	101
ตารางที่ 4.31	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา	101
ตารางที่ 4.32	แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา ด้วยวิธีการ LSD (Least-Significant Different)	102
ตารางที่ 4.33	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามระดับการศึกษา	103
ตารางที่ 4.34	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามระดับการศึกษา	103
ตารางที่ 4.35	แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามระดับการศึกษา ด้วยวิธีการ LSD (Least-Significant Different)	104
ตารางที่ 4.36	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามระดับการศึกษา	105

ตารางที่ 4.37	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามระดับการศึกษา	105
ตารางที่ 4.38	แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามระดับการศึกษา ด้วยวิธีการ LSD (Least-Significant Different)	106
ตารางที่ 4.39	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการเมืองท้องถิ่น จำแนกตามระดับการศึกษา	107
ตารางที่ 4.40	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการเมืองท้องถิ่น จำแนกตามระดับการศึกษา	107
ตารางที่ 4.41	แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการเมืองท้องถิ่น จำแนกตามระดับการศึกษา ด้วยวิธีการ LSD (Least-Significant Different)	108
ตารางที่ 4.42	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามอาชีพ	109
ตารางที่ 4.43	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามอาชีพ	109
ตารางที่ 4.44	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามอาชีพ	110
ตารางที่ 4.45	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามอาชีพ	111

ตารางที่ 4.46	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัด แม่ฮ่องสอน ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามอาชีพ	111
ตารางที่ 4.47	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามอาชีพ	112
ตารางที่ 4.48	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามอาชีพ	113
ตารางที่ 4.49	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัด แม่ฮ่องสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามอาชีพ	113
ตารางที่ 4.50	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามอาชีพ	114
ตารางที่ 4.51	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการเมืองท้องถิ่น จำแนกตามอาชีพ	115
ตารางที่ 4.52	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัด แม่ฮ่องสอน ด้านการเมืองท้องถิ่น จำแนกตามอาชีพ	115
ตารางที่ 4.53	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการเมืองท้องถิ่น จำแนกตามอาชีพ	116
ตารางที่ 4.54	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามรายได้	117

ตารางที่ 4.55	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามรายได้	117
ตารางที่ 4.56	แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน ที่มีรายได้แตกต่างกัน LSD (Least-Significant Different)	118
ตารางที่ 4.57	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามรายได้	119
ตารางที่ 4.58	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามรายได้	119
ตารางที่ 4.59	แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านเศรษฐกิจ ที่มีรายได้แตกต่างกัน LSD (Least-Significant Different)	120
ตารางที่ 4.60	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามรายได้	121
ตารางที่ 4.61	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามรายได้	121
ตารางที่ 4.62	แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่มีรายได้แตกต่างกัน LSD (Least-Significant Different)	122

ตารางที่ 4.63	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการเมืองท้องถิ่น จำแนกตามรายได้	123
ตารางที่ 4.64	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการเมืองท้องถิ่น จำแนกตามรายได้	123
ตารางที่ 4.65	แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการเมืองท้องถิ่น ที่มีรายได้แตกต่างกัน LSD (Least-Significant Different)	124
ตารางที่ 4.66	แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านเศรษฐกิจ	125
ตารางที่ 4.67	แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไข การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต	126
ตารางที่ 4.68	แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไข การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการเมืองท้องถิ่น	127

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 2.1 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

หน้า

71

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มีบทบัญญัติหลายมาตราที่ได้กำหนดสิทธิเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และ 9 ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของการวางแผนการพัฒนาประเทศ ทั้งในด้านการบริหาร ที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม และแนวคิดที่เปลี่ยนมาเน้นให้ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” และใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาให้คนมีความสุข และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น พร้อมทั้งมีการปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนาแบบแยกส่วนมาเป็นบูรณาการแบบองค์รวม โดยมีกระบวนการพัฒนาที่เชื่อมโยงกันในทุกเรื่อง และเปิด โอกาสให้ทุกภาคส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนา ประกอบกับพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ได้กล่าวไว้คือ “หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐทุกแห่งกำหนดแผน โครงการ เพื่อปรับปรุงการบริหารงานของตนเองที่อยู่ในความรับผิดชอบให้สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล”¹ ต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการ/กิจกรรม เพื่อแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของชุมชน จึงทำให้เกิดรูปแบบประชาคมขึ้นมา ปัญหาโดยทั่วไป คือ การกระจายอำนาจของรัฐกระทำไม่ได้ไม่เต็มที่ ทั้งนี้อาจมีปัจจัยหลายอย่าง อาทิเช่น งบประมาณ ศักยภาพบุคลากรในพื้นที่ ประชากรขาดการมีส่วนร่วม และบริบทในแต่ละพื้นที่ก็แตกต่างกันตามสภาพภูมิศาสตร์ที่มีอยู่

อำเภอปายเป็นเมืองที่อยู่ห่างจากจังหวัดแม่ฮ่องสอนประมาณ 100 กิโลเมตร เป็นเมืองท่องเที่ยว ซึ่งมีธรรมชาติที่สวยงามดึงดูดนักท่องเที่ยว มีแม่น้ำปาย ไหลผ่านตัวเมือง ล้อมรอบด้วยภูเขาธรรมชาติและประเพณีวัฒนธรรมของชนเผ่าต่าง ๆ ที่เป็นเอกลักษณ์และสวยงามดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี อำเภอปายมีปัญหาทั้งภายในและภายนอกเทศบาลตำบลปายได้ให้

¹บุญบง ชัยเจริญวัฒนะ และ บุญมี แซ่ลี, ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, 2544), หน้า 17.

ความสำคัญการพัฒนาแบบองค์รวม แต่ก็มีประชาชนในพื้นที่หาผลประโยชน์และไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับเทศบาลตำบลปายเท่าที่ควร มีนายทุนและผู้ประกอบการบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือ คิดถึงแต่ผลประโยชน์ เทศบาลตำบลปาย ต้องแบกรับภาระและปัญหาต่าง ๆ มีแนวโน้มขาดการมีส่วนร่วมมากขึ้น มีปัจจัยในหลายด้าน เช่น การเสวนากันในชุมชนมีน้อย การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องจิตอาสา ไม่มีค่าตอบแทนหรือ เบี้ยเลี้ยง ค่าอาหาร ปัญหารายได้น้อย ค่าครองชีพสูงขึ้น สูญเสียบรายได้หลักไป เมื่อเข้าร่วมงานกิจกรรมตามประเพณี งานบุญต่าง ๆ ในชุมชน ประชาชนจะมองหาผลประโยชน์ตนเอง มากกว่าส่วนรวมที่มีอยู่ในชุมชน เห็นได้จากการเข้าร่วมเวทีประชาคม อีกทั้งยังมีการส่งตัวแทนในชุมชน คณะกรรมการ เป็นผู้ลงความเห็นทั้งหมดเป็นส่วนใหญ่ จากการบันทึกการประชุมในชุมชน ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญกับการประชุม นอกจากคณะกรรมการที่มีบทบาทหน้าที่ในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ประชาชนเริ่มเบื่อกับการพัฒนาท้องถิ่น เมื่อเทศบาลหรือส่วนราชการในพื้นที่เชิญเข้าร่วมประชุม ทำกิจกรรมร่วมกับเทศบาลน้อยลง การจัดประชุมประชาคมเพื่อจะวางแผนพัฒนาการดำเนินงานทุก ๆ ปี กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วม มีน้อยมากเมื่อเทียบกับสัดส่วนประชากรที่มีอยู่ในพื้นที่จริง ประชาชนเทศบาลตำบลปายให้ความสำคัญเรื่องปากท้องเพื่อเลี้ยงชีพมากกว่า ทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมด้านการพัฒนาได้ดีเท่าที่ควร การจัดทำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลปาย ขับเคลื่อนได้อย่างไม่เต็มที่ อีกทั้งงบประมาณบางส่วนต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยภาครัฐและเอกชนคอยสนับสนุนและเป็นพี่เลี้ยงให้ เมื่อประชาชนมีส่วนร่วมน้อย ทำให้ล่อแหลมต่อการดำเนินการ ให้ตรงกับความต้องการและระเบียบข้อบัญญัติที่มีอยู่ ทำให้การขับเคลื่อนการบริหารงาน โครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ต้องนำกลับมาพิจารณา และทบทวนอยู่บ่อยครั้ง เพื่อให้การดำเนินงานเกิดผล และมีประสิทธิภาพ ตามแผนงานยุทธศาสตร์ ทั้งนี้เทศบาลตำบลปายได้แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาเทศบาลตำบลปาย เป็นคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาซึ่งมีตัวแทนขององค์กรภาครัฐ เอกชนหรือองค์กรภาคประชาชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของประชาชน และให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับการพัฒนาเทศบาลตำบลปายเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

การศึกษาวิจัยเพื่อรับทราบและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลปายและเป็นการเปิด โอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลปายในการพัฒนาท้องถิ่น การศึกษาวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการหาแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมเพื่อตอบปัญหาสังคมได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมถึงการนำไปประกอบกับหลักฐานในการวางแผนการพัฒนาได้เป็นอย่างดี เพื่อให้ท้องถิ่นได้รับการพัฒนาที่ตรงกับความต้องการของประชาชนและผู้นำชุมชนในแต่ละชุมชน การวิจัยนี้จะเป็นฐานข้อมูลและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ของเทศบาลตำบลปาย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น คณะผู้บริหารสามารถนำผลการอภิปราย การมีส่วนร่วมในแต่ละด้าน ไปปรับใช้และแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ท้องถิ่นที่มีน้อยให้ดีขึ้น และส่งเสริมผู้มีจิตอาสาในสังคมให้มากขึ้น เพื่อสนับสนุน โครงการ/กิจกรรม ในชุมชน ขับเคลื่อน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนควบคู่ไปกับการพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดเป็น รูปธรรมต่อไป

ดังนั้น ผู้วิจัยซึ่งเป็น นักพัฒนาสังคม สังกัด ศูนย์พัฒนาสังคม หน่วยที่ 43 จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ปฏิบัติงานในพื้นที่เทศบาลตำบลปาย ประชาชนที่มีความหลากหลายซึ่งขาดการมีส่วนร่วมนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ตำบลปาย เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้รับครั้งนี้ไปปรับปรุงและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย โดยศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วม 3 ด้าน คือ 1) ด้านเศรษฐกิจ 2) ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต และ 3) ด้านการเมืองท้องถิ่น เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนา ท้องถิ่นต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ของประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ต่างกัน

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมของ ประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1.3.1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลแตกต่างกัน

1.3.2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลแตกต่างกัน

1.3.3 ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล แตกต่างกัน

1.3.4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลแตกต่างกัน

1.3.5 ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลแตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาวิจัยไว้ ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ ประชากรในชุมชนของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ทั้งหมด 5 ชุมชน จำนวน 2,213 คน

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 3 ด้าน ดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมในด้านเศรษฐกิจ
- 2) การมีส่วนร่วมในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต
- 3) การมีส่วนร่วมในด้านการเมืองท้องถิ่น

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ เขตเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีทั้งหมด 5 ชุมชน คือ

- หมู่ที่ 1 ชุมชนบ้านเมืองแพะ
- หมู่ที่ 2 ชุมชนบ้านเจ้าหม้อ
- หมู่ที่ 3 ชุมชนบ้านป่าขาม
- หมู่ที่ 4 ชุมชนบ้านเมืองพร้าว
- หมู่ที่ 6 ชุมชนบ้านห้วยปู

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ทราบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.5.2 ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ของประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ต่างกัน

1.5.3 ทำให้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.5.4 ทำให้สามารถนำผลการวิจัยไปกระตุ้นส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ให้มากยิ่งขึ้น

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง กระบวนการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแบบแผนและทิศทางเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ในเขตรับผิดชอบเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นประชากรในเขตเทศบาลตำบลปาย

เขตเทศบาลตำบลปาย หมายถึง พื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนเท่านั้น

การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่รัฐทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นและการดำเนินงานเรื่องหนึ่งเรื่องใดและเปิดโอกาสให้ประชาชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและด้านการเมืองท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง กระบวนการที่รัฐทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นและการดำเนินงานเรื่องหนึ่งเรื่องใดและเปิดโอกาสให้ประชาชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและด้านการเมืองท้องถิ่น การที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของเทศบาลตำบล แบ่งออกเป็น 3 ด้าน

1) การมีส่วนร่วมในด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ แก่ประชาชน ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ปรับปรุงการคมนาคมให้มีความสะดวก การสัญจรของประชาชนมีคุณภาพทั่วถึงกัน และพัฒนาสิ่งแวดล้อมในทุกมิติของการพัฒนา เพื่อสร้างระบบนิเวศ สัมพันธ์กับวิถีชีวิตไทยเพื่อสร้างรายได้ เน้นการพัฒนาอาชีพเสริมอย่างหลากหลาย มีการจำหน่าย พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ เน้นการฝึกทักษะด้านอาชีพ เพื่อเป็นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับรากหญ้าและทุกชุมชน มีส่วนร่วมพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ส่งเสริมการประกอบอาชีพ ตลาดชุมชน สินค้าพื้นเมือง สนับสนุนร้านค้าชุมชน แก้ไขปัญหาการว่างงาน และจัดตั้งกองทุนชุมชน จัดทำรายรับ-รายจ่ายในชุมชน พัฒนาอาชีพในครัวเรือน เพื่อจำหน่ายในชุมชน และมีกิจกรรมทำบุญการกุศลช่วยเหลือกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาคความยากจน

2) การมีส่วนร่วมด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต หมายถึง ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีสุขภาพพลานามัยที่ดี โดยมุ่งเน้นการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ โดยจัดให้มีชมรมออกกำลังกาย เพื่อสุขภาพทุกหมู่บ้าน เพื่อลดการเจ็บป่วย รวมทั้งรายจ่ายในการรักษาพยาบาลของ

ประชาชน และการบริหารงานด้านส่งเสริมสุขภาพ อนามัย แก่ประชาชน รณรงค์ป้องกัน และควบคุมโรคในชุมชน รวมทั้งป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การสนับสนุนให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุ และผู้พิการ

3) การมีส่วนร่วมด้านการเมืองท้องถิ่น หมายถึง ส่งเสริมสนับสนุนการเผยแพร่ประชาธิปไตย โดยให้ประชาชนมีความรู้ และมีส่วนร่วมในการบริหารระบบบูรณาการ ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัด และการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น การเข้าร่วมกิจกรรม การใช้สิทธิใช้เสียงในการเลือกผู้นำท้องถิ่น ร่วมรณรงค์การเลือกตั้งในท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนและสร้างความยุติธรรมในชุมชน

เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 เพศ คือ 1) ชาย, และ 2) หญิง

อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น 6 ช่วง คือ 1) 18 – 20 ปี, 2) 21 - 30 ปี, 3) 31 - 40 ปี, 4) 41 - 50 ปี, 5) 51 - 60 ปี, และ 6) 61 ปีขึ้นไป

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น 6 ช่วง คือ 1) ไม่ได้รับการศึกษา, 2) ระดับประถมศึกษา 1-6, 3) ระดับมัธยมศึกษา, 4) ระดับปวส. หรืออนุปริญญา, 5) ระดับปริญญาตรี, และ 6) สูงกว่าปริญญาตรี

อาชีพ หมายถึง อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น 7 อาชีพ คือ 1) รับราชการ, 2) ประกอบอาชีพส่วนตัว, 3) ค้าขาย, 4) พนักงานรัฐ/รัฐวิสาหกิจ ฯลฯ, 5) ลูกจ้างชั่วคราว/จ้างเหมา, 6) เกษตรกร, และ 7) อื่นๆ

รายได้ หมายถึง รายได้ของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น 6 ช่วง คือ 1) ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน 2) 5,000 - 10,000 บาท/เดือน, 3) 10,001 – 15,000 บาท/เดือน, 4) 15,001 – 20,000 บาท/เดือน, 5) 20,001 - 25,000 บาท/เดือน, และ 6) 25,001 – 30,000 บาท/เดือน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน” ผู้วิจัยได้ศึกษาจากตำรา เอกสาร ทฤษฎี แนวความคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีสาระสำคัญดังนี้

- 2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา
- 2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น
- 2.6 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.8 สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

มีนักทฤษฎีได้รวบรวมกลุ่มของปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำของมนุษย์โดยทั่วไปนั้นเป็นทฤษฎีซึ่งอธิบายว่า การกระทำทางสังคมนั้นประกอบด้วยกลุ่มคนที่มีปัจจัยหลายประการที่จะเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งมีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

2.1.1 ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

Schutz กล่าวว่าในชีวิตของเราต้องสัมพันธ์อยู่กับบุคคลหลายประเภท แต่ละประเภทล้วนมีปทัสถานในการปฏิบัติต่างกันไป นักวิชาการได้จัดจำแนกประเภทความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยอาศัยระดับความสัมพันธ์เป็นเกณฑ์ จากผิวเผินไปสู่ลึกซึ้ง การจัดประเภทเช่นนี้จะทำให้เรารู้ล่วงหน้าว่าจะคาดหวังอะไรจากกันและกันได้และจะเตรียมตัวติดต่อกันอย่างไรจึงจะไม่เกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ในที่นี้จำแนกเป็น 3 ระดับคือ

1) คนรู้จัก คนรู้จักนั้นเป็นความสัมพันธ์ที่ผิวเผิน การสื่อสารกันมักเป็นเรื่องของข้อเท็จจริง และจากข้อเท็จจริงก็จะประเมินว่า ควรจะสร้างความสัมพันธ์ในระดับต่อไปหรือไม่คนรู้จักกันนั้น จะใช้ยุทธวิธีในการสื่อสารเพื่อหาข้อเท็จจริงจากกันและกันใน 3 ประเภท

ประเภทแรก เป็นการตั้งรับ หมายถึง ใช้การสังเกตการกระทำของคนอื่นแทนที่จะซักถาม

ประเภทที่สอง แบบรุก หมายถึง การเข้าไปจัดการกับสถานการณ์ทางสังคมเพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้น เช่น ใช้การคุย การถาม หรือการสัมภาษณ์หรือเข้าไปร่วมในสถานการณ์

ประเภทที่สาม แบบปฏิสัมพันธ์ หมายถึง ใช้การสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยน ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นระหว่างกันและกัน ควบคู่กัน ไปด้วยกับการสังเกต

2) เพื่อน คำว่าเพื่อนเป็นคำที่พูดง่ายแต่ให้ความหมายยากเพราะเพื่อนเป็นบทบาทที่เกิดขึ้นได้ในกลุ่มสัมพันธ์ทุกประเภท ตั้งแต่เพื่อน กับเพื่อนจริง ๆ เพื่อนในระหว่างสามีภรรยา นายกับลูกน้อง ครูกับศิษย์ หรือแม่แต่พ่อแม่กับลูก เมื่อเอ่ยถึงคำว่าเพื่อน นักมนุษยสัมพันธ์ได้เสนอว่า หมายถึงสัมพันธ์ที่มีลักษณะพิเศษ ดังนี้

2.1) เพื่อนมีสถานะพิเศษในชีวิต เป็นคนที่เราไว้ใจและเป็นที่ยอมรับ ยิ่งไปกว่านั้น ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนเป็นความสัมพันธ์แบบไม่เอาเปรียบ ทั้งนี้มิได้หมายความว่าคนเราจะไม่รับสิ่งใดจากเพื่อน แต่การได้สิ่งใดจากเพื่อนนั้นเป็นการได้มาโดยไม่ทำให้อีกฝ่ายหนึ่งรู้สึกว่าคุณบังคับหรือขู่เข็ญ

2.2) เพื่อนมีฐานอยู่บนความเท่าเทียมกัน หมายถึงว่า ระหว่างเพื่อนไม่มีใครมีอำนาจหรืออิทธิพลเหนือใคร แม้ว่าอีกคนหนึ่งจะมีสถานภาพเหนือกว่าและตรงจุดนี้เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีเพื่อนที่มีสถานภาพทางสังคมหรือเศรษฐกิจต่างจากตนเองมาก ๆ ได้เนื่องจากอาจเกิดความขัดแย้งระหว่างบทบาทขึ้น

2.3) เพื่อนต้องยอมรับซึ่งกันและกัน ซึ่งจะรู้ได้จากการสังเกตพฤติกรรมของอีกฝ่ายหนึ่งว่าคล้อยตามกฎของความเป็นเพื่อนหรือไม่ กฎของความเป็นเพื่อน โดยทั่วไปประกอบด้วยเมื่อมีข่าวใด ๆ เกี่ยวกับความสำเร็จก็บอกให้เพื่อนรู้ แสดงการสนับสนุนทางอารมณ์ เสนอความช่วยเหลือเมื่อต้องการ พยายามทำให้มีความสุขเมื่ออยู่ร่วมกันและเสนอตัวทำงานแทนถ้าเพื่อนขาดไป

3) ระดับลึกซึ้ง ความสัมพันธ์ในระดับนี้เป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ เปิดตนเองต่อกันมากขึ้นต่อกันและกันสูง มีเรื่องของอารมณ์เข้ามาเกี่ยวข้องมาก ความสัมพันธ์เช่นนี้ปรากฏอยู่ในสามี-ภรรยา พ่อแม่-ลูก-พี่-น้อง เพื่อนสนิท คู่รัก หรือลักษณะอื่น ๆ มีข้อค้นพบที่น่าสนใจสำหรับความสัมพันธ์ประเภทนี้ ดังนี้

สาเหตุโดยทั่วไปของการเกิดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสำหรับสาเหตุโดยทั่วไปที่ควรจะนำมาพิจารณาประกอบด้วย

1) การมีจุดมุ่งหมายที่สอดคล้องกัน

การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับใครนั้นอาจเกิดขึ้นได้เพราะการมองเห็นประโยชน์ซึ่งอาจได้รับทั้งทางตรงและทางอ้อม ที่เป็นเช่นนั้นเพราะว่าทั้งคู่มีจุดมุ่งหมายที่เข้ากันได้

2) ความต้องการใฝ่สัมพันธ์

หากับรู้ว่าการมีความสัมพันธ์กับใครสามารถจะตอบสนองความต้องการที่จะได้รับความรัก ความเป็นมิตรและการได้ผูกพัน ก็มีแนวโน้มที่เราจะเข้าไปสร้างความสัมพันธ์กับคนผู้นั้น

3) ความพอใจในกิจกรรมของผู้อื่น

กิจกรรมที่ผู้อื่นทำอยู่เป็นสาเหตุที่ทำให้มีผู้เข้ามาสร้างความสัมพันธ์ด้วย เนื่องจากการมีความสัมพันธ์นั้นเป็นโอกาสให้ได้เข้าไปทำกิจกรรมที่ตนพอใจ

4) การส่งเสริมสถานภาพส่วนตัว ในบางกรณีแม้ตัวบุคคลที่ตั้งใจจะมีความสัมพันธ์ด้วยนั้นไม่น่าสนใจและไม่ดึงดูดใจแต่หากบุคคลนั้นมีสถานภาพทางสังคมหรือเศรษฐกิจอยู่ในระดับสูงก็อาจเป็นปัจจัยดึงดูดให้เข้าไปมีความสัมพันธ์ด้วย เพราะจะได้รับเกียรติและการยกย่องว่าเป็นพวกเดียวกันกับบุคคลผู้นั้น

5) การลดความวิตกกังวลสาเหตุหนึ่งที่คนเราสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นก็เพื่อลดความวิตกกังวลอันเกิดจากรู้สึกไม่ปลอดภัยเมื่อต้องอยู่โดดเดี่ยว การมีความสัมพันธ์ลักษณะนี้จะเกิดขึ้นได้ง่ายเมื่อคนเรา รู้สึกว่าถูกขู่หรือถูกทำให้กังวล การเข้าร่วมกับคนอื่นจะทำให้ความรู้สึกดังกล่าวลดลงเพราะคนอื่น ๆ ก็กังวลเช่นกัน หรือเป็นไปได้ว่าเมื่อมาอยู่รวมกันก็สามารถจะหาทางจัดการกับความวิตกกังวลนั้น อย่างไรก็ตามหากสถานการณ์นั้นทำให้กังวลร่วมกับอับอาย คนเรามีแนวโน้มจะอยู่คนเดียวมากกว่าอยู่ร่วมกับผู้อื่น

6) การใช้ความสัมพันธ์กับคนอื่นเป็นเครื่องมือสำหรับการบรรลุจุดมุ่งหมายส่วนตัว การสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลนั้นเป็นไปได้อีกเช่นกันกับคนที่เราจะทำไปเพราะเป็นช่องทางที่ทำให้ตนเองได้ประโยชน์และบรรลุวัตถุประสงค์ส่วนตนได้โดยที่มิได้พอใจในตัวบุคคลนั้นเลย¹

¹Schutz, Goals in Self-Directed Behavior, อ้างใน ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : สักดิ์โสภณการพิมพ์, 2547), หน้า 13-16.

2.1.2 ทฤษฎีสถานาม (Kurt Lewin)

ทฤษฎีนี้มีแนวคิดที่สำคัญที่กล่าวถึงคือพฤติกรรมจะเป็นผลมาจากพลังความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม การรวมกลุ่มในแต่ละครั้งจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม โดยที่ปฏิสัมพันธ์จะเป็นไปในรูปของ การกระทำ (Act) ความรู้สึก (Feel) และความคิด (Think) ซึ่งองค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้จะก่อให้เกิด โครงสร้างกลุ่มของการรวมกลุ่มแต่ละครั้งที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของสมาชิกภายในกลุ่มนั้น ๆ โครงสร้างของกลุ่มจะเกิดจากการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีลักษณะแตกต่างกัน การรวมกลุ่มส่งผลให้สมาชิกในกลุ่มมีการปรับตัวเข้าหากันและพยายามช่วยกันทำงาน ซึ่งการที่บุคคลพยายามปรับบุคลิกภาพของตนที่มีความแตกต่างกันนี้ จะก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอันจะทำให้เกิดพลังหรือแรงผลักดันของกลุ่มที่ทำให้การทำงานเป็นไปได้อย่างดี

ในเรื่องของกลุ่ม เลวิน ได้แบ่งลักษณะของกลุ่มออกเป็น 3 แบบ ได้แก่

1) ลักษณะตามสภาพของกลุ่ม (Topological Construction) หมายถึง กลุ่มที่พิจารณาสภาพภายในของกลุ่มเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 พื้นที่ (Region) เป็นส่วนของขนาดและรูปร่างของกลุ่ม (Social Space) ซึ่งมีความแตกต่างกันออกไป ทำให้กลุ่มมีความตึงเครียดหรือสมดุลได้

ส่วนที่ 2 คือขอบเขต (Barrier) เป็นส่วนของขอบเขตที่ติดต่อกันระหว่างบุคคลหรือระหว่างกลุ่มต่อกลุ่ม ถ้ามีขอบเขตมากก็จะเป็นอุปสรรคในการติดต่อสื่อสารหรือการสร้างสัมพันธภาพกัน

2) ลักษณะตามการเคลื่อนที่ของกลุ่ม (Dynamics Construction) เป็นกลุ่มที่พิจารณาตามพลังกลุ่มเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ความตึงเครียด (Tension) เป็นภาวะที่เกิดความไม่สมดุลในกลุ่ม สมาชิกกลุ่มต้องช่วยกันลดความตึงเครียดลง

ส่วนที่ 2 คือทิศทาง (Vector) เป็นการเคลื่อนที่ไปสู่จุดหมาย จะช่วยให้กลุ่มเกิดการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ถือว่าเป็นพลวัตของกลุ่ม ดังนั้นในกระบวนการกลุ่มสมาชิกต้องช่วยกันในการดำเนินกิจกรรมที่จะทำให้ทิศทางไปสู่จุดหมายเร็วขึ้น

ส่วนที่ 3 คือแรงดึงดูด (Valance) เป็นแรงยึดเหนี่ยวระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มและแรงยึดเหนี่ยวระหว่างกลุ่ม แรงยึดเหนี่ยวนี้เองทำให้บรรลุเป้าหมาย ถ้าสมาชิกในกลุ่มมีแรงยึดเหนี่ยวสูง กลุ่มก็จะรวมตัวกันสูง ก่อให้เกิดความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม

3) พฤติกรรมของบุคคลในกลุ่ม พฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มขณะที่มีปฏิสัมพันธ์กันนั้น สถานการณ์เป็นตัวกำหนด

จากการศึกษาของ เลวิน พบว่า พฤติกรรมของบุคคลในกลุ่ม จะมีลักษณะต่าง ๆ กันขึ้นกับการปกครอง 3 แบบ คือ ผู้ที่มาจากครอบครัวแบบอิตาเลียนจะเป็นคนที่ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ก้าวร้าว รุนแรง และเห็นแก่ตัว ผู้ที่มาจากครอบครัวเสรีนิยม จะเป็นคนที่ขาดระเบียบวินัย ไม่มีกฎเกณฑ์ในชีวิต ส่วนคนที่มาจากครอบครัวประชาธิปไตย จะเป็นคนที่ยืดหยุ่น ชอบอิสระ และรู้จักขอบเขตในการปฏิบัติตัวของตนเองอย่างไรก็ตาม เลวิน สรุปสาระสำคัญของทฤษฎีสถานะไว้ดังนี้

- 1) พฤติกรรมเป็นผลจากพลังความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม
- 2) โครงสร้างของกลุ่มเกิดจากการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีลักษณะแตกต่างกัน
- 3) การรวมกลุ่มแต่ละครั้งจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม โดยเป็นปฏิสัมพันธ์ในรูปการกระทำ ความรู้สึกและความคิด
- 4) องค์ประกอบด้านปฏิสัมพันธ์ ได้แก่ การกระทำ ความรู้สึก และความคิด จะก่อให้เกิดโครงสร้างของกลุ่มแต่ละครั้ง ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันออกไปตามลักษณะสมาชิกในกลุ่ม
- 5) สมาชิกในกลุ่มมีการปรับตัวเข้าหากันและพยายามช่วยกันทำงานซึ่งการที่บุคคลพยายามปรับบุคลิกภาพที่มีความแตกต่างกันของตนนี้ จะก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และทำให้เกิดพลังหรือแรงผลักดันของกลุ่มที่ทำให้การทำงานเป็น ไปได้ด้วยดี²

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง กลุ่มคนที่มีปัจจัยหลายประการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมมีระดับความสัมพันธ์จากผิวเผินไปสู่ลึกซึ้ง การรวมกลุ่มในแต่ละครั้งจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มการรวมกลุ่มแต่ละครั้งที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของสมาชิกภายในกลุ่มนั้น ๆ โครงสร้างของกลุ่มจะเกิดจากการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีลักษณะแตกต่างกัน การรวมกลุ่มส่งผลให้สมาชิกในกลุ่มมีการปรับตัวเข้าหากันและพยายามช่วยกันทำงานซึ่งการที่บุคคลพยายามปรับบุคลิกภาพของตนที่มีความแตกต่างกันนี้ จะก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอันจะทำให้เกิดพลังหรือแรงผลักดันของกลุ่มที่ทำให้การทำงานเป็น ไปได้ด้วยดี

²Lewin, Kurt, *Dynamic Theory of Personality*, อ้างใน เรื่องเดียวกัน, หน้า 25-32.

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมเป็นการแสดงออกของประชาชนในการร่วมมือร่วมใจดำเนินกิจกรรมของชุมชนแสดงออกถึงความสามัคคีของชุมชนนั้น ๆ

2.2.1 ความหมายการมีส่วนร่วม

การทำกิจกรรมของชุมชนต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชน กิจกรรมนั้นจึงจะสำเร็จตามเป้าหมายได้ การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์ทางด้านอารมณ์และจิตใจ โดยผลของความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นเหตุเร้าให้กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยมีผู้อธิบายการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สรุปไว้ว่า “การมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้น ต้องสร้างการมีส่วนร่วมโดยเริ่มต้นจากการให้ข้อมูลข่าวสารเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำสุดซึ่งเป็นระดับที่มีความสำคัญที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะเป็นก้าวแรกของการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ ช่องทางการให้ข้อมูลข่าวสารมีหลายช่องทาง เช่น เอกสาร สิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่าน เว็บไซต์ เป็นต้น นอกจากนี้ ต้องเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และความคิดเห็น เพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมใน การปฏิบัติงาน หรือร่วมเสนอแนะแนวทางที่นำไปสู่การตัดสินใจเพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานภาครัฐ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การจัดตั้งคณะทำงาน เพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบาย เป็นต้น ตลอดจนให้กลุ่มประชาชน ผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วม โดยเป็นส่วนหนึ่งกับภาครัฐในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ และมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการ เป็นต้น และเสริมอำนาจแก่ประชาชน โดยให้บทบาทประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่าง ๆ”³

นอร์แมน นี และซิดนีย์ เวอร์บา (Norman H. Nie & Sidney Verba) ได้กล่าวว่า “การมีส่วนร่วมว่าจะต้องเป็นกิจกรรมของประชาชน เฉพาะบุคคลเป็นเรื่องของการกระทำกิจกรรมทางการเมืองตามสิทธิที่กฎหมายกำหนด โดยเฉพาะสิทธิที่จะลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สิทธิที่จะเข้า

³สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม”, 1 มกราคม 2552,

<<http://www.iap2.org;http://www.iap2.org/associations/4748/files/spectrum.pdf>>, (21 January 2010).

สมาคม หรือก่อตั้งพรรคการเมือง หรือกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการเมืองกลุ่มอื่น ๆ สิทธิที่จะอุทธรณ์ต่อรัฐบาล สิทธิที่เกี่ยวกับการพูดการชุมนุม และการพิมพ์อย่างอิสระ และเป็นกิจกรรมที่มุ่งหมายเพื่อที่จะสร้างอิทธิพลต่อรัฐบาล ทั้งในการเลือกตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเลือกกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งเป็นการเข้ามามีส่วนร่วมต่อการปกครอง โดยการกระทำกิจกรรม”⁴

ไมรอน เวเนอร์ (Myron Weiner) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การกระทำใด ๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นโดยความเต็มใจ ไม่ว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ไม่ว่าจะมีการจัดอย่างเป็นระเบียบหรือไม่ และไม่ว่าจะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องกัน จะใช้วิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ เพื่อผลในการที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายของรัฐ หรือต่อการเลือกผู้นำทางการเมืองของรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติก็ตาม”⁵

ไพรัตน์ เดชะรินทร์ ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วมไว้ว่า “หมายถึง กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชน ทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิและองค์กรอาสาสมัครรูปต่าง ๆ ให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องรวมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้”⁶

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า “หมายถึง การมีความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่ง ในสถานการณ์หนึ่ง ในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าว เป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น รวมทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย”⁷

⁴Norman H.Nie & Sidney Verba, *Political Participation In Grunstiien and Nelson*, อ้างใน จันทนา สุทธิจารี, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเมืองการปกครองตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ วี เจ พรินต์ติ้ง, 2544), หน้า 411.

⁵Myron Weiner, *Political Participation : Crisis of Political Process*, อ้างใน บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, ภาพรวมของรัฐธรรมนูญและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540, (นนทบุรี : บริษัทพรมดาเพลส จำกัด, 2546), หน้า 3.

⁶ไพรัตน์ เดชะรินทร์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณการพิมพ์, 2547), หน้า 6 - 7.

⁷นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์, กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณการพิมพ์, 2547), หน้า 183 - 189.

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมว่า “การมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรี ในฐานะสมาชิกของสังคม ในการมีส่วนร่วมของประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และ ภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรูปแบบของการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตน อย่างเป็นตัวของตัวเอง”⁸

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การแสดงออกของประชาชนในการร่วมมือร่วมใจดำเนินกิจกรรมของชุมชนแสดงออกถึงความสามัคคีของชุมชนนั้น ๆ โดยความเต็มใจซึ่งไม่ว่าจะประสบความสำเร็จ หรือมีการจัดอย่างเป็นระเบียบ จะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องกันหรือไม่ มีส่วนร่วมกระทำการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องร่วมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ที่กำหนดไว้

2.2.2 ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพิจารณาตัดสินใจร่วมปฏิบัติและรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นส่วนรวม ลำดับขั้นของการมีส่วนร่วมมีดังต่อไปนี้

สถาบันพระปกเกล้า ได้เสนอกระบวนการมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นพลวัตร อาจแบ่งกระบวนการหรือขั้นตอนการมีส่วนร่วมในลักษณะเป็นกระบวนการต่อเนื่อง 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย

- 1) ขั้นตอนการมีส่วนร่วมด้านการวางแผน ประกอบด้วย การรับรู้ การเข้าถึงข้อมูล เกี่ยวกับการวางแผนและการร่วมวางแผน โครงการ
- 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ดำเนินการ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ และการตัดสินใจ
- 3) การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ เป็นการมีส่วนร่วมในการจัดสรรประโยชน์หรือผลของโครงการ หรือผลของการตัดสินใจที่เกิดขึ้น
- 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะประเมินประสิทธิผลของโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ และพิจารณาวิธีการที่จะดำเนินการอย่างต่อเนื่องต่อไป ประชาชนจะเข้ามาเกี่ยวข้องกับการคิดเกณฑ์การประเมิน โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ด้วย

⁸ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, อ่างแล้ว, หน้า 2.

ซึ่งผลของการประเมินดังกล่าวนี้จะกลายเป็นปัจจัยนำเข้าในกระบวนการมีส่วนร่วมขั้นที่ 1 ซึ่งเป็นขั้นตอนของการวางแผนต่อไป⁹

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนานั้น ประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน โดยมีนักวิชาการจากภายนอกเป็นผู้ส่งเสริม/สนับสนุนทั้งในด้านข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีที่เหมาะสม

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ ได้สรุปและนำเสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมใน 2 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะที่ 1 มีขั้นตอน ดังนี้

1) การคิด	3) การวางแผน
2) การตัดสินใจ	4) การลงมือปฏิบัติ

ลักษณะที่ 2 มีขั้นตอน ดังนี้

1) การกำหนดปัญหา	4) การประเมินผล
2) การวางแผน	5) การบำรุงรักษา และพัฒนาให้คงไว้ ¹⁰
3) การดำเนินงาน	

ไพรัตน์ เดชะรินทร์ ได้อธิบายถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาไว้ 5 ขั้นตอนด้วยกัน คือ

- 1) การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการพัฒนา เป็นขั้นตอนแรกที่ประชาชนจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วม เพราะเป็นผู้รู้ถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริง จะได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายและวัตถุประสงค์ให้ถูกต้อง
- 2) การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการในการพัฒนา
- 3) การเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดทางเลือก หรือวางแผนการดำเนินงาน แก้ปัญหาเป็นการผสมผสานความคิดระหว่างนักพัฒนาและชาวบ้านให้กลมกลืนจะช่วยให้ดำเนินการพัฒนาไปอย่างมีคุณภาพ

⁹สถาบันพระปกเกล้า, แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 : ปัญหา อุปสรรคและทางออก, (นนทบุรี : บริษัทธรรมดาเพรส จำกัด, 2545), หน้า 30.

¹⁰วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, การบริหารและจัดการเทศบาลในยุคปฏิรูปบ้านเมือง, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โพธิ์เพชร, 2546), หน้า 33.

4) การเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานที่วางไว้ โดยใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ตามศักยภาพของประชาชนที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งเป็นการปลูกจิตสำนึกให้มีความรับผิดชอบร่วมกันอีกด้วย

5) การมีส่วนร่วมในการเข้าถึงความรู้สึกที่จะก่อให้เกิดความพยายามในการพัฒนาชุมชน โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนแสดงความรู้สึกที่แท้จริงของแต่ละคนออกมาให้เห็นเป็นรูปธรรมที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง¹¹

ทัศนีย์ ไทยาภิรมย์ ได้กล่าวถึงขั้นตอนที่ประชาชนควรเข้าไปมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการร่วมคิดถึงสภาพที่เป็นอยู่ ว่ามีอะไรเดือดร้อนบ้างและมีสาเหตุเกิดจากอะไร

2) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผน นับตั้งแต่วิเคราะห์หาสาเหตุ การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และพิจารณาเลือก และแนวทางแก้ไขปัญหา

3) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการที่วางไว้

4) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการติดตามและประเมินผลความสำเร็จ หรือความล้มเหลวเป็นระยะ ๆ แล้วดำเนินการแก้ไข¹²

โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ อธิบายว่า ประชาชนควรมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนา นับตั้งแต่การสำรวจปัญหา การค้นหาแนวทางแก้ไข การคิดค้นและการกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ และดำเนินการแก้ไข ทั้งนี้จะต้องให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการดำเนินงานตลอดกระบวนการ ดังนั้น ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงควรมีดังนี้

1) การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา และพิจารณาแนวทางแก้ไข

2) การตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ไข และวางแผนหรือโครงการแก้ไขปัญหา

3) การปฏิบัติการแก้ไขปัญหตามแผนและโครงการที่วางไว้

4) การรับประโยชน์จากโครงการ

5) การประเมินผลโครงการ¹³

¹¹ไพรัตน์ เจริญรินทร์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, อ่างแล้ว, หน้า 79-80.

¹²ทัศนีย์ ไทยาภิรมย์, การพัฒนาชุมชน : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บางกอกบลิ๊อค, 2534), หน้า 31-32.

¹³โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์, การพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2538), หน้า 94.

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ขั้นตอนการมีส่วนร่วมคือการมีส่วนร่วมด้านการวางแผนดำเนินกิจกรรม การรับรู้ การเข้าถึงข้อมูล โครงการเพื่อศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงออกโดยการเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการร่วมแสดงความคิดเห็น พิจารณา ตัดสินใจร่วมปฏิบัติรับประโยชน์ร่วมควบคุมติดตามประเมินผล ตรวจสอบ และร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเอง เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ จึงทำให้มีขั้นตอนที่ต่างกันออกไป

2.2.3 รูปแบบของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนมีหลากหลายรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป มีผู้ให้ทัศนะเกี่ยวกับรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม ได้สรุปการเข้าร่วมของประชาชนไว้ ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมของประชาชนที่รัฐเป็นผู้นำ การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้เป็นการมองมาจากเบื้องบนหรือมาจากรัฐ ประชาชนเป็นเพียงผู้คอยรับนโยบายและปฏิบัติตาม

2) การมีส่วนร่วมที่เกิดจากความต้องการของประชาชนด้วยความสมัครใจโดยที่รัฐคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำหรือคอยอำนวยความสะดวกเท่านั้น¹⁴

อมร รักษาสัตย์ และคณะ ได้รวบรวมรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมแบบเป็นไปเองซึ่งเป็นไปโดยการอาสาสมัครหรือการรวมตัวกันขึ้นเองเพื่อแก้ไขปัญหากลุ่มของตนเอง โดยเน้นการกระทำที่มีได้รับการช่วยเหลือจากภายนอกซึ่งมีรูปแบบที่เป็นเป้าหมาย

2) การมีส่วนร่วมแบบชักนำ ซึ่งเป็นการเข้าร่วมโดยต้องการความเห็นชอบหรือสนับสนุนโดยรัฐบาล เป็นรูปแบบโดยทั่วไปของประเทศที่กำลังพัฒนา

3) การมีส่วนร่วมแบบบังคับ ซึ่งเป็นผู้มีส่วนร่วมภายใต้การดำเนินนโยบายของรัฐบาลภายใต้การจัดการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือโดยการบังคับโดยตรง รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ผู้กระทำได้รับผลทันทีแต่จะไม่ได้รับผลระยะยาว และจะมีผลเสียคือไม่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนในที่สุด¹⁵

¹⁴ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม, “แลหน้าเศรษฐกิจสังคมไทย”, 25 มกราคม 2547, <<http://www.thailabour.org/thai/news/47120601.html>>, (23 October 2010).

¹⁵อมร รักษาสัตย์ และคณะ, การเมืองการปกครองไทย ตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน, พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ วี เจ พรินต์ติ้ง, 2544), หน้า 21.

กรี วงศ์พุด ได้เสนอว่า รูปแบบของการมีส่วนร่วมที่ถือว่าเป็นรูปแบบที่แท้จริงหรือสมบูรณ์ จะต้องประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ

1) การวางแผน (Planning) ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาจัดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีการติดตามและประเมินผล และประการสำคัญ คือ การตัดสินใจด้วย

2) การดำเนินกิจกรรม (Implementation) ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการและบริหารการใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรร ควบคุมทางการเงินและการบริหาร

3) การใช้ประโยชน์ (Utilization) ประชาชนจะต้องมีความสามารถในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเองและการควบคุมทางสังคม

4) การได้รับผลประโยชน์ (Obtaining Benefits) ประชาชนต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่เท่ากัน ซึ่งอาจจะเป็นผลประโยชน์ส่วนตัว สังคม หรือวัตถุก็ได้¹⁶

จิรพรรณ กาญจนะจิตรา ได้กล่าวถึงรูปแบบการมีส่วนร่วม ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในลักษณะตัวบุคคล ให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ

2) การมีส่วนร่วมในลักษณะของกลุ่มขบวนการ ที่มุ่งสร้างพื้นฐานอำนาจจากการสร้างกลุ่มและโครงสร้างภายในหน่วยงาน

3) การมีส่วนร่วมในลักษณะโครงการ ให้ความสำคัญที่การจัดโครงการอันก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมที่ดี เน้นกลุ่มเป้าหมาย การถ่ายทอดระบบเทคนิค ความรู้ การกระจายอำนาจสู่ประชาชน

4) การมีส่วนร่วมในลักษณะสถาบัน ให้ความสำคัญในแง่ของการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสถาบัน มีการถ่ายทอดหรือขยายโครงสร้างอำนาจของกลุ่มผลประโยชน์และชนชั้นทางสังคม

5) การมีส่วนร่วมในลักษณะนโยบายเน้นเรื่องหลักการยอมรับการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้เสียเปรียบในสังคมและนำมากำหนดนโยบายและแผนงานระดับชาติ¹⁷

¹⁶กรี วงศ์พุด, ภาวะผู้นำ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2543), หน้า 56-57.

¹⁷จิรพรรณ กาญจนะจิตรา, การพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2546), หน้า 64.

มาตี จันทร์วัฒนรังกุล กล่าวไว้ว่าการมีส่วนร่วม มี 2 รูปแบบ คือ

1) การมีส่วนร่วมโดยตรง ได้แก่ การเข้ามาเป็นกรรมการ คณะทำงาน เพื่อร่วมคิดแก้ไขปัญหา ร่วมกิจกรรม ร่วมดำเนินการ

2) การมีส่วนร่วมทางอ้อม โดยผ่านองค์กรหรือคณะกรรมการที่มีส่วนร่วมโดยตรง เช่น ผู้แทนในกลุ่มงาน หรือหน่วยงานต่าง ๆ¹⁸

พีรพล ไชยพงศ์ ได้วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชน แบ่งได้ 4 รูปแบบ คือ

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ

2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานขอความร่วมมือ

3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล¹⁹

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ ได้แบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมโดยตรง โดยผ่านองค์กรจัดตั้งของประชาชน เช่น การรวมกลุ่มเยาวชน กลุ่มต่าง ๆ

2) การมีส่วนร่วมทางอ้อม โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน เช่น กรรมการของกลุ่มหรือชุมชน กรรมการกลุ่มสตรี กรรมการหมู่บ้าน

3) การมีส่วนร่วมโดยการเปิดโอกาสให้ผ่านองค์กรที่ไม่ใช่ผู้แทนของประชาชน เช่น สถาบันหรือหน่วยงานที่เชิญชวน หรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเมื่อไหร่ก็ได้ทุกเวลา²⁰

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมคือ การเข้าร่วมของประชาชนเริ่มตั้งแต่การวางแผน การดำเนินกิจกรรม การได้รับผลประโยชน์ แตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์จากระดับบุคคล สถาบัน ไปถึงระดับนโยบาย ตามบทบาทหน้าที่ แต่ทั้งนี้การมีส่วนร่วมย่อมเริ่มต้นจากเฉพาะตัวหรือปัจเจกบุคคล กล่าวคือ ต้องมีการยอมรับด้วยกันก่อนจึงนำไปสู่ความร่วมมือร่วมใจ ซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วม

¹⁸มาตี จันทร์วัฒนรังกุล, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศักดิ์โสภาคการพิมพ์, 2548), หน้า 31.

¹⁹พีรพล ไชยพงศ์, จิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภาคการพิมพ์, 2548), หน้า 67.

²⁰นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, อ่างแก้ว, หน้า 24.

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น และแนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ ดังนี้

2.3.1 ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

ได้มีผู้ให้ความหมายหรือคำนิยามไว้มากมาย แต่ส่วนใหญ่แล้วคำนิยามเหล่านั้นต่างมีหลักการที่สำคัญคล้ายคลึงกัน จะต่างกันบ้างก็คือสำนวนและรายละเอียดปลีกย่อย ซึ่งสามารถพิจารณาได้ ดังนี้

ธนศร เจริญเมือง กล่าวว่า “การปกครองท้องถิ่น คือ ระบบการบริหารและจัดการกิจการสาธารณะ และทรัพยากรต่าง ๆ ของท้องถิ่นหนึ่ง เป็นท้องถิ่นที่มีขอบเขตชัดเจนภายในรัฐนั้น มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีโครงสร้างอำนาจและหน้าที่ที่กำหนดโดยกฎหมายทั่วไปและหรือกฎหมายพิเศษ”²¹

โกวิท พวงงาม ให้ความหมายว่า “การปกครองท้องถิ่นหมายถึง “การที่องค์กรหนึ่งมีอาณาเขตของตนเอง มีประชากรตามที่หลักเกณฑ์กำหนด มีอำนาจ และมีอิสระในการปกครองตนเอง มีการบริหารการคลังของตน โดยมีหน้าที่ให้บริการในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชน ซึ่งประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวจะมีส่วนร่วมในการบริหารและปกครองตนเอง ด้วยตนเอง อาทิ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในชุมชน หรือการมีส่วนร่วมในการบริหารและปกครองตนเอง โดยผ่านตัวแทนที่มาจาก การเลือกตั้ง เช่น การมีสภาในท้องถิ่น เป็นต้น”²²

วุฒิสาร ตันไชย ให้ทัศนะว่า การปกครองท้องถิ่นคือ การปกครองที่รัฐกลางหรือส่วนกลางได้กระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์กรที่มีสิทธิตามกฎหมาย มีพื้นที่ และประชากรเป็นของตนเอง ประการสำคัญขององค์กรดังกล่าวจะต้องมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติอย่างเหมาะสม การมอบอำนาจจากส่วนกลางมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา ตัดสินใจ การตรวจสอบการทำงานและร่วมรับบริการสาธารณะ

²¹ธนศร เจริญเมือง, การปกครองท้องถิ่นกับการบริหารจัดการท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, 2550), หน้า 27.

²²โกวิท พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร : เอ็กซ์เปอร์เน็ท, 2550), หน้า 13.

ต่าง ๆ อย่างไม่รู้ที่ตาม แม้ว่า การปกครองท้องถิ่นจะมีอิสระในการดำเนินงาน แต่ยังคงอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาลกลาง”²³

Wit Daniel (เดเนียล วิท) ได้ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่นตามหลักการที่ว่า ถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน ดังนั้นการบริหารปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรปกครองของตนเอง อันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลางมีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในเขตอำนาจของตนเอง²⁴

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ให้ความหมายว่า “การปกครองท้องถิ่นหมายถึง การปกครองซึ่งราชการส่วนกลางได้มอบอำนาจในการปกครองและบริหารกิจการให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่นในขอบเขตอำนาจหน้าที่และพื้นที่ของตนที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย”²⁵

อุดม ทุมโฆยิต นิยามว่า “การปกครองท้องถิ่นหมายถึง การจัดการปกครองท้องถิ่นโดยประชาชนในท้องถิ่น” การจัดการปกครองดังกล่าว กระทำโดยการเลือกคณะบุคคลเข้ามาดำเนินการจัดการปกครอง ซึ่งท้องถิ่นและชุมชนแต่ละชุมชนดังกล่าว อาจมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันในด้านอาณาเขต จำนวนประชากร ความเจริญมั่งคั่ง (เช่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นไทย จัดเป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา) ทำให้ท้องถิ่นแต่ละท้องถิ่นมีลักษณะทางการปกครองเป็นการเฉพาะของตนเอง”²⁶

²³ วุฒิสาร ตันไชย, การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น : ความก้าวหน้าหลังรัฐธรรมนูญ พ. ศ. 2540, (นนทบุรี : คลังวิชา จำกัด, 2547), หน้า 1.

²⁴ Wit, Daniel, A Comparative Survey of Local Government and Administration, อ้างใน โกวิทย์ พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย, อ้างแล้ว, หน้า 28.

²⁵ นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, ทิศทางการปกครองท้องถิ่นของไทยและต่างประเทศเปรียบเทียบ, (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2546), หน้า 22.

²⁶ อุดม ทุมโฆยิต, การปกครองท้องถิ่นสมัยใหม่ : บทเรียนจากประเทศพัฒนาแล้ว, (กรุงเทพมหานคร : แชนท์โพร์พริ้นติ้ง, 2552), หน้า 222.

ดังนั้น จึงพอสรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่นหมายถึง การจัดการปกครองจากรัฐบาลกลางที่ได้กระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นได้ปกครองตนเอง เพื่อสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นโดยตรง อันเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมจัดการท้องถิ่นด้วยตนเอง

2.3.2 ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

แนวความคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและแสดงให้เห็นถึงความเจริญทางอารยธรรมของมนุษย์และยอมรับความสำคัญของบุคคล นอกจากนี้เป้าหมายหลักคือการสร้างความรัก ความหวงแหน ความเข้าใจในสิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อท้องถิ่น ถ้าท้องถิ่นมีการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะส่งผลให้เกิดความมั่นคงของชาติเป็นส่วนรวม ได้มีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น ดังนี้

พีรสิทธิ์ คำนวนศิศิลป์ กล่าวถึง ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นหลายประการ ดังนี้

- 1) การปกครองท้องถิ่นจะช่วยในการแก้ปัญหาการปกครองสัมฤทธิ์ผลอย่างแท้จริง เพราะประชาชนรู้ปัญหาและเป็นผู้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น และการแก้ปัญหานั้นย่อมได้ผลเพราะประชาชนรู้ปัญหาดีกว่าบุคคลอื่นเนื่องจากใกล้ชิดเหตุการณ์
- 2) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของตนเองเท่ากับเป็นการฝึกฝนรู้จักการเรียนรู้การปกครองระดับชาติไปในตัว กล่าวอีกนัยหนึ่งการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนให้ประชาชนเรียนรู้การปกครองระดับชาติ ซึ่งอำนวยในการพัฒนาการทางการเมืองไปในตัว
- 3) การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระทางการเงินและกำลังเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลไปได้ส่วนหนึ่ง
- 4) การปกครองท้องถิ่นที่เข้มแข็งและบริหารงานมีประสิทธิภาพจะทำให้ประชาชนมีความรู้สึกเชื่อมั่นและศรัทธาต่อท้องถิ่น ประชาชนมีความรู้สึกว่ามีคุณภาพและมีส่วนร่วมความสำนึกเช่นนี้จะสร้างสรรค์พลเมืองที่รับผิดชอบให้แก่ประเทศชาติเป็นส่วนร่วม
- 5) การปกครองเป็นรากแก้วของการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองตนเอง²⁷

²⁷พีรสิทธิ์ คำนวนศิศิลป์, การปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : สตาร์การพิมพ์, 2543), หน้า 95.

โกวิท พวงงาม ได้กล่าวถึง ความสำคัญขององค์กรปกครองท้องถิ่น โดยพอสรุปได้ดังนี้

- 1) การปกครองท้องถิ่นถือเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นสถาบันที่ฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ทำให้เกิดความคุ้นเคยในการใช้สิทธิและหน้าที่พลเมือง อันจะนำมาสู่ความศรัทธาเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย
- 2) การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล
- 3) การปกครองท้องถิ่นจะต้องทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเองเพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้ถึงอุปสรรค ปัญหา และช่วยกันแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นตนเอง
- 4) การปกครองท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพ
- 5) การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมือง การบริหารประเทศในอนาคต
- 6) การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง²⁸

ดังนั้น จึงพอสรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งการปกครองท้องถิ่นมีความสำคัญทั้งในด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจและสังคม ถ้าหน่วยงานท้องถิ่นบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพจะทำให้ท้องถิ่นเกิดการพัฒนามาสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมาย

2.3.3 ลักษณะสำคัญขององค์กรปกครองท้องถิ่น มี 4 ประการคือ

- 1) องค์กรปกครองท้องถิ่นมีฐานะเป็นนิติบุคคลจัดตั้งขึ้น โดยกฎหมาย แยกจากรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลแห่งชาติ มีขอบเขตการปกครองที่แน่นอน
- 2) มีอิสระในการบริหารงาน และสามารถใช้อุบายพินิจของตนเองในการวินิจฉัยและกำหนดนโยบายภายใต้การควบคุมของรัฐ
- 3) มีงบประมาณเป็นของตนเอง โดยมีอำนาจจัดเก็บภาษีและรายได้อื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด
- 4) คณะผู้บริหารท้องถิ่นได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นทั้งหมดหรือบางส่วน

²⁸โกวิท พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย, อ้างแล้ว, หน้า 33.

อุทัย หิรัญโต กล่าวถึงการปกครองท้องถิ่นว่า การปกครองท้องถิ่นคือการปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้หน่วยการปกครองระดับรองของรัฐ หรือกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง จัดการปกครอง และดำเนินการบางอย่างเพื่อผลประโยชน์ของรัฐ และผลประโยชน์ของท้องถิ่น หรือผลประโยชน์ของท้องถิ่นโดยตรง การบริหารงานของท้องถิ่นมีองค์การของท้องถิ่นประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งมาทั้งหมดหรือบางส่วน ทั้งนี้มีความอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมโดยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม จะปราศจากการควบคุมของรัฐหาได้ไม่²⁹

นันทวัฒน์ บรมานันท์ กล่าวไว้ว่า “การปกครองท้องถิ่นเป็นการกระจายอำนาจ การปกครองประกอบด้วยลักษณะสำคัญห้าประการ คือ มีการแยกหน่วยงานออกไปเป็นองค์กรนิติบุคคลอิสระจากส่วนกลาง มีการเลือกตั้งสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น มีความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง มีเจ้าหน้าที่ของตนเอง และมีงบประมาณและรายได้เป็นของตนเอง”³⁰

พีรสิทธิ์ กำนวนศิริศิลป์ ได้กล่าวถึง ความสำคัญหลายประการ ดังนี้

- 1) การปกครองท้องถิ่นจะช่วยในการแก้ปัญหาการปกครองสัมฤทธิ์ผลอย่างแท้จริง เพราะประชาชนรู้ปัญหาและเป็นผู้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น และการแก้ปัญหานั้นย่อมได้ผลเพราะประชาชนรู้ปัญหาดีกว่าบุคคลอื่นเนื่องจากใกล้ชิดเหตุการณ์
- 2) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของตนเองเท่ากับเป็นการฝึกฝนรู้จักการเรียนรู้การปกครองระดับชาติไปในตัว กล่าวอีกนัยหนึ่งการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนให้ประชาชนเรียนรู้การปกครองระดับชาติ ซึ่งอำนวยในการพัฒนาการทางการเมืองไปในตัว
- 3) การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระทางด้านการเงินและกำลังเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลไปได้ส่วนหนึ่ง
- 4) การปกครองท้องถิ่นที่เข้มแข็งและบริหารงานมีประสิทธิภาพจะทำให้ประชาชนมีความรู้สึกเชื่อมั่นและศรัทธาต่อท้องถิ่น ประชาชนมีความรู้สึกว่ามีคามผูกพันและมีส่วนได้เสียความสำนึกเช่นนี้จะสร้างสรรค์ผลเมืองที่รับผิดชอบให้แก่ประเทศชาติเป็นส่วนร่วม
- 5) การปกครองเป็นรากแก้วของการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองตนเอง³¹

²⁹อุทัย หิรัญโต, การปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2523), หน้า 4.

³⁰นันทวัฒน์ บรมานันท์, การปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540, (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2549), หน้า 82.

³¹พีรสิทธิ์ กำนวนศิริศิลป์, การปกครองท้องถิ่น, อ่างแล้ว, หน้า 95.

ดังนั้น จึงพอสรุปได้ว่า ลักษณะขององค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นองค์กรในชุมชนที่จัดตั้งขึ้นมาจากกฎหมายส่วนกลางมีอำนาจอิสระในกิจกรรมสาธารณะ การดำเนินจัดการรายได้ต่าง ๆ จัดสรรงบประมาณ รวมทั้งกำหนดนโยบายในท้องถิ่นด้วยตนเอง มีการบริหารงานของตนเอง โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจกรรม การตรวจสอบนโยบายและการทำงานของปกครองท้องถิ่น ถ้าท้องถิ่นใดที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเข้มแข็งจะทำให้การบริหารงานเป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากขึ้นและมีความโปร่งใส ยุติธรรม

2.3.4 ประเภทของการปกครองส่วนท้องถิ่น

อู๋ดร ตันติสุนทร กล่าวว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบทั่วไป มี 3 รูปแบบ ได้แก่

1.1) องค์กรบริหารส่วนจังหวัด ดูแลทุกข์สุขของราษฎรทั้งจังหวัดในภาพรวม เช่น ฝนแล้ง น้ำท่วม ในจังหวัด นายกองค์กรบริหารส่วนจังหวัดและสมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนจังหวัดจะต้องวางแผนแก้ไขร่วมกับชลประทานจังหวัด เป็นต้น

1.2) เทศบาล ดูแลทุกข์สุขของราษฎรที่อยู่ในเขตเทศบาลของตน โดยมีนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลรับผิดชอบในการบริหารงาน เช่น ทำตลาดสดให้สะอาด การจราจรสะดวก เป็นต้น

1.3) องค์กรบริหารส่วนตำบล ดูแลทุกข์สุขของราษฎรที่อยู่ในเขตองค์กรบริหารส่วนตำบลของตนเอง โดยนายกองค์กรบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ตามกฎหมายซึ่งกำหนดให้ทำ 31 อย่าง แต่ในขั้นต้นจะต้องทำ 8 อย่างก่อน คือ ในทุกองค์กรบริหารส่วนตำบลต้องมี น้ำไหล, ไฟสว่าง, ทางดี, สิ่งแวดล้อมดี, การศึกษาดี, อนามัยดี, อาชีพดี, วัฒนธรรมดี

2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบพิเศษ มี 2 รูปแบบ ได้แก่

2.1) กรุงเทพมหานคร ดูแลทุกข์สุขของราษฎรประมาณ 7 ล้านคน โดยมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร 60 คน รับผิดชอบดูแล

2.2) เมืองพัทยา ดูแลทุกข์สุขของราษฎรประมาณ 8 หมื่นคน โดยมีนายกเมืองพัทยาและสมาชิกสภาเมืองพัทยา 25 คน รับผิดชอบดูแล³²

³²อู๋ดร ตันติสุนทร, การกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2541), หน้า 6.

Montagu นักรัฐศาสตร์ชาวอังกฤษ ได้กล่าว ในคำราของเขานในชื่อ Comparative Local Government ปี ค.ศ.1948 โดยแบ่งการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 2 ประเภทคือ

1) Local State Government หมายถึง การปกครองท้องถิ่นที่รัฐบาลกลางมอบหมายให้หน่วยการปกครองของรัฐใดหน่วยหนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่เป็นรัฐบาลท้องถิ่นด้วยหรือทำหน้าที่เป็น 2 ฐานะคือ เป็นหน่วยการปกครองที่ได้รับอำนาจตามหลักการแบ่งอำนาจ (Decentralization) และขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่ในฐานะการปกครองท้องถิ่นด้วย

2) Local Self Government หมายถึง การปกครองท้องถิ่นในรูปที่รัฐกระจายอำนาจ (Decentralization) ให้ประชาชนในท้องถิ่นหนึ่งมีอำนาจปกครองตนเอง โดยเพื่อตนเอง การปกครองท้องถิ่นแบบนี้ จะมีหน่วยการปกครองขึ้นรูปหนึ่งซึ่งตั้งขึ้น โดยกฎหมายของรัฐ มีฐานะเป็นส่วนหนึ่งของรัฐ มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย การจัดรูปการปกครองและบริหารในประเทศต่างจะมีรูปแบบแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ทางสังคมและระบบการปกครองของประเทศ³³

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ กล่าวว่า “การกระจายอำนาจทางการบริหารดังกล่าวนี้แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทย่อยอีกคือ การกระจายอำนาจตามอาณาเขต หมายถึงการที่รัฐมอบให้แก่ท้องถิ่นจัดบริการสาธารณะภายในอาณาเขตของตนและท้องถิ่นมีอำนาจดำเนินงาน โดยไม่ถูกแทรกแซงจากรัฐ และการกระจายอำนาจตามกิจการ หมายถึง การที่รัฐมอบอำนาจให้องค์การสาธารณะจัดทำกิจการประเภทใดประเภทหนึ่งโดยให้มีอำนาจอิสระในการดำเนินงานและเหมาะสมกับสภาพและเทคนิคของงานนั้น ๆ แนวความคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจทางการบริหารนี้ ถือเป็นรากฐานนำไปสู่การสถาปนาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก”³⁴

2.3.5 การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล

สำหรับการปกครองท้องถิ่นของไทยตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ว่าด้วยการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ได้บัญญัติไว้ว่า ท้องถิ่นใดที่เห็นสมควรจัดให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น ให้จัดระเบียบการปกครองเป็นราชการส่วนท้องถิ่นขึ้น

ปัจจุบันการปกครองท้องถิ่นไทยมีดำเนินการอยู่ 4 รูปแบบด้วยกัน ได้แก่

1) การปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา)

³³Montagu G. Harris, Comparative Local Government, อังใน โกวิทช์ พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย, อังแล้ว, หน้า 20.

³⁴วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น : สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โพธิ์เพชร, 2545), หน้า 64.

- 2) องค์การบริหารส่วนจังหวัด
- 3) องค์การบริหารส่วนตำบล
- 4) เทศบาล

(1) ความเป็นมาของการจัดตั้งเทศบาลในประเทศไทย

พ.ศ. 2476 ได้มีการตราพระราชบัญญัติระเบียบการบริหารแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2476 และกำหนดให้เทศบาลเป็นองค์การบริหารรูปหนึ่งของราชการบริหารส่วนท้องถิ่น และมีตราพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 ขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายฉบับแรกว่าด้วยจัดระเบียบบริหารปกครองตนเองของเทศบาล

พ.ศ. 2478 ได้มีการจัดตั้งเทศบาลเป็นครั้งแรก ตามพระราชบัญญัติระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 โดยการยกฐานะสุขาภิบาลที่มีอยู่เดิม 35 แห่งขึ้นเป็นเทศบาล และได้มีการปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวอยู่เป็นระยะ เช่น ในปี พ.ศ. 2481 และ พ.ศ. 2483

พ.ศ. 2496 ได้มีการตราพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ขึ้นใช้แทนกฎหมายทั้งหมด และได้มีการใช้กฎหมาย พ.ร.บ. เทศบาล พ.ศ. 2496 (โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมอยู่เป็นระยะ) จนถึงปัจจุบัน (2541) ได้มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับบทบัญญัติหมวดว่าด้วยปกครองท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และ พ.ศ. 2542 ได้มีการปรับปรุงแก้ไข พ.ร.บ. เทศบาล (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2542 เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

พ.ศ. 2542 ได้มีการปรับปรุงแก้ไข พ.ร.บ. เทศบาล (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2542 เพื่อให้แก้ไขให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 โดยกำหนดให้คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนหรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น และการเลือกตั้งคณะผู้บริหารหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนให้ใช้วิธีออกเสียงคะแนนโดยตรงและลับ สมควรปรับปรุงรูปแบบคณะบริหารเทศบาลจากที่เป็นอยู่ในปัจจุบันที่ให้นายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนเอง

พ.ศ. 2546 ได้มีการปรับปรุงแก้ไข พ.ร.บ. เทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 โดยได้กำหนดรูปแบบการบริหารเทศบาลจากเดิมมีสองรูปแบบ คือ รูปแบบคณะเทศมนตรีและรูปแบบนายกเทศมนตรี เพื่อให้การบริหารเทศบาลเป็นรูปแบบเดียวกัน โดยให้นายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน และเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ประกอบกับมีบทบัญญัติบางมาตรายังไม่เหมาะสมกับการบริหารงานของเทศบาลเพื่อให้การบริหารงานของเทศบาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ จึงมี

ความจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติดังกล่าว ตามประกาศราชกิจจานุเบกษา 2546/120/124ก/22 ธันวาคม 2546³⁵

(2) เทศบาล ถือเป็น การปกครองรูปแบบหนึ่งของไทยตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ได้แบ่งประเภทของเทศบาลออกเป็น 3 ประเภทด้วยกัน คือ

1) เทศบาลตำบล เป็นเทศบาลขนาดเล็ก ซึ่งกฎหมายมิได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ชัดเจน ในการยกฐานะท้องถิ่นเป็นเทศบาลตำบล จึงขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของรัฐบาล ซึ่งก็จะต้องเป็นท้องถิ่นที่มีประชากรอยู่หนาแน่นและมีความเจริญพอสมควร มีอำนาจหน้าที่ที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังนี้

- รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
- ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ
- รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

- ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
- ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง
- ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
- ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- บำรุงศิลป ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- หน้าที่อื่นตามกฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

2) เทศบาลเมือง เป็นเทศบาลขนาดกลาง คือ ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัด หรือท้องถิ่นชุมนุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่หนึ่งหมื่นคนขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัติเทศบาลและมีประกาศมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง โดยระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ มีอำนาจหน้าที่ที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังนี้

- กิจการตามที่ระบุไว้ในหน้าที่ของเทศบาลตำบล
- ให้มีน้ำสะอาดหรือน้ำประปา
- ให้มีโรงฆ่าสัตว์
- ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์และรักษาคนเจ็บไข้
- ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ

³⁵ทวน สุขสำราญ, “ความคาดหวังของประชาชนต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ้านแป้น อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนอร์ทเชียงใหม่), 2548, หน้า 1 – 2.

- ให้มีและบำรุงส่วนสาธารณะ
- ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- ให้มีการดำเนินกิจการ โรงรับจำนำหรือสถานสินเชื่อท้องถิ่น

3) เทศบาลนคร เป็นเทศบาลขนาดใหญ่ คือ ท้องถิ่นชุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่ห้าหมื่นคนขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัติเทศบาล และมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลนคร โดยระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ มีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาลดังต่อไปนี้

- กิจการที่ระบุไว้ในหน้าที่ของเทศบาลเมือง
- ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
- กิจการอื่นซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข
- การควบคุมสุขลักษณะ และอนามัยในร้านจำหน่ายอาหาร โรงมหรสพ และสถานบริการอื่น
- จัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและการปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม
- จัดไฟและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
- การวางผังเมืองและการควบคุมการก่อสร้าง
- การส่งเสริมกิจการท่องเที่ยว

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรที่ใกล้ชิดกับประชาชนดำเนินการปกครองตนเอง โดยให้มีหน่วยงานองค์กรปกครองท้องถิ่นทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารพัฒนาและให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรปกครองท้องถิ่นนั้นมีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ตัดสินใจ และดำเนินการภายใต้ขอบเขตของกฎหมายที่กำหนดภายในท้องถิ่นของตนเท่านั้น และหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่ต้องอยู่ในความดูแลของรัฐบาลกลาง

2.3.4 การกระจายอำนาจและการปกครองส่วนท้องถิ่น

มีนักปกครองและนักวิชาการหลายท่านได้ให้ทัศนะถึงการกระจายอำนาจและการปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยจะขอแยกกล่าวโดยจะกล่าวถึงการกระจายอำนาจก่อนและตามด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่น การกระจายอำนาจ คือการถ่ายโอนอำนาจ ถ่ายภาระหน้าที่ ถ่ายโอนทรัพยากร ถ่ายโอนบุคลากรจากราชการส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคไปให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่นในระดับต่าง ๆ ดังนี้

สำนักทฤษฎีองค์การสมัยดั้งเดิม ขอมรับว่าการกระจายอำนาจมีประโยชน์อย่างสำนักมนุษยสัมพันธ์พิจารณาว่า การกระจายอำนาจเป็นวิธีการ (Means) นำมาใช้เพื่อบรรลุผลสำเร็จของการเข้า

อำนาจทางการเมืองเป็นการยกอำนาจจากส่วนกลางให้ท้องถิ่น โดยลดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน ภูมิภาคจนถึงไม่มีหน่วยงานภูมิภาคในที่สุด³⁶

การกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น เพื่อเป็นการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญ และ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง และมีนักวิชาการได้ให้ความหมายการกระจาย อำนาจไว้หลายท่าน

ธนสวรรค์ เจริญเมือง กล่าวว่า “การกระจายอำนาจการปกครองเป็นมาตรการสำคัญอันดับ แรกในการพัฒนาท้องถิ่น การกระจายอำนาจการปกครอง จำเป็นจะต้องมีการกระจายอำนาจ ทางการคลังด้วยเพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้ในการแก้ไขปัญหาท้องถิ่น ดังนั้น การกระจายอำนาจด้าน การคลังจึงมีความจำเป็นแต่ไม่ใช่กระจายอำนาจทางการคลังแล้วไม่กระจายอำนาจการปกครอง ส่วนการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาคและการกระจายโอกาส แม้จะมีประโยชน์อย่างมากแก่การ พัฒนาท้องถิ่น แต่หากไม่มีการกระจายอำนาจการปกครองและการคลัง ก็จะทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ใน ท้องถิ่นขึ้นทั้งนี้เพราะ “ความเจริญ” ที่คนของรัฐบาลกลางนำเข้านั้น ทำให้คนในท้องถิ่น กลายเป็นผู้รับไม่ใช่ผู้ลงมือดำเนินการเอง ทั้งอาจไม่สอดคล้องกับความจำเป็นเร่งด่วนของท้องถิ่น หรืออาจมีผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มเจือปนจนเกิดปัญหาอื่นตามมา เกิดการกระจุกตัวในบางท้องที่ หรือสิ่งแวดลอมถูกทำลาย ฯลฯ”³⁷

ปธาน สุวรรณมงคล ได้กล่าวไว้ว่า “การกระจายอำนาจที่ดีสู่ท้องถิ่น ควรจะมีวิธีดังต่อไปนี้

1. การกระจายอำนาจ ต้องยึดหลักความสมดุลระหว่างความเป็นอิสระของท้องถิ่นกับ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกิจการท้องถิ่น
2. การกระจายอำนาจ ต้องเป็นไปเพื่อเพิ่มอำนาจการบริหารจัดการของท้องถิ่นพึ่งตนเอง ได้มากขึ้น
3. การกระจายอำนาจ ต้องทำให้การใช้ทรัพยากรของท้องถิ่นและรัฐให้เกิดประโยชน์ สูงสุดแก่ประชาชนในท้องถิ่น
4. การกระจายอำนาจ ต้องเป็นไปโดยมีการตรวจสอบจากรัฐและประชาชนในท้องถิ่น
5. การกระจายอำนาจ ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของท้องถิ่นและความต้องการของประชาชน

³⁶ชำนาญ ยูวบูรณ์, การรวมอำนาจและการกระจายอำนาจการปกครองกฎหมายไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2503), หน้า 8 - 9.

³⁷ธนสวรรค์ เจริญเมือง, 100 ปี ของการปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ.2440 - 2540, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, 2539), หน้า 156.

6. การกระจายอำนาจ ต้องส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น

7. การกระจายอำนาจ ต้องควบคู่ไปกับการสร้างเสริมสมรรถนะของท้องถิ่นให้สามารถรองรับหน้าที่ ที่มีการถ่ายโอนไปให้ดำเนินการ

8. การกระจายอำนาจ ต้องไม่เป็นการเพิ่มหน้าที่ให้ท้องถิ่นเพียงอย่างเดียว แต่ต้องควบคู่ไปกับการเพิ่มอำนาจด้านการบริหารงานบุคคลและการเงินให้กับท้องถิ่นด้วย

9. การกระจายอำนาจ ต้องมีการประเมินผลเพื่อวัดความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม

10. การกระจายอำนาจ เป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและยึดหลักความเท่าเทียมกันภายใต้หลักกฎหมาย³⁸

อเนก เหล่าธรรมทัศน์ ได้ให้ทัศนะถึงการกระจายอำนาจในปัจจุบันว่า “แท้ที่จริงการกระจายอำนาจ คือการถ่ายโอนอำนาจ ถ่ายภาระหน้าที่ ถ่ายโอนทรัพยากร ถ่ายโอนบุคลากรจากราชการส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ไปให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่นระดับต่าง ๆ”³⁹

ภารกิจที่สำคัญของการกระจายอำนาจ คือ การสร้างประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น มิใช่การสร้างการปกครองหรือการบริหารเป็นหลัก เน้นการปกครองท้องถิ่นที่ประชาชนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบโดยตรงให้มากที่สุด เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพและสุจริตที่สุด พร้อมนี้อเนก เหล่าธรรมทัศน์ ยังได้ให้กำหนดกรอบแนวคิดในการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น โดยยึดหลักการและสาระสำคัญ 3 ด้าน คือ

1. ด้านมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการ

องค์กรปกครองท้องถิ่น ต้องมีอิสระในการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการ การบริหารงานบุคคล และการเงิน การคลังของตนเอง โดยยังคงรักษาความเป็นรัฐเดี่ยวและความเป็นเอกภาพของประเทศ การมีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และความมั่นคงของชาติเอาไว้ได้ ตลอดจนการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองท้องถิ่น ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย

³⁸ ปธาน สุวรรณมงคล, มองการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นผ่านนโยบายรัฐบาลตั้งแต่ปี 2475-2538 ใน 14 ปี รัฐศาสตร์ มธ., (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษร, 2543), หน้า 147 - 148.

³⁹ อเนก เหล่าธรรมทัศน์, การเมืองของพลเมือง, (กรุงเทพมหานคร : โครงการจัดพิมพ์ คบไฟ, 2543), หน้า 1 - 4.

2. ด้านการบริหารราชการแผ่นดินและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

รัฐต้องกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจการของตนเองได้มากขึ้น โดยปรับบทบาทและภารกิจของราชการบริหารส่วนกลาง และราชการบริหารส่วนภูมิภาค และเพิ่มบทบาทให้ส่วนท้องถิ่นเข้าดำเนินการแทน เพื่อให้ราชการบริหารส่วนกลาง และราชการบริหารส่วนภูมิภาค รับผิดชอบในภารกิจมหภาคและภารกิจที่เกินกว่าขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการได้ให้เหลือเพียงการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านนโยบายและด้านกฎหมายเท่าที่จำเป็น ให้การสนับสนุนส่งเสริมด้านเทคนิควิชาการ และตรวจสอบติดตามประเมินผล

3. ด้านประสิทธิภาพการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รัฐต้องกระจายอำนาจการบริหารงานบางส่วนให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณะที่ดีขึ้นหรือไม่ต่ำกว่าเดิม มีคุณภาพมาตรฐาน การบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพและมีความรับผิดชอบต่อผู้ใช้บริการให้มากขึ้นรวมทั้งส่งเสริมให้ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม และชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมดำเนินงานและติดตามตรวจสอบ⁴⁰

จากความสามารถสรุปลักษณะสำคัญ ๆ ตามลักษณะการกระจายอำนาจได้ดังต่อไปนี้

1. เป็นองค์กรที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล เมื่อกระจายอำนาจไปให้ท้องถิ่น ท้องถิ่นนั้นต้องตั้งองค์กรขึ้นมา ซึ่งต้องมีฐานะเป็นนิติบุคคล

2. มีสภาและผู้บริหารระดับท้องถิ่น การกระจายอำนาจเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างใกล้ชิด จึงจัดให้มีสภาท้องถิ่นขึ้น เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชน และองค์กรนี้จะเป็นผู้เลือกคณะผู้บริหารมาดำเนินงานของท้องถิ่นต่อไป หรือจะให้ประชาชนเลือกตั้งโดยตรงก็ได้

3. มีอิสระในการปกครองตนเอง การกระจายอำนาจนั้น ต้องกำหนดให้องค์กรท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารงานหรือจัดทำกิจการได้เองตามสมควร แต่อิสระนั้นจะต้องอยู่ภายใต้ที่กฎหมายกำหนด ซึ่งจะมากกว่าหรือเท่ากับอำนาจจากส่วนกลางไม่ได้และหน่วยการปกครองท้องถิ่นมิได้ถือเป็นหน่วยภายใต้บังคับบัญชาของส่วนกลางเหมือนการปกครองส่วนภูมิภาค

4. มีงบประมาณและรายได้เป็นของตนเอง ซึ่งเป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองท้องถิ่นจะต้องมีงบประมาณแยกต่างหากจากส่วนกลาง โดยมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรและเงินอุดหนุน (ถ้ามี) เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่าง ๆ

⁴⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 103 - 105.

5. มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นของตนเอง ท้องถิ่นต้องมีเจ้าหน้าที่ของตนเองเป็นส่วนใหญ่หรือทั้งหมด เจ้าหน้าที่ที่ได้สังกัดกระทรวง ทบวง กรม ในส่วนกลาง โดยตรง แต่เป็นเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นแต่ละแห่งนั่นเอง

1. ข้อดีของการกระจายอำนาจมีดังนี้

1) สามารถสนองความต้องการของคนในท้องถิ่นได้ดีขึ้น การบริการสาธารณะบางอย่างที่เกี่ยวกับส่วนได้ส่วนเสียเฉพาะท้องถิ่น ถ้าได้มอบให้ผู้บริหารงานของท้องถิ่นซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นผู้จัดทำย่อมจะได้ผลตรงตามความต้องการของท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น เพราะรู้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นได้ดี

2) เป็นการแบ่งเบาภาระของส่วนกลาง ในปัจจุบันราชการส่วนกลางมีภารกิจที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศมากขึ้นตามลำดับ ถ้าไม่ตัดภาระบางประการที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ของแต่ละท้องถิ่นลงบ้าง ก็จะทำให้ไม่อาจจะดำเนินการได้อย่างทั่วถึงและได้ผลดีสมกับความต้องการของราษฎรแต่ละท้องถิ่นเมื่อมีการปกครองท้องถิ่นขึ้นจึงเป็นการแบ่งเบาภาระไป

3) กระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง เมื่อมีการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นแล้วจะทำให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนได้เสียในกิจกรรมของท้องถิ่นทั้งโดยตรงและทางอ้อม ทั้งก่อให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องปรึกษาหารือกันในการดำเนินงาน ซึ่งจะทำให้ประชาชนรู้ว่าต้องรับผิดชอบร่วมกัน และคิดถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของท้องถิ่นมากขึ้น

2. ข้อเสียของการกระจายอำนาจมีดังนี้

1) อาจเป็นภัยต่อเอกภาพทางการเมืองและความมั่นคงของประเทศ เพราะหากกระจายอำนาจมากเกินไปอาจจะเป็นการทำลายเอกภาพในการปกครอง และความมั่นคงปลอดภัยของรัฐได้ ทั้งยังอาจให้เกิดการแก่งแย่งอำนาจระหว่างท้องถิ่นซึ่งต่างมุ่งรักษาผลประโยชน์ของตนโดยไม่คำนึงถึงความเสียหายที่เกิดแก่ท้องถิ่น

2) การเล็งเห็นผลประโยชน์ของท้องถิ่นสำคัญกว่าผลประโยชน์ส่วนรวม กล่าวคือ การมุ่งหวังผลประโยชน์ส่วนท้องถิ่นจนลืมคิดถึงผลประโยชน์ของชาติ อาจทำให้เกิดความเสียหายต่อส่วนรวมได้

3) ทำให้เกิดความสิ้นเปลืองได้ เพราะการแยกงบประมาณออกเป็นส่วน ๆ รวมทั้งต้องมีเจ้าหน้าที่และเครื่องมือเครื่องใช้ของตนเอง ซึ่งอาจหมุนเวียนสับเปลี่ยนได้กับท้องถิ่นอื่น อีกทั้งอาจมีการใช้จ่ายที่ไม่ประหยัดและควบคุมการเงินไม่ดีพอ

ดังนั้น จึงพอสรุปได้ว่า การกระจายอำนาจ คือ การกระจายการบริหารจากส่วนกลางเพิ่มบทบาทหน้าที่ในส่วนของท้องถิ่นให้มีบทบาทอำนาจมากขึ้น เพื่อลดขั้นตอนการบริหารให้กระชับในระดับพื้นที่ให้มากขึ้น เกิดความคล่องตัวเพิ่มอำนาจให้การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจ

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนดำเนินการปกครองตนเอง โดยให้มีหน่วยงานองค์กรปกครองท้องถิ่นทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารพัฒนาและให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ตัดสินใจ และดำเนินการ ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายที่กำหนดภายในท้องถิ่นของตนเอง และหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่ต้องอยู่ในความดูแลของรัฐบาลกลาง ที่ได้กระจายอำนาจลงสู่ภาคประชาชนมีอำนาจต่อรองด้านการพัฒนา ด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองท้องถิ่นในพื้นที่มากขึ้น

2.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา

ทฤษฎีการพัฒนาอีกรูปแบบหนึ่ง (The Concept of Another Development) เกิดจากแนวคิดของนักทฤษฎีกลุ่ม กองทุน ดัก ฮัมมาส์โจลด์ (Dag Hammaskjold Foundation) แห่งประเทศสวีเดน เป็นทฤษฎีที่ผสมผสานแนวคิดและวิธีการพัฒนาของทฤษฎีต่าง ๆ แล้วกำหนดเป็นทฤษฎีของตนเอง เผยแพร่เป็นครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1975 มีสาระสำคัญ ดังนี้

แนวความคิดพื้นฐานของทฤษฎีการพัฒนาอีกรูปแบบหนึ่ง มีแนวความคิดพื้นฐานที่สำคัญ การให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เพราะคนเป็นทรัพยากรที่สำคัญมากที่สุด จึงต้องนำศักยภาพและความคิดสร้างสรรค์ของคนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาให้มากที่สุด ซึ่งมีแนวคิดสำคัญ 5 ประการ คือ

- 1) การพัฒนาเป็นเรื่องของประชาชน ประชาชนจึงต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในสิ่งที่มีผลกระทบต่อตนเอง
- 2) การพัฒนาเป็นเรื่องของทั้งประเทศยากจนและประเทศร่ำรวย ไม่ใช่เป็นเรื่องของประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้น ต้องดำเนินการพัฒนาร่วมกัน จึงจะประสบความสำเร็จ
- 3) ถ้าหากมีการจัดสรรและใช้อย่างถูกต้องแล้ว ทรัพยากรของโลกมีปริมาณเพียงพอที่จะตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ได้ทั่วโลก
- 4) การพัฒนาเป็นกระบวนการที่ต้องพัฒนาจากภายใน (Endogenous Process) ให้สอดคล้องกับค่านิยม ระบบการเมืองและพื้นฐานทรัพยากรของแต่ละประเทศไม่ใช่การลอกเลียนแบบหรือการหยิบยืมตัวแบบสำเร็จรูปมาใช้
- 5) ระบบและวิธีการต่าง ๆ ในระบบโลกสามารถพัฒนาให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาของประเทศโลกที่สามได้ ถ้าหากมีการเปลี่ยนโครงสร้างการพัฒนาระดับโลกที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน⁴¹

⁴¹ สัจญา สัจญาวิวัฒน์, ทฤษฎีและกลยุทธการพัฒนาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539), หน้า 156.

2.4.1 ความหมายของการพัฒนา

ในมุมมองของนักพัฒนามีนักพัฒนาได้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ซึ่งครอบคลุมวิธีการประกอบอาชีพด้วย ลักษณะการพัฒนาและการประกอบอาชีพในแต่ละยุค ต่อมา เมื่อจำนวนมนุษย์ที่รวมตัวกันอยู่ในกลุ่มมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทำให้กลุ่มมีขนาดใหญ่ขึ้น เปลี่ยนเป็นชุมชน และเป็นประเทศ ในเวลาเดียวกัน ทรัพยากรธรรมชาติเริ่มเสื่อมโทรม ผู้นำและผู้ตาม คือ ประชาชน พยายามเอาชนะธรรมชาติ ได้ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านและการลองผิดลองถูก เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนา และการประกอบอาชีพ ดังความหมายที่ได้กล่าวไว้ในหลาย ๆ ท่านดังนี้

ทวี ทิมขำ เห็นว่า “การพัฒนา” หมายถึง สภาพการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงส่งเสริมของเก่าหรือสภาพการณ์ที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น

และนอกจากนั้นในกลุ่มนักวิชาการ และนักวางแผนมีความเห็นว่า “การพัฒนา” หมายถึง การเปลี่ยนแปลงโดยการวางแผน (Planned Change) เป็นกระบวนการซึ่งคนเราเปลี่ยนเป้าหมายต่าง ๆ ในอดีต เพื่อสนองเป้าหมายใหม่ที่เกิดขึ้นตลอดเวลา โดยมีการปรับวิถีชีวิตของตน และกลุ่ม เพื่อที่จะให้ความเหมาะสมกับสถานะที่จะทำให้บรรลุผล⁴²

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ ให้ความหมาย “การพัฒนา” หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดทิศทาง (Directed Change) หรือ การเปลี่ยนแปลงที่ได้วางแผนไว้แน่นอน ล่วงหน้า (Planned Change)⁴³

พัฒน์ สุจางงค์ ให้ความหมาย “การพัฒนา” คือ ความเจริญก้าวหน้าที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น⁴⁴

จากนิยาม “การพัฒนา” ที่ความหมายรวมถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลง ยูวัฒน์ วุฒิเมธี ได้อธิบายถึงขบวนการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ 3 แบบ คือ

1. การเติบโต (Growth) คือ การเปลี่ยนแปลงในระดับของการ กระทำการ (Development is Changes in the System Performs) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงความสามารถ และคุณสมบัติในตัวของผู้กระทำได้
2. การพัฒนา (Development) คือการเปลี่ยนแปลงที่กระทำการ (Development is Changes in the System Performs) เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ตัวกระทำการเสียเอง

⁴²ทวี ทิมขำ, การพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2538), หน้า 1.

⁴³สัญญา สัญญาวิวัฒน์, การศึกษาสังคมวิทยาในการเมืองและสังคม, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526), หน้า 5.

⁴⁴พัฒน์ สุจางงค์, การพัฒนาชนบทแบบผสมผสานสำหรับประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2524), หน้า 17.

3. การแปลงรูป (Transformation) คือการเปลี่ยนแปลงในปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ (Transformation is changes in Environmental Factory) เป็นการเปลี่ยนแปลงที่องค์ประกอบภายนอก ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม มักปรากฏในรูปของการเปลี่ยนสถานที่ การเปลี่ยนหน้าที่⁴⁵

ดังนั้น “การพัฒนา” จึงจะสรุปความหมายได้ว่า การพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่ง ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นสภาพที่ดีขึ้นและสภาพที่มุ่งประสงค์ และสิ่งอันดีงามตามทิศทางหรือเป้าหมายที่คาดหวังไว้

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น

แนวคิดการพัฒนาจากล่างขึ้นบน (Development from Below) ความหมายของการพัฒนาจากล่างขึ้นบน หมายถึง “กระบวนการของการพัฒนาที่เน้นไปที่การมีส่วนร่วมของประชาชน รวมถึงข้าราชการระดับล่างเป็นผู้ตัดสินใจ กำหนดความต้องการของตนและจัดทำโครงการเพื่อให้เป็นไปตามความต้องการโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น โดยรัฐบาลมีหน้าที่เพียงสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชน”

การพัฒนาจากล่างขึ้นบนมี 2 แนวทาง ดังนี้

1. ควบคุมการพัฒนาจากเบื้องบนคือ จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงระบบต่าง ๆ ระหว่างส่วนกลางกับส่วนภูมิภาค หรือเมืองกับท้องถิ่นชนบท
2. สร้างพลวัตการพัฒนาให้มีผลต่อพื้นที่ที่มีการพัฒนาน้อย คือ การแสวงหาหรือสร้างปัจจัยภายในให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อเพิ่มขีดความสามารถแก่คนในระดับล่างจากแนวคิดดังกล่าวสามารถที่จะนำไปกำหนดนโยบายการพัฒนาจากล่างขึ้นบนซึ่งมี 5 ด้าน ดังนี้
 - 2.1 การบริหารด้านความจำเป็นขั้นพื้นฐาน
 - 2.2 การพัฒนาท้องถิ่นในชนบทและการพัฒนาหมู่บ้าน
 - 2.3 กิจกรรมที่ใช้แรงงานคนมาก ๆ
 - 2.4 โครงการขนาดกลางและขนาดเล็ก
 - 2.5 ใช้เทคโนโลยีที่มีการจ้างแรงงานในท้องถิ่น และผสมผสานทรัพยากรในท้องถิ่นให้มากที่สุด

⁴⁵ยูวัฒน์ วุฒิเมธี, กลไกการบริหารการปกครองท้องถิ่นในการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2525), หน้า 11-12.

ลักษณะที่สำคัญของการพัฒนาจากล่างขึ้นบนหรือเรียกว่า Bottom up ซึ่งเป็นการกำหนดนโยบายจากล่างขึ้นบน หรือ Backward Mapping จะมีลักษณะ ดังนี้

1. เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ เป็นแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น โดยให้ประชาชนมีความคิดริเริ่ม มีการตัดสินใจที่จะกำหนดความต้องการ กำหนดเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงภายในท้องถิ่นของตน โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐจะเป็นเพียงผู้สนับสนุนหรือชี้แนะในด้านต่าง ๆ เท่านั้น เช่น ให้ความรู้ด้านวิชาการที่เกี่ยวข้อง ให้การสนับสนุนด้านทรัพยากรแต่จะไม่เป็นผู้ชี้แนะให้ประชาชนปฏิบัติตาม

2. ยอมรับแนวความคิดที่หลากหลายในการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน คือ ในแต่ละท้องถิ่น มีสภาพปัญหาที่แตกต่างกันหรือรวมถึงความต้องการของประชาชน ในแต่ละท้องถิ่นด้วยดังนั้นประชาชนในท้องถิ่นย่อมรู้ถึงสภาพปัญหาและความต้องการของคนในท้องถิ่นของตนเองได้ดีกว่าคนที่อยู่ท้องถิ่น ดังนั้น คนในท้องถิ่นจึงสมควรที่จะเป็นผู้แก้ไขปัญหา

3. เน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นประชาชนในท้องถิ่นมีภูมิปัญญาชาวบ้านที่แสดงถึงการมีความรู้ ความสามารถ และมีลักษณะที่จะพัฒนาตนเองและรู้ถึงการนำทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ เช่น วัตถุดิบ เทคโนโลยีพื้นฐานดังนั้น แนวความคิดการพัฒนาแนวนี้ จึงเป็นการยอมรับในความรู้ความสามารถทักษะตลอดจนศักยภาพในการที่จะพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

4. เป็นการส่งต่อจากผู้ปฏิบัติในระดับล่าง ไปสู่ผู้บริหารระดับสูง เป็นลักษณะของการสื่อสาร ข้อมูลสภาพปัญหาอุปสรรคที่แท้จริงในการปฏิบัติงาน เพื่อนำไปสู่ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ หรือสนับสนุนแก้ไขปัญหาในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ได้อย่างทันทั่วถึง

เหตุผลของการพัฒนาจากล่างขึ้นบน (Bottom up) อาจสรุปให้เห็นถึงเหตุผลที่สำคัญ ดังนี้

1. เนื่องจากแนวทางการพัฒนาแบบเดิม คือ จากบนลงล่าง (Top Down) เป็นการมองคนในสังคมเป็นเพียงเครื่องมืออย่างหนึ่ง มองการพัฒนา โดยมีเป้าหมายอยู่ที่การสร้างเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่แนวทางที่ดีหรือถูกต้องนั้นจะต้องให้ความสนใจต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ควบคู่ไปด้วย โดยเน้นการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ และจะต้องให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกพื้นที่ด้วย

2. เป็นการยอมรับว่า รัฐบาลไม่รู้สภาพของแต่ละท้องถิ่นได้อย่างชัดเจนและลึกซึ้ง เพียงแค่รู้ปัญหาในระดับกว้าง ๆ เท่านั้น การที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นและชนบทของตน จึงเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาที่ตรงกับความเป็นจริงและความต้องการของประชาชนมากกว่าบุคคลภายนอกท้องถิ่นนั้น

3. เป็นการช่วยลดภาระของรัฐบาลในด้านต่าง ๆ คือ รัฐบาลเพียงเข้าไปเกี่ยวข้องในแง่ของการกำหนดนโยบาย กรอบ ทิศทางการดำเนินงาน ตลอดจนการประสาน โครงสร้างการดำเนินการในระดับ ต่าง ๆ เพื่อเป็นไปในทางเดียวกัน และบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการพัฒนาประเทศที่ตั้งไว้เท่านั้น

4. การสร้างความรู้สึกร่วมกัน (Sense of Belonging) ให้เกิดขึ้นในท้องถิ่นจากการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและดำเนินการด้วยตนเอง จะเป็นการสร้างกลุ่มทำงาน ทำให้เกิดความรักสามัคคี การประสานงาน ความรับผิดชอบร่วมกัน ในการพัฒนาท้องถิ่นรวมถึงแนวความคิดตามระบอบประชาธิปไตยอีกด้วย

5. การสื่อสารข้อมูลที่ถูกต้อง จากการที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมย่อมรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านงานโครงการที่จะมีผลกระทบต่อท้องถิ่นของตน ทำให้การเตรียมของท้องถิ่น ชุมชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารถ่ายทอดทำความเข้าใจได้ง่ายขึ้นและเข้าใจได้อย่างถูกต้อง โดยผ่านตัวแทนของประชาชน

6. การพัฒนาจากล่างขึ้นบน เป็นการพัฒนาประชาชนในท้องถิ่นชนบทจากปรัชญาการพัฒนาที่กล่าว “คนมีความรู้ มีความสามารถ คนพัฒนาได้ ถ้าเขามีโอกาส” คือ การสร้างโอกาสให้ประชาชนได้พัฒนาตัวเอง เมื่อเขาฝึกทำก็จะเกิดความชำนาญ เชี่ยวชาญต่อไปก็จะเป็นแกนนำในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้ ซึ่งถือว่าสอดคล้องกับการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น

แนวทางการพัฒนาจากล่างขึ้นบนนี้ เป็นขบวนการที่มุ่งเน้นไปที่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนการพัฒนา โดยเฉพาะในระดับพื้นฐานเพื่อแก้ไขปัญหาท้องถิ่นของตนเองทั้งวางแผนการตัดสินใจ ลงมือด้วยตนเองอันนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองให้สูงขึ้น สนองความต้องการของท้องถิ่น ได้อย่างแท้จริง⁴⁶

จากแนวคิดการพัฒนา พอสรุปได้ว่า การพัฒนามี 2 แนว คือ การพัฒนาจากบนลงสู่ล่าง และจากล่างขึ้นสู่บน ซึ่งการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เป็นพัฒนาจากล่างสู่บน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนร่วมกำหนดปัญหาความต้องการ กำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาและการพัฒนา แล้วนำเสนอไปยังผู้ปฏิบัติงาน เพื่อ ไปสู่ผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจตัดสินใจ เพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาได้อย่างทันที่

2.5.1 การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

การจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบล ต้องมีประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทุกชุมชน เพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้รับทราบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น และกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบล พร้อมทั้งให้ประชาชนมีส่วนร่วมดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ

⁴⁶ เรื่องเดียวกัน.

การรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่จะใช้ในการจัดทำแผนพัฒนา เช่น สภาพทั่วไปของเทศบาลตำบล ข้อมูลเฉพาะด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านสาธารณสุข ด้านโครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น ซึ่งเมื่อได้ข้อมูลดังกล่าวแล้ว ประชาคมหมู่บ้าน จะต้องทำหน้าที่ค้นหาสภาพปัญหาความต้องการต่าง ๆ แล้ว จัดเป็นหมวดหมู่ หลังจากนั้นก็พิจารณาจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วน จากนั้นก็วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหานั้น ๆ แล้วกำหนดเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาให้เหมาะสม แล้วนำเสนอปัญหาให้ประชาคมเทศบาลตำบลปายเพื่อดำเนินการต่อไป

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 กำหนดว่า

1. องค์กรจัดทำแผน คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย

1.1) ผู้บริหารท้องถิ่น	ประธานกรรมการ
1.2) รองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นทุกคน	กรรมการ
1.3) สมาชิกสภาท้องถิ่นที่สภาท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน	กรรมการ
1.4) ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน	กรรมการ
1.5) ผู้แทนภาคราชการและ/หรือรัฐวิสาหกิจ
ที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน	กรรมการ
1.6) ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่น
คัดเลือกจำนวนไม่น้อยกว่าสามคนแต่ไม่เกินหกคน	กรรมการ
1.7) ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	กรรมการและเลขานุการ
1.8) หัวหน้าส่วนการบริหารที่มีหน้าที่จัดทำแผน	ผู้ช่วยเลขานุการ

กรรมการตามข้อ 3, 4, 5 และ 6 ให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีและอาจได้รับการคัดเลือกอีกได้

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย

1) ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ประธานกรรมการ
2) หัวหน้าส่วนการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	กรรมการ
3) ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่น	คัดเลือกจำนวนสามคน
4) หัวหน้าส่วนการบริหารที่มีหน้าที่จัดทำแผน	กรรมการและเลขานุการ
5) เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนหรือพนักงาน	

ส่วนท้องถิ่นที่ผู้บริหารท้องถิ่นมอบหมาย

ผู้ช่วยเลขานุการ

กรรมการตาม ข้อ 3 ให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีและอาจได้รับการคัดเลือกอีกได้ 2)

คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น โดยพิจารณาจาก

2. กำหนดแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น โดยพิจารณาจาก

- 2.1) อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สุขของประชาชน เช่น การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การผังเมือง
- 2.2) ภารกิจถ่ายโอนตามกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ
- 2.3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กลุ่มจังหวัด และจังหวัด โดยให้เน้นดำเนินการในยุทธศาสตร์ที่สำคัญและมีผลกระทบต่อประชาชน โดยตรง เช่น การแก้ไขปัญหาความยากจน การป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพเสพติด
- 2.4) กรอบนโยบาย ทิศทาง แนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด
- 2.5) นโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นที่แถลงต่อสภาท้องถิ่น
- 2.6) แผนชุมชน

ในการนำประเด็นข้างต้นมาจัดทำแผนพัฒนา ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคำนึงถึงสถานะทางการคลังของท้องถิ่น และความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ มาประกอบการพิจารณาด้วย

3. ร่วมจัดทำร่างแผนพัฒนา เสนอแนะแนวทางการพัฒนา และการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำร่างแผนพัฒนา

ในการจัดทำร่างแผนพัฒนา ให้เทศบาลเมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง นำปัญหาความต้องการจากแผนชุมชนที่เกินศักยภาพของชุมชนที่จะดำเนินการเองได้มาพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนา แต่หากเกินศักยภาพของเทศบาลเมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งให้เสนอปัญหา ความต้องการไปยังองค์การบริหารส่วนจังหวัด และให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดนำมาพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามอำนาจหน้าที่

4. พิจารณาร่างแผนพัฒนาและร่างแผนการดำเนินงาน
5. ให้ความเห็นชอบร่างข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงาน
6. พิจารณาให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา
7. แต่งตั้งที่ปรึกษา คณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานอื่นเพื่อช่วยปฏิบัติงานตามที่เห็นสมควร
8. ในกรณีองค์การบริหารส่วนตำบล ให้คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ประสานกับประชาคมหมู่บ้านในการรวบรวม วิเคราะห์ปัญหา ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นและจัดทำเป็น โครงการหรือกิจกรรมเพื่อประกอบในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลด้วย

2.5.2 การจัดทำแผนพัฒนา ประกอบด้วย

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ดำเนินการ ดังนี้

1) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นจัดประชุมประชาคมท้องถิ่น ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อแจ้งแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น รับทราบปัญหา ความต้องการ ประเด็นการพัฒนา และประเด็นที่เกี่ยวข้องตลอดจนความช่วยเหลือทางวิชาการ และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อนำมากำหนดแนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยให้นำข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาจากหน่วยงานต่าง ๆ และข้อมูลในแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

2) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวบรวม แนวทางและข้อมูล นำมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

3) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

4) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนยุทธศาสตร์พัฒนาต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อน แล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาต่อไป

การจัดทำแผนพัฒนาสามปี ให้ดำเนินการตามระเบียบนี้ โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับประชาคมท้องถิ่น กำหนดประเด็นหลักการพัฒนาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนา รวมทั้งสอดคล้องกับปัญหา ความต้องการของประชาคมและชุมชน โดยให้นำข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาจากหน่วยงานต่าง ๆ และข้อมูลในแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบการ จัดทำแผนพัฒนาสามปี

2) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นรวบรวมประเด็นหลักการพัฒนาปัญหา ความต้องการ และข้อมูลนำมาจัดทำร่างแผนพัฒนาสามปี แล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

3) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนพัฒนาสามปีเพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

4) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาสามปีและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนพัฒนาสามปีต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อนแล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปีต่อไป

แผนพัฒนาสามปีให้จัดทำและทบทวนให้แล้วเสร็จภายในเดือนมิถุนายนก่อนงบประมาณประจำปีผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจขยายเวลาการจัดทำแผนพัฒนาสามปีแล้วรายงานกระทรวงมหาดไทยทราบ ในกรณีของเทศบาลผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบอำนาจให้นายอำเภอได้ เมื่อมีการขยายเวลาให้แจ้งจังหวัดเพื่อรายงานกระทรวงมหาดไทยทราบ

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล อำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดตามวรรคสองให้เป็นอำนาจของนายอำเภอแล้วแจ้งจังหวัดเพื่อรายงานกระทรวงมหาดไทยทราบ

การแก้ไข การเพิ่มเติมหรือการเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนา

1) การแก้ไขแผนพัฒนาเป็นอำนาจของผู้บริหารท้องถิ่น

2) การเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาสามปี ให้ดำเนินการ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จัดทำร่างแผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงพร้อมเหตุผลและความจำเป็นเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

2. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงเพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

3. ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลง

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อน แล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้ต่อไป

การเปลี่ยนแปลงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ให้ดำเนินการ ดังนี้

1. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงพร้อมเหตุผลและความจำเป็นเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

2. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นและประชาคมท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงเพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

3. ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาที่มีเปลี่ยนแปลงและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลง

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อน แล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้ต่อไป

2.5.3 การนำแผนพัฒนาไปปฏิบัติ

1) ให้ผู้บริหารท้องถิ่นประกาศใช้แผนพัฒนาที่อนุมัติแล้ว และนำไปปฏิบัติรวมทั้งแจ้งสภาท้องถิ่น คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ องค์การบริหารส่วนจังหวัด อำเภอ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประกาศให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบ โดยทั่วกันภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ประกาศใช้และปิดประกาศโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

2) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้แผนพัฒนาสามปีเป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี และงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม รวมทั้งวางแนวทางเพื่อให้มีการปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามโครงการที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาสามปี

3) การจัดทำแผนการดำเนินงานให้ดำเนินการตาม ดังนี้

1. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นรวบรวมแผนงาน โครงการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค รัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่น ๆ ที่ดำเนินการ ในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วจัดทำร่างแผนการดำเนินงาน เสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

2. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนการดำเนินงานแล้วเสนอผู้บริหารท้องถิ่นประกาศเป็นแผนการดำเนินงาน ทั้งนี้ให้ปิดประกาศแผนการดำเนินงานภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ประกาศ เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบ โดยทั่วกันและต้องปิดประกาศไว้อย่างน้อยสามสิบวัน

แผนการดำเนินงานให้จัดทำเสร็จภายในเดือนธันวาคมของปีงบประมาณนั้นหรือภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตั้งงบประมาณดำเนินการหรือได้รับแจ้งแผนงาน/โครงการจากหน่วยราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่ต้องดำเนินการในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีงบประมาณนั้นการขยายเวลาการจัดทำและการแก้ไขแผนการดำเนินงานเป็นอำนาจของผู้บริหารท้องถิ่น

ดังนั้น พอสรุปได้ว่า ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง โดยกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาแผนพัฒนาสามปี และแผนการดำเนินงาน เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการ

บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งประชาชนเข้าร่วมประชุมประชาคมเพื่อมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาความต้องการ และกำหนดแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น

2.5.4 แผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลปาย พ.ศ. 2553-2555

(1) การพัฒนาด้านสังคม วัฒนธรรม

1) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้ได้อย่างทั่วถึง เท่าเทียมและมีประสิทธิภาพ ภายใต้แนวคิด “เด็กทุกคนที่อยากเรียนต้องได้เรียนตามที่ตนต้องการ”

2) ขยายผลการจัดกิจกรรมด้านการกีฬาให้ครอบคลุมทั้งระดับหมู่บ้าน ตำบล มุ่งเน้นการเสริมสร้างจิตวิญญาณของนักกีฬา วางแนวทางการพัฒนาอย่างเป็นระบบ เพื่อสนับสนุนการแข่งขันกีฬาเพื่อสร้างรายได้แก่เยาวชนและนักกีฬา

3) สืบทอดประเพณีวัฒนธรรมไทยอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการรื้อฟื้นประเพณีเก่าแก่ของไทยให้กลับคืนมา สร้างแนวร่วมด้านวัฒนธรรมเพื่อปลูกฝังความเป็นไทย มรดกไทยและสร้างเกราะป้องกันวัฒนธรรมของชาติอย่างยั่งยืน

4) ทำนุบำรุงกิจกรรมทางศาสนา ศาสนสถานให้เหมาะสมต่อชุมชนเป็นที่พึ่งทางใจให้ผู้คนในสังคมได้อย่างมั่นคง

(2) การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

1) ปรับปรุงเส้นทางคมนาคมมาตรฐานถนนหนทางและบริการสัญจรของประชาชน ให้มีคุณภาพอย่างทั่วถึง

2) พัฒนาสภาพแวดล้อมของจังหวัดให้ครอบคลุมในทุกมิติของการพัฒนา เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีต่อผู้คน รวมทั้งผลกระทบต่อพัฒนาระบบท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สัมผัสวิถีชีวิตไทยเพื่อสร้างรายได้แก่ทุกครัวเรือนในเส้นทางท่องเที่ยว

3) เน้นการพัฒนาอาชีพเสริมอย่างหลากหลาย เพิ่มช่องทางการจำหน่าย พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ เน้นการฝึกทักษะด้านอาชีพโดยประสบการณ์จริง เพื่อเป็นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับรากหญ้าและทุกชุมชน

(3) การพัฒนาด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น

1) เน้นการบริหารในระบบบูรณาการร่วมกับจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อื่น ๆ โดยใช้ยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาเป็นแนวทาง เพื่อสร้างปรากฏการณ์ใหม่ในการพัฒนาจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ชัดเจนและตรวจสอบได้

2) ยึดหลักการบริหารในระบบคุณธรรม เน้นความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใสและการยึดผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว เพื่อสร้างองค์กรท้องถิ่นให้เข้มแข็งและเติบโตในทิศทางที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ

3) เชื่อมประสานการทำงานร่วมกับทุกฝ่ายโดยไม่มีขีดจำกัด ใช้ยุทธศาสตร์ความสามัคคีเป็นหลัก ดำเนินการประสานทุกหน่วยงาน ผนึกกำลังเพื่อท้องถิ่น โดยลวงบังปัญหาการเมืองไว้ภายนอก

(4) นโยบายการพัฒนาด้านการศึกษา

1) ส่งเสริมให้เด็กสำนึกรักบ้านเกิด โดยจัดให้ทุกสถานศึกษาพาเด็กไปศึกษาสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีชีวิต และอาชีพภูมิปัญญาท้องถิ่น ของจังหวัดอ่างทอง โดยมุ่งเน้น โครงการ 1 วัน 1 สถานที่ 1 โรงเรียน

2) ส่งเสริมการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ สนับสนุนให้มีการสอบแข่งขันชิงความเป็นเลิศในทุกชั้นเรียน

3) ส่งเสริมสนับสนุนการสอนเสริมเพื่อเตรียมความพร้อมในการสอบของนักเรียนชั้น ม.3 ม.6 โดยการนำบุคลากรในเขตพื้นที่ มาช่วยกันตามความถนัดของบุคลากรแต่ละวิชา

(5) นโยบายการพัฒนาด้านการเกษตร และอาชีพ

1) ส่งเสริมสนับสนุนให้มีศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรทุกตำบล โดยจัดฝึกอบรม เกษตรกร ศึกษาดูงาน ให้เกิดสัมฤทธิ์ผลทางการเกษตร

2) ส่งเสริมสนับสนุน สินค้า OTOP ทั้งการพัฒนาคุณภาพ การตลาด และพัฒนาบรรจุภัณฑ์

3) ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีรายได้จากอาชีพเสริม

(6) นโยบายการพัฒนาด้านคุณภาพชีวิต

ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีสุขภาพพลานามัยที่ดี โดยมุ่งเน้นการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ โดยจัดให้มีชมรมออกกำลังกาย เพื่อสุขภาพทุกหมู่บ้าน เพื่อลดการเจ็บป่วย รวมทั้งร่ายรำในการรักษาพยาบาลของประชาชน

(7) นโยบายส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์และฟื้นฟูขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น วันสงกรานต์ วันเข้าพรรษา วันพ่อ วันแม่ ฯลฯ เป็นต้น

(8) นโยบายการเมือง การปกครอง

ส่งเสริมสนับสนุนการเผยแพร่ประชาธิปไตย โดยให้ประชาชนมีความรู้ และมีส่วนร่วมในการบริหารระบบบูรณาการ ร่วมกับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการการเลือกตั้ง จังหวัด

(9) นโยบายการพัฒนาด้านสาธารณสุขโลก และโครงสร้างพื้นฐาน

- 1) ปรับปรุงเส้นทางคมนาคมเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
- 2) ปรับปรุงพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชน
- 3) ส่งเสริมการสาธารณสุขโลก เช่น ประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ ให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน⁴⁷

สรุปได้ว่า เทศบาลตำบลปาย ได้มีการจัดทำแผนพัฒนาสามปี โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ด้านสังคมและวัฒนธรรม การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น นโยบายการพัฒนาด้านการศึกษา นโยบายการพัฒนาด้านการเกษตรและอาชีพ นโยบายการพัฒนาด้านคุณภาพชีวิต นโยบายส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น นโยบายการเมือง การปกครอง นโยบายการพัฒนาสาธารณสุขโลก และโครงสร้างพื้นฐาน นำไปปรับปรุงแก้ไขพัฒนาท้องถิ่น ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีต่อไป

ดังนั้น ผู้วิจัย จึงนำแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลปาย นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการทำวิจัย และผู้วิจัยได้เลือกมา 3 ด้าน คือ

1) การมีส่วนร่วมในด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การบริหารงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ให้แก่ประชาชนเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน รวมถึงการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมมาตรฐาน ถนนหนทางและบริการสัญจรของประชาชนให้มีคุณภาพอย่างทั่วถึง และพัฒนาสภาพแวดล้อมของจังหวัดให้ครอบคลุมในทุกมิติของการพัฒนา เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีต่อผู้คน รวมทั้งผลกระทบต่อการพัฒนาระบบท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สัมผัสวิถีชีวิตไทยเพื่อสร้างรายได้แก่ทุกครัวเรือนในเส้นทาง การท่องเที่ยว เน้นการพัฒนาอาชีพเสริมอย่างหลากหลาย เพิ่มช่องทางการจำหน่าย พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ เน้นการฝึกทักษะด้านอาชีพ โดยประสบการณ์จริง เพื่อเป็นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับรากหญ้าและทุกชุมชน

2) การมีส่วนร่วมด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต หมายถึง ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีสุขภาพพลานามัยที่ดี โดยมุ่งเน้นการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ โดยจัดให้มีชมรมออกกำลังกาย เพื่อสุขภาพทุกหมู่บ้าน เพื่อลดการเจ็บป่วย รวมทั้งรายจ่ายในการรักษาพยาบาลของประชาชน และการบริหารงานด้านส่งเสริมสุขภาพ อนามัย แก่ประชาชน รณรงค์ป้องกัน และควบคุมโรคในชุมชน รวมทั้งป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิต การสนับสนุนให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุ และผู้พิการ

⁴⁷สำนักงานเทศบาลตำบลปาย, “แผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2553-2555”, จังหวัดแม่ฮ่องสอน : สำนักงานเทศบาลตำบลปาย.2553, (อค์สำเนา).

3) การมีส่วนร่วมด้านการเมืองท้องถิ่น หมายถึง ส่งเสริมสนับสนุนการเผยแพร่ประชาธิปไตย โดยให้ประชาชนมีความรู้ และมีส่วนร่วมในการบริหารระบบบูรณาการ ร่วมกับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัด และการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น การเข้าร่วมกิจกรรม การใช้สิทธิใช้เสียงในการเลือกผู้นำท้องถิ่น ร่วมรณรงค์การเลือกตั้งในท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนและสร้างความยุติธรรมในชุมชน

ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นอำเภอปาย เทศบาลตำบลปาย แม้จะมีโครงสร้างพื้นฐานที่ค่อนข้างจะครอบคลุมในทุกชุมชน การมีส่วนร่วมในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในด้านต่าง ๆ ต้องอยู่ภายใต้ข้อบัญญัติของเทศบาล ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อยมาก จะส่งตัวแทน แกนนำ เข้าร่วมทำให้การตัดสินใจบางเรื่องต้องกลับมาทำประชาคม และเกิดปัญหาการแบ่งฝัก แบ่งฝ่ายกัน ในชุมชนเกิดขึ้นบ่อยครั้ง และเกิดปัญหาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ในชุมชนการขับเคลื่อนแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลปาย ไม่สามารถดำเนินการตามแผนไปได้เท่าที่ควร

เทศบาลตำบลปาย เป็นเมืองท่องเที่ยว ที่มีชื่อเสียงระดับประเทศ ซึ่งอยู่ห่างจากจังหวัดแม่ฮ่องสอน ประมาณ 100 กิโลเมตร มีธรรมชาติที่สวยงามดึงดูดนักท่องเที่ยว มีแม่น้ำปาย ไหลผ่านตัวเมือง ล้อมรอบด้วยภูเขารวมชาติและประเพณีวัฒนธรรมของชนเผ่าต่าง ๆ ที่เป็นเอกลักษณ์และสวยงามดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี อำเภอปายโดยเทศบาลได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมให้คงไว้ทุกภาคส่วน เข้ามามีส่วนร่วม แต่ก็มีประชาชนบางส่วนในพื้นที่ และคนต่างถิ่นมาหาผลประโยชน์และไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เช่น กลุ่มนายทุนและผู้ประกอบการบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือ คิดถึงแต่ผลประโยชน์ ประชาชนและเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลปาย ต้องแบกรับภาระและปัญหาต่าง ๆ มีแนวโน้มขาดการมีส่วนร่วมมากขึ้น อาจจะเป็นเพราะปัจจัยในหลาย ๆ ด้าน เช่น ไม่มีเวลาว่าง การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องจิตอาสา ไม่มีค่าตอบแทนหรือ เบี้ยเลี้ยง ค่าอาหาร ปัญหารายได้น้อย ค่าครองชีพสูงขึ้น สูญเสียรายได้หลักไป เมื่อเข้าร่วมงานกิจกรรมประเพณี งานบุญต่าง ๆ ในชุมชน ประชาชนจะมองหาผลประโยชน์ตนเองมากกว่าส่วนรวม ที่มีอยู่ในชุมชน ปัญหาสังคมปัจจุบันทำให้ผู้นำและประชาชนเบื่อหน่ายมากขึ้น เมื่อเทศบาลหรือส่วนราชการในพื้นที่ได้เชิญหรือขอความร่วมมือกับประชาชนได้รับความร่วมมือน้อย แม้เทศบาลตำบลปายจะมีการจัดทำประชาคมเพื่อจะทำแผนพัฒนาการดำเนินงานทุกปี กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมยังถือว่าน้อยมากเมื่อเทียบกับสัดส่วนประชากรที่มีอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลปาย อาจเป็นเพราะประชาชนให้ความสำคัญเรื่องปาก ท้องเพื่อเลี้ยงชีพมากกว่า ทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาได้ดีเท่าที่ควร การมีส่วนร่วมของ

ประชาชน ยังไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย ทำให้แผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลปาย ขับเคลื่อนได้
 อย่างไม่เต็มที่ อีกทั้งงบประมาณบางส่วนต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยภาครัฐและ
 เอกชนคอยสนับสนุนและเป็นพี่เลี้ยงให้ เมื่อประชาชนมีส่วนร่วม ทำให้ล่อแหลมต่อการ
 ดำเนินการให้ตรงกับความต้องการและระเบียบข้อบัญญัติที่มีอยู่ ทำให้การขับเคลื่อนการบริหารงาน
 โครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ต้องนำกลับมาพิจารณา และทบทวนอยู่บ่อยครั้ง เพื่อให้การดำเนินงาน
 เกิดผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามแผนงานยุทธศาสตร์ เทศบาลได้จัดให้ประชาชนมีส่วนร่วม
 จัดทำประชาคมเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา และการดำเนินงานจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เทศบาล
 ตำบลปายได้แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาเทศบาลตำบลปาย เป็นคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำ
 แผนพัฒนาซึ่งมีตัวแทนขององค์กรภาครัฐ เอกชนหรือองค์กรภาคประชาชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ
 เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของประชาชนและให้คำปรึกษา
 หรือเกี่ยวกับการพัฒนาเทศบาลตำบลปายเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

สรุปได้ว่า เทศบาลตำบลปาย ได้มีการจัดทำแผนพัฒนาสามปี โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนมี
 ส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจ สังคมและการพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมถึงการพัฒนา
 การเมืองท้องถิ่น นโยบายการพัฒนาด้านสาธารณสุข โภค และโครงสร้างพื้นฐาน นำไปปรับปรุง
 แก้ไขพัฒนาท้องถิ่น ปัญหาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเกิดจากกลุ่มทุน และผู้ประกอบการ
 บางกลุ่มไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร การทำประชาคมก็ไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย จำเป็นต้องมี
 การทบทวนแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลปายให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นต่อไป

ผู้นำและอำนาจหน้าที่

การพัฒนาสังคมที่ดีต้องเริ่มที่ตัวเราเองก่อน และครอบครัว ผู้นำที่ดี ต้องรู้และเข้าใจ
 สถานการณ์ บทบาทหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี เป็นที่ยอมรับของประชาชน การใช้อำนาจหน้าที่
 ต้องฟังเสียงจากประชาชน และนำมาซึ่งการตัดสินใจที่มีหลักการ มีสภาวะผู้นำมีความน่าเชื่อถือ
 การตัดสินใจสามารถตอบคำถามอธิบายต่อสาธารณะชนได้

ฐิติ วิทยาสระณะ โดยทั่วไป ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่มีอำนาจและอิทธิพลในการนำบุคคลอื่น
 ให้แสดงพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางหนึ่งตามความต้องการของตนหรือสมาชิกกลุ่ม
 ซึ่งผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อการทำงาน หรือบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม องค์กร หรือชุมชน โดย
 สามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้ตามให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงการทำงาน เพื่อบรรลุ
 วัตถุประสงค์ของกลุ่มที่กำหนดไว้ในส่วนของจิตจำนง กล่าวถึงความหมายของผู้นำท้องถิ่นว่า ผู้นำ
 ท้องถิ่น คือ บุคคลที่ช่วยให้ผู้อื่นหรือชุมชนได้มีการตกลงกันและพยายามหาทางให้ประสบ

ความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ พฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นจะมีอิทธิพลเหนือประชาชนในท้องถิ่นนั้น อันก่อให้เกิดความร่วมมือกันทำงาน โดยมุ่งความสำเร็จของชุมชนเป็นสำคัญได้⁴⁸

ฉลาดชาย รมิตานนท์ ได้ให้ความสำคัญของความสามารถของผู้นำว่าเป็นเงื่อนไขสำคัญที่สามารถผลักดันให้ก่อตั้งองค์กรชุมชน/กลุ่ม สำเร็จขึ้นมาได้ และให้ภาพของผู้นำไว้ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีประวัติการทำงานเพื่อส่วนรวมดีเด่น
2. มีความจริงใจที่ปรากฏให้เห็นตลอดเวลา
3. มีความตั้งใจในการปรับปรุงสภาพชีวิตให้หมู่บ้าน
4. ได้รับการยอมรับนับถือจากชาวบ้าน และมีตำแหน่งการทำงานในส่วนรวมอื่น ๆ
5. มีความมุ่งมั่นและทัศนคติในการดำรงชีวิตเพื่อชุมชน มีความปรารถนาดีต่อชุมชน ได้รับการศึกษาและเคยอยู่ในวัฒนธรรมที่ผ่านการพัฒนา (2 วัฒนธรรม)
6. มีความสามารถในการที่จะรวบรวมคนให้เข้ากลุ่มและสามารถถ่ายทอดปัญหาและแสวงหาความร่วมมือ เพื่อแก้ปัญหาจากชุมชน
7. มีความสามารถในการจัดการและบริการ⁴⁹

จากการศึกษาพบว่า ความสามารถของผู้นำในด้านต่าง ๆ ที่มีความเหมาะสมและสามารถสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นแก่สมาชิกในชุมชนจะมีส่วนผลักดันให้การก่อตั้งองค์การชุมชนกระทำได้เป็นผลสำเร็จ

ธวัช มกรพงศ์ กล่าวถึงปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาชนบท คือ “การมีส่วนร่วมของประชาชน และพึ่งตนเอง ส่วนกลไกสำคัญจะต้องอาศัยผู้นำและองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชนไม่ว่าจะเป็นผู้นำทางการหรือผู้นำตามธรรมชาติจะต้องเป็นผู้นำที่เข้าใจถึงชีวิตจิตใจ สภาพปัญหา มีความรู้สึกร่วมทุกข์ร่วมสุขร่วมเป็นร่วมตาย ทำงานร่วมกับชุมชน เป็นตัวแทนต่อรองประสานประโยชน์กับภายนอกชุมชน มีฐานะพอเพียงต่อการเลี้ยงชีพและครอบครัว และฐานะความเป็นอยู่นั้นไม่ควรแตกต่างจากชาวบ้านมากนัก นอกจากนี้ยังมีการประมวลคุณลักษณะของผู้นำชุมชนที่เป็นคุณลักษณะ

⁴⁸ จูดี วิทยาธรรม, การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วิษุทธพานิช, 2538), หน้า 112-113.

⁴⁹ ฉลาดชาย รมิตานนท์, “การสะท้อนภาพผู้หญิงในสื่อมวลชน”, เอกสารการสอน, 2533, สำนักงานสื่อมวลชน, (อัครา).

เด่นที่เป็นคุณลักษณะเฉพาะบุคคลที่จะมีส่วนสนับสนุนในการดำเนินการเกี่ยวกับชุมชนประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น⁵⁰

ไมตรี วิริยะ ได้ประมวลคุณลักษณะผู้นำชุมชนในการแก้ปัญหาสาธารณะควรจะประกอบด้วยปัจจัยอย่างน้อย 9 ประการ คือ

1. มีความคิดเห็นหรือมโนภาพในการแก้ไขปัญหา
2. จะต้องสร้างความคิดเห็นร่วมกันของกลุ่มให้ได้
3. จะต้องมีความมุ่งมั่นที่มั่นคง
4. จะต้องใช้จุดแข็งที่มั่นคงนั้นเป็นเครื่องมือในการผลักดันให้คนทำงาน
5. ต้องยอมรับความคิดเห็นและความหวังของประชาชน
6. ตำแหน่งผู้นำจะต้องเป็นตำแหน่งที่ใช้อำนาจหน้าที่ในการทำงาน
7. การเป็นผู้นำเป็นหน้าที่หรือภารกิจที่สามารถทำร่วมกันได้
8. ความสำเร็จของผู้นำ ทำให้กลุ่มยอมรับเป็นผู้ตามมากขึ้น
9. การกระทำของผู้นำ เป็นตัวกระตุ้นการทำงานมากกว่าที่จะเป็นการแก้ไขปัญหา⁵¹

ชยันต์ วรรณะภูมิ ได้อธิบายกรอบการศึกษาผู้นำชุมชนในกระบวนการกำหนดกรอบคิดในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยให้แนวคิดเรื่องบทบาทผู้นำชุมชน ในฐานะที่เป็นคนกลาง (Broker) เชื่อมต่อโลกภายนอก สร้างเครือข่ายและเป็นตัวนำ การเปลี่ยนแปลงมาสู่ชุมชน ความสัมพันธ์กับผู้ตามในหมู่บ้าน กรณีศึกษาผู้นำของหมู่บ้านไม่เพียงแค่เพียงการศึกษาว่าใครเป็นผู้นำแบบเป็นทางการและแบบธรรมชาติ ตลอดจนบุคลิกลักษณะแต่เพียงการศึกษาฐานอำนาจในหมู่บ้าน ความสัมพันธ์ระหว่างหมู่บ้านกับระบบภายนอก การตัดสินใจของหมู่บ้านในการเลือกผู้นำและการได้มาซึ่งอำนาจได้แก่

1. ฐานทางสังคม ได้แก่ ระบบเครือญาติ เครือข่ายทางสังคมและการเมือง การถ่ายโยงอำนาจระหว่างผู้นำเก่าและผู้นำปัจจุบัน ความขัดแย้งภายในหมู่บ้านและกลุ่มอำนาจต่าง ๆ
2. ฐานทางเศรษฐกิจ ได้แก่ กลุ่มที่มีอิทธิพลคุมอำนาจทางเศรษฐกิจในหมู่บ้าน ฐานอำนาจสองฐานนี้จะช่วยกำหนดว่าใครคือผู้นำลักษณะของผู้นำที่สมาชิกในชุมชนต้องการควรมีลักษณะดังนี้

⁵⁰ รัช มกรพงศ์, แนวคิดบางประการเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531), หน้า 34-42.

⁵¹ ไมตรี วิริยะ, ภาวะความเป็นผู้นำในงานพัฒนาชุมชน, (เชียงใหม่ : สถาบันราชภัฏเชียงใหม่, 2540), หน้า 37.

1. มีความเฉลียวฉลาดในการตัดสินใจปัญหาที่เกิดขึ้นและผ่านพ้นปัญหาเหล่านี้ได้อย่างดี

2. มีวุฒิภาวะทางสังคมสูง คือ สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สังคมยอมรับและยกย่องนับถือ

3. เป็นผู้มุ่งหวังความสำเร็จ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไม่ทอดทิ้งในการทำงาน

4. มีมนุษยสัมพันธ์ดี สามารถติดต่อกับคนได้ทุกคน

5. มีอำนาจในการปฏิบัติงานและการใช้อำนาจเหล่านั้นด้วยความเป็นธรรม ใช้เหตุใช้ผลในการทำงาน ไม่ใช่อารมณ์ของตนเป็นที่ตั้ง และไม่มีอคติกับผู้ใด⁵²

สมพันธ์ เตชะอธิก ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ศักยภาพและเครือข่ายผู้นำท้องถิ่น และได้มีการจัดประเภทของผู้นำสามารถจัดได้ ดังนี้

1. ผู้นำทางความคิด

2. ผู้นำทางด้านศีลธรรม โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้นำเริ่มจากการเทศน์สอนธรรมฐาน การลดอบายมุขและประยุกต์ใช้กับการพัฒนา

3. ผู้นำทางด้านอาชีพ เทคนิค การปฏิบัติแบ่งได้ 2 ประเภท คือ ผู้นำที่เน้นหนักการทำกิจกรรมเฉพาะด้าน และผู้ที่มีกระบวนการทำงานที่ดีกับชาวบ้าน คือมีความสัมพันธ์กับชุมชน การจัดประชุมอบรม ศึกษาดูงาน วิเคราะห์ชุมชน ตัดอันดับปัญหาเน้นการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน

4. ผู้นำด้านการพูด แบบกระตุ้นเร้าทั้งแนวความคิด และการปฏิบัติการ การพูดในสิ่งที่ตนเองทำมากับมือ

5. ผู้นำที่สามารถประยุกต์งานราชการกับเป้าหมายเพื่อชาวบ้านได้ โดยเสนอแผนงาน และกิจกรรมเข้าสู่หน่วยงานราชการได้

6. ผู้นำทางการประสานทรัพยากรภายในและภายนอกชุมชน การมีบารมีและความสามารถในการระดมทุนภายในชุมชนและภายนอก⁵³

⁵²ชยันต์ วรรณะภูติ, การสัมมนาเชิงปฏิบัติการทิศทางปัญหาและความต้องการขององค์กรเอกชนพัฒนาชนบทภาคเหนือ, (เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2530), หน้า 12.

⁵³สมพันธ์ เตชะอธิก, การพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้าน, (นครราชสีมา : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2540), หน้า 41.

2.5.5 การพัฒนาแบบของผู้บริหาร

การพัฒนาแบบผู้บริหารนั้นต้องเป็นคนที่มีความวิสัยทัศน์กว้างไกล เป็นคนรอบคอบรอบรู้ กับงานที่รับผิดชอบ ตามสายงานที่ถนัดเป็นกันเอง และพร้อมที่จะยอมรับกับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นกับงานบริหารได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม

สุภาพร พิศาลบุตร และสายหยุด ใจสำราญ ได้กล่าวว่า เป็นที่ยอมรับกันในกลุ่มนักพัฒนาองค์การแล้วว่าเทคนิคการพัฒนาองค์การที่สมบูรณ์มาแบบหนึ่งก็คือเทคนิคการพัฒนาองค์การที่กระทำโดยโรเบิร์ต (Robert Blake) และเจนเมาทัน (Jane Mouton) ที่เรียกว่า การพัฒนาองค์การแบบกริด (Grid OD) ซึ่งมีขั้นตอนการพัฒนาองค์การหลายระดับตั้งแต่ระดับบุคคล คือ การพัฒนาแบบของผู้บริหารแบบกริด (Managerial Grid) ระดับกลุ่ม คือ การพัฒนาทีมงาน (Teamwork Development) ระดับระหว่างกลุ่ม คือ การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มหรือทีมงาน (Intergroup Development) ระดับองค์การคือการพัฒนาองค์การในรูปของการวางแผนกลยุทธ์ขององค์การ (Developing an Ideal Strategic Corporate Model) การนำแผนกลยุทธ์ขององค์การที่ได้วางแผนไว้ไปปฏิบัติ (Implementing the Ideal Strategic Model) และขั้นสุดท้ายคือ ขั้นการติดตามประเมินผลและวิพากษ์วิจารณ์การพัฒนาองค์การตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายอย่างมีระบบ (Systematic Critique)

ที่กล่าวว่าการพัฒนาแบบผู้บริหารเป็นการพัฒนาองค์การที่สมบูรณ์ที่สุดแบบหนึ่ง ก็เพราะว่าได้มีแผนการพัฒนาองค์การทุกระดับในองค์การ คือ ระดับบุคคล ระดับกลุ่ม ระดับระหว่างกลุ่ม และระดับองค์การ ดังได้กล่าวแล้วนั่นเองและถ้าจะพัฒนาองค์การให้ครบทั้ง 6 ขั้นตอนก็อาจต้องใช้เวลา 3-5 ปีทีเดียว⁵⁴

สรุป การวางแผนชีวิตและอาชีพ มีความสำคัญต่อความเจริญเติบโตของแต่ละบุคคลที่ปฏิบัติงานในองค์การ และในขณะเดียวกันการวางแผนชีวิตและอาชีพจะส่งผลดีให้แก่องค์การที่แต่ละคนปฏิบัติงานอยู่นั้นอีกด้วย

การมีส่วนร่วมของแต่ละบุคคลในองค์การ มีความสำคัญต่อความสำเร็จและความล้มเหลวขององค์การดังนั้น การวิเคราะห์บทบาทเพื่อให้ทุกคนได้เข้าใจร่วมกันว่าแต่ละคนมีบทบาทอย่างไร และเกี่ยวกับบทบาทของแต่ละบุคคลอื่น ๆ มากน้อยเพียงใด ย่อมจะเป็นประโยชน์ในการทำงานร่วมกันและจะก่อให้เกิดผลดีต่อองค์การในที่สุด

⁵⁴สุภาพร พิศาลบุตร และสายหยุด ใจสำราญ, การพัฒนาองค์การ, พิมพ์ครั้งที่ 4, (สำนักพิมพ์จามรชัย : กรุงเทพมหานคร, 2545), หน้า 121-126

การพัฒนาทีมงาน (Team Development) หรือการสร้างทีมงาน (Team Building) มีความหมายในการทำงานเดียวกัน บางคนอาจเรียกว่าการสร้างทีมงานบางคนก็อาจเรียกว่าการพัฒนาทีมงานแต่ในที่นี้จะขอเรียกว่าการพัฒนาทีมงาน

ไมค์ วูดค็อก (Mike Woodcock) และเดฟ ฟรานซิส (Dave Francis) ได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับ “ทีมงาน” และ “การพัฒนาทีมงาน” ไว้ดังนี้

“ทีมงาน หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ต้องมีการติดต่อสัมพันธ์กันและกัน ในอันที่จะทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ดังนั้นการพัฒนาทีมงานจึงมีความหมายว่าเป็นกระบวนการในการวางแผนด้วยความสุขุมรอบคอบในอันที่จะส่งเสริมให้มีการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและในขณะเดียวกันก็เป็นการหาช่องทางที่จะลดความยุ่งยากและปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ ที่จะเข้ามาขัดขวางการใช้ความสามารถและทรัพยากรอันมีค่าของงานนั่นเอง”⁵⁵

ดังนั้น พอสรุปได้ว่า ความหมายของการพัฒนาทีมงาน คือ การสร้างภาคีเครือข่ายทีมงานให้เกิดการมีส่วนร่วมมากขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาทีมงานเกิดการเปลี่ยนแปลง การวางแผน การพัฒนาทีมงานจึงมีความหมายว่าเป็นกระบวนการในการวางแผนด้วยความสุขุมรอบคอบในอันที่จะส่งเสริมให้มีการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพที่ดีขึ้น

พิเชษฐ วงศ์เกียรติขจร กล่าวว่า การพัฒนา มีรูปแบบและวิธีการดำเนินการในการบริหารจัดการเป็น 2 ประเด็น

1. การปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โดยให้หน่วยงานของรัฐใช้เกณฑ์การบริหารจัดการมาประเมินผลการดำเนินงานในแต่ละปี เพื่อจะได้นำจุดแข็งและโอกาส มาปรับปรุงวิเคราะห์ และจัดทำแผนให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และทิศทางการดำเนินงาน ซึ่งจะมีผลเพิ่มขีดความสามารถในประสิทธิภาพการบริหารจัดการอย่างมีระบบ รวมทั้งประเมินความสำเร็จในทุก ๆ ด้านด้วยการนำมาเปรียบเทียบเพิ่มเติม นับว่าเป็นวงจรการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง

2. การมุ่งสู่ประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐเป็นความสนใจของหน่วยงานรัฐที่มีความพร้อมในการปรับปรุงยกระดับให้มีประสิทธิภาพเทียบเท่ามาตรฐานสากลจากประเด็นดังกล่าว จึงนับว่าเป็นเครื่องมือและแนวทางในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเพื่อยกระดับขีด

⁵⁵Mike Woodcock and Dave Francis, *Teambuilding Strategy*, อ้างใน เรื่องเดียวกัน, หน้า

ความสามารถในการบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม ผลที่ได้รับก็คือชนบทได้รับการพัฒนาสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนผู้รับบริการอย่างยั่งยืนได้ใน⁵⁶

กิตติ บุญนาค กล่าวว่า วิธีการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Results Based Management) ว่าเป็นกระบวนการสร้างยุทธศาสตร์เพื่อนำไปใช้ในการบริหารงาน พัฒนางาน โดยมุ่งให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนในชุมชนโดยรวม ซึ่งประสิทธิภาพที่เกิดขึ้น สามารถพิสูจน์ได้ในเชิงประจักษ์ คือ ในเชิงคุณภาพวัดได้จากระดับความพึงพอใจ เช่น ตัวผู้นำ คณะผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติ ขั้นตอนการบริการสิ่งอำนวยความสะดวก ภาระหน้าที่ ดังกล่าวผู้บริหารองค์กรปกครองตนเองต้องมีวิสัยทัศน์ ในการคิดค้นหายุทธศาสตร์ที่ดี และเหมาะสมเข้ามาใช้เพื่อเกิดประสิทธิภาพในการบริหาร ได้ดี เข้าใจสภาพและอุปสรรคของปัญหาให้ละเอียดครบถ้วน นำมาสร้างยุทธศาสตร์ทางการบริหารงานพัฒนา⁵⁷

2.5.6 การพัฒนาพึ่งตนเอง

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทุกโครงการ จะผนวกเรื่องของการพัฒนาสังคมและการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนเข้าไว้ด้วยเป็นสิ่งสำคัญ โดยถือหลักให้ประชาชนที่มีส่วนได้เสียในชุมชนนั้นเอง ได้เข้ามามีส่วนในการตัดสินใจด้วยตนเอง (People Participation) ตั้งแต่เริ่มโครงการ วิธีการนี้เป็นที่รู้จักกันดีในหมู่นักพัฒนาตาม โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ เนื่องจากทรงเรียกกระบวนการนี้ว่าเป็นการ “ระเบิดจากข้างใน” คือ ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นั้นเองเป็นผู้กำหนดวิถีทางของตนเอง เพื่อเลือกแนวทางการพัฒนา และพร้อมที่จะรับกระแสของการพัฒนาจากข้างนอกที่จะมีเข้ามาในอนาคต

หากวิเคราะห์การดำเนินงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริอย่างเจาะลึกแล้ว จะเห็นได้ชัดว่า พระองค์ทรงใช้หลักของการประชาพิจารณ์ (Public Hearing) มานานนับเป็นเวลาหลายสิบปี ก่อนจะเป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย และเริ่มกระทำกันอย่างกว้างขวางในขณะนี้ วิธีการทำประชาพิจารณ์ของพระองค์นั้น เป็นวิธีที่เรียบง่ายและตรงไปตรงมา โดยจะทรงอธิบายถึงวัตถุประสงค์และผลที่จะได้รับจากโครงการพัฒนากับพสกนิกรที่มาเข้าเฝ้าล้อมรอบอยู่ หลังจากนั้นจะทรงถามถึงความสมัครใจ และให้ตกลงกันเองในกลุ่มที่จะได้รับประโยชน์ และกลุ่มที่จะต้องเสียสละในขณะนั้นเลย หลังจากได้มีการตกลงกัน โดยเสียงเป็นเอกฉันท์แล้ว ก็จะทรงเรียกผู้นำ

⁵⁶พิเชษฐ วังศ์เกียรติขจร, แนวคิดยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในยุคโลกาภิวัตน์, (กรุงเทพมหานคร : ปัญญาชน, 2552), หน้า 91.

⁵⁷กิตติ บุญนาค, กลยุทธ์การบริหารการเงินและการตลาดสำหรับนักบริหารไทย, (กรุงเทพมหานคร : เอส แอนด์ จี กราฟฟิค, 2544), หน้า 27.

ท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จนกระทั่งถึงนายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัดให้มารับทราบ และดำเนินการในขั้นต้น เช่น การจัดการในปัญหาเรื่องกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ก่อนที่จะพระราชทานให้หน่วยงานปฏิบัติที่เกี่ยวข้องดำเนินการในเชิงบริหารและวิชาการต่อไปจนเสร็จสิ้นโครงการ⁵⁸

การพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง

ในสมัยก่อนที่จะใช้รัฐธรรมนูญ ปี 2540 การวางแผนเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาชุมชน จะถูกกำหนด วางแผนและดำเนินงานโดยหน่วยงานของรัฐ ทั้งจากส่วนกลางและท้องถิ่น โดยที่ประชาชนในชุมชนไม่มีส่วนกำหนด เป็นเพียงผู้รับผลแห่งการพัฒนาเท่านั้น ซึ่งผลที่เกิดขึ้นอาจออกมาทั้งบวกและลบ แต่จากประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา ผลแห่งพัฒนานั้น จะส่งผลให้ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ตลอดจนวิถีชุมชนถูกทำลาย ทั้งนี้เป็นเพราะการพัฒนาที่ประชาชนไม่มีส่วนร่วม จึงไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

รัฐธรรมนูญ ปี 2540 ได้ให้อำนาจและสิทธิชุมชนที่จะจัดการและพัฒนาท้องถิ่นได้เอง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการปกครอง การดูแลรักษาฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนการศึกษา ดังนั้นการทำแผนชุมชนพึ่งตนเองของชุมชนหรือหมู่บ้าน จึงเป็นสิทธิของชุมชน แผนแม่บทชุมชนพึ่งตนเอง หมายถึง การกำหนดอนาคต หรือความมุ่งหวังของชุมชนว่า อยากจะให้ชุมชนเป็นอย่างไร การพัฒนาหรือการแก้ปัญหาของหมู่บ้านของท้องถิ่น จึงต้องมาจากสมาชิกในชุมชนหรือท้องถิ่นเป็นหลัก ส่วนหน่วยราชการ องค์กรพัฒนาเอกชนจะอยู่ในฐานะผู้สนับสนุนหรือเป็นที่เลี้ยง ซึ่งคอยให้คำปรึกษาและช่วยเสริมในสิ่งที่ชุมชนไม่รู้ หรือสนับสนุนในสิ่งที่ชุมชนทำเองไม่ได้

เป้าหมายของการทำแผนชุมชนพึ่งตนเองอยู่ที่การทำให้สมาชิกที่มีอยู่หลากหลายชุมชน มีโอกาสได้มาร่วมคิดร่วมกันทำว่าจะทำอย่างไร ชุมชนจะพึ่งตนเองได้มากที่สุด และพึ่งพาภายนอกเท่าที่จำเป็น ซึ่งแต่ละชุมชนย่อมแตกต่างกัน เพราะแต่ละแห่งก็มีของดี ของเด่นหรือปัญหาอุปสรรคแตกต่างกันไป

จากแนวคิดและทิศทางดังกล่าว แผนชีวิตชุมชนจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศที่ชุมชนท้องถิ่นเป็นแกนหลัก โดยเป็นเครื่องมือให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นกระบวนการ โดยทำให้ชุมชนรู้จักตนเอง เข้าใจตนเอง และสามารถกำหนดอนาคตของชุมชนหรือท้องถิ่นของตนเองได้

⁵⁸สุเมธ ตันติเวชกุล, มนูญ มุกข์ประดิษฐ์ และคณะ, แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทเคเอส อินเตอร์ พรินติ้ง จำกัด, 2548), หน้า 35-36.

การพัฒนามุ่งผลสัมฤทธิ์

การพัฒนามุ่งผลสัมฤทธิ์ คือ “การบริหาร โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ที่เกิดกับประชาชนหรือผู้รับบริการ การปรับปรุงงานบริการให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน ตามที่ประชาชนต้องการ และรายงานผลงานให้สาธารณชนทราบ มีความโปร่งใสในการตัดสินใจและในกระบวนการทำงาน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้ข่าวสารทางราชการร่วมแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการทำงาน รวมทั้งการให้ความสำคัญกับความประหยัด ความมีประสิทธิภาพและความมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจะบริหารงานอย่างคล่องตัว แต่ในขณะที่เดียวกันต้องรับผิดชอบต่อผลงานนั้น ๆ แทนการยึดมั่นในการทำให้ถูกต้อง ตามกฎ ระเบียบ วิธีการอย่างเดิยเช่นในอดีต”⁵⁹

สมใจ ไวปริชี ได้กล่าวเกี่ยวกับเศรษฐกิจแบบพอเพียงพึ่งตนเองว่า การแก้ไขปัญหาสังคมควรมุ่งที่ชนบทโดยส่งเสริมแนวทางเศรษฐกิจชุมชนแบบพอเพียงพึ่งตนเองอย่างจริงจังจากรัฐบาล และส่งเสริมให้สิ่งท้องถิ่นกลุ่มเล็กชี่พต่าง ๆ ที่เลี้ยงชีพพึ่งตนเองอยู่แล้วให้สามารถขยายตัวรองรับคนว่างงานที่กลับจากเมืองช่วยจัดอุปสรรคทางการตลาด กฎเกณฑ์ หรืออิทธิพลท้องถิ่นให้ช่วยให้เกิดความร่วมมือกับธุรกิจและ NGO และใช้ความต้องการของชุมชนเป็นศูนย์กลางโดยรณรงค์การเลิกซื้อของกินของใช้จากต่างประเทศ กำหนดผังการค้าและการและรายชื่อชุมชนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้กลุ่มชุมชนที่อาสาทำเศรษฐกิจชุมชนร่วมกันสามารถดำเนินการได้ วางนโยบายและส่งเสริมให้สื่อทำสื่อเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจอย่างเผยแพร่ สร้างมาตรฐานการเงินการคลังเพื่อสังคมและท้องถิ่น กำหนดศูนย์ช่วยเหลือชุมชนเบ็ดเสร็จ และหน่วยงานของรัฐต้องรับฟังความต้องการจากชุมชน⁶⁰

ประเวศ วะสี ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์ชาติเพื่อความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ สังคม และศีลธรรมว่า เศรษฐกิจพื้นฐาน เศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐกิจชุมชน เป็นเรื่องเดียวกัน และไม่ใช่เป็นเรื่องเศรษฐกิจเท่านั้น แต่เป็นเรื่องสังคม วัฒนธรรมสิ่งแวดล้อม การศึกษา จิตใจ ศีลธรรม และสุขภาพพร้อมกันไปในตัวฉะนั้นทุกฝ่ายไม่ว่าจะสังกัดองค์กรใดควรจะเข้ามาร่วมมือกันส่งเสริมเศรษฐกิจพื้นฐาน โดยส่งเสริมให้เกิดประชาคม ที่ร่วมคิดร่วมทำกิจกรรมเศรษฐกิจพื้นฐาน เศรษฐกิจพอเพียง และเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุน 10 ประการ คือ นโยบายและกระแสสังคม

⁵⁹ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, คู่มือการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2542), หน้า 3.

⁶⁰ สมใจ ไวปริชี, “ความคิดเห็นของประชาชนในหมู่บ้านต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชน : ศึกษากรณีอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี”, การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), 2546, หน้า 79.

สำรวจผังชุมชนและเครือข่ายในแต่ละจังหวัด ส่งเสริมการขยายตัวเครือข่ายชุมชน สร้างศูนย์บริการวิชาการเบ็ดเสร็จ เชื่อมต่อการค้าขายสื่อเพื่อสังคม ปรับวิธีงบประมาณ ออกกฎหมายเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน การฝึกฝนอบรมทักษะการสร้างความเป็นชุมชน และการวิจัยเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนและการประเมิน⁶¹

มงคล ด้านธานินทร์ กล่าวว่า เศรษฐกิจชุมชนเชิงระบบ จากการตรวจสอบข้อมูลข่าวการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมภาคอีสาน ทำให้เรามั่นใจว่า “เศรษฐกิจชุมชน เป็นทางเลือกที่ดีที่สุดทางเลือกหนึ่ง ของภาคชนบทและประเทศไทย ในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงนั้นในการนี้เราเผชิญกับปัญหาว่า กลไกและกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนควรเป็นอย่างไรเพราะคนส่วนมากสนใจที่การใช้งบประมาณและสั่งการตามครรลองของระบบรวมศูนย์อำนาจ เราพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลน่าจะเป็นทางเลือกที่เหมาะสม กับสภาพการณ์ปัจจุบัน และเห็นว่ากิจกรรมเศรษฐกิจชุมชนจะเป็นกิจกรรมหลักที่ผลักดันให้ กิจกรรมอื่น ๆ ในองค์การบริหารส่วนตำบลเคลื่อนที่ด้วย”⁶²

สังคีต พิริยะรังสรรค์ได้กระตุ้นให้เห็นถึงแนวความคิดในการหาทางออกให้กับสังคมไทยเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชนแบบพึ่งตนเอง 2 กระแสด้วยกันคือ กระแสทฤษฎีเศรษฐศาสตร์แบบโลกาภิวัตน์ และกระแสทฤษฎีเศรษฐกิจชุมชนแบบพึ่งตนเอง ซึ่งทฤษฎีเศรษฐกิจชุมชนแบบพึ่งตนเอง เน้นให้เกษตรกรที่ดำรงการผลิตและดำรงชีพตามแนวทางนี้จะไม่เพียงแต่ “พออยู่ พอกิน” ในระยะเริ่มต้นเท่านั้น แต่จะ “อยู่ดี มีสุข” ในระยะต่อไปได้ด้วย โดยที่กระแสที่สำคัญคือ พระราชดำริของในหลวงเรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง” และ “เศรษฐกิจชุมชนแบบพึ่งตนเอง” ของบรรดาปราชญ์ชาวบ้าน นักพัฒนาองค์กรเอกชน และนักวิชาการ⁶³

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม ได้เสนอแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจท้องถิ่นไว้ว่า ในส่วนของภาคเศรษฐกิจท้องถิ่นหรือเศรษฐกิจระดับชุมชน ซึ่งถือเป็นเศรษฐกิจรากฐาน ที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าเศรษฐกิจมหภาคจึงควรมีการเสริมสร้างความเข้มแข็งในระดับท้องถิ่น รวมทั้งการสนับสนุนการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายระหว่างองค์กรชุมชนท้องถิ่นด้วยกัน และระหว่างองค์กรชุมชนท้องถิ่นกับองค์กรส่วนกลางองค์กรชุมชนท้องถิ่นควรมีทั้งที่เป็นองค์กรเชิงการ

⁶¹ประเวศ วะสี, เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง : แนวคิดและยุทธศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2541), หน้า 36.

⁶²มงคล ด้านธานินทร์, เศรษฐกิจชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทเฮรัฟคอมมิวนิเคชั่น จำกัด, 2542), หน้า 52.

⁶³สังคีต พิริยะรังสรรค์, การช่วยเหลือประชาชนในภาวะเศรษฐกิจถดถอย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2551), หน้า 63.

ปกครอง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลองค์การบริหารส่วนจังหวัดฯลฯ และที่เป็นองค์กรของประชาชนโดยทั่วไป เช่น สหกรณ์ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มธุรกิจชุมชนฯลฯ เมื่อชุมชนและองค์กรท้องถิ่นมีความเข้มแข็งและมีความสามารถสูงขึ้น รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายทั้งในระดับแนวราบ คือเชื่อมโยงองค์กรท้องถิ่นด้วยกันเอง และในระดับแนวตั้งคือเชื่อมโยงกับองค์กรส่วนกลาง ก็สามารถสร้างกิจกรรมทางธุรกิจหรือประกอบกิจการต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพดีขึ้น เพื่อสนองความต้องการและสร้างความเจริญให้กับท้องถิ่น ทำให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองได้มีความมั่นคงและแข็งแรง⁶⁴

ประเวศ วะสี ได้เขียนถึงลักษณะของเศรษฐกิจพื้นฐานไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. เป็นเศรษฐกิจสำหรับคนทั้งหมด ไม่ใช่เศรษฐกิจที่สร้างความร่ำรวยให้คนส่วนน้อยแต่ทั้งคนส่วนใหญ่ให้ยากจน
2. มีพื้นฐานอยู่ที่ความเข้มแข็งของชุมชน
3. มีความเป็นบูรณาการ คือไม่ใช่เรื่องเศรษฐกิจโดด ๆ แต่เชื่อมโยงกับสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมไปพร้อม ๆ กัน
4. อยู่บนพื้นฐานความเข้มแข็งของตนเอง เช่น การเกษตร หัตถกรรมไทย อุตสาหกรรมการเกษตร สมุนไพร อาหารไทย การท่องเที่ยว ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทย
5. การจัดการและนวัตกรรมต่าง ๆ เพื่อเติมความก้าวหน้าให้แก่เรื่องพื้นฐานทำให้มีพลวัตอย่างไม่หยุดนิ่ง

นอกจากนี้การส่งเสริมทฤษฎีใหม่หรือเกษตรผสมผสาน เพื่อใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยการทำเกษตรหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้ได้ข้าว ปลา น้ำ เบ็ด ไก่ วัว ควาย พืชผักสวนครัว ไม้ผล สมุนไพร และอาหารธรรมชาติอื่น ๆ การส่งเสริมให้เกษตรกร ดำเนินการในเรื่องนี้จะเป็นการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้องค์การบริหารส่วนตำบลควรเริ่มจากการสนับสนุนรายบุคคลไปสู่การรวมกลุ่มกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคโนโลยี และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชาวบ้าน

หากพิจารณาถึงแนวทางการพึ่งตนเองของชุมชนผ่านกลไกของ องค์การบริหารส่วนตำบลแล้วจะพบว่ามีอุปสรรคที่ขัดขวางการพัฒนาอยู่ไม่น้อย โดยเฉพาะปัญหาการขาดเงินทุนเพื่อตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาของชุมชน การรวมพลังของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดย องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นกลไกประสานงานและเชื่อมกลุ่มคนให้มาร่วมกันทำงาน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง แนวทางที่จะทำให้ องค์การบริหารส่วนตำบล มีเงินทุนเพียงพอต่อการพัฒนาท้องถิ่นนั้น จึงหลีกเลี่ยงไม่พ้นการลงทุนหรือการทำธุรกิจชุมชนเพื่อนำผลกำไรมาใช้ในการ

⁶⁴ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม. “แลหน้าเศรษฐกิจสังคมไทย”, อ่างแล้ว.

ดำเนินการพัฒนาซึ่งจะสามารถครอบคลุมได้มากกว่า ซึ่งประเทศ ได้ให้ฐานความคิดในการพัฒนา
ธุรกิจชุมชนดังนี้

1. ยึดแนวพระราชดำรัสในการพัฒนา “เศรษฐกิจพอเพียง” ตามขั้นตอน “ทฤษฎีใหม่”
2. สร้าง “พลังทางสังคม” โดยการประสาน “พลังสร้างสรรค์” ของทุกฝ่ายในลักษณะ
“พหุภาคี” อยู่ที่ ภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ ธุรกิจเอกชน สื่อมวลชน ฯลฯ เพื่อให้
ขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาธุรกิจชุมชน
3. ยึด “พื้นที่” เป็นหลัก และใช้ “องค์กรชุมชน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนา ส่วนภาคี อื่น ๆ
ทำหน้าที่ช่วยกระตุ้น อำนวยความสะดวก ส่งเสริมและสนับสนุน
4. ใช้ “กิจกรรม” ของธุรกิจชุมชนเป็น “เครื่องมือ” สร้าง “การเรียนรู้” และ “การจัดการ”
ร่วมกันพร้อมทั้งพัฒนา “อาชีพที่หลากหลาย” เพื่อเป็น “ทางเลือก” ของคนในชุมชน ซึ่งมีความ
แตกต่างกันทั้งด้านเพศ วัย การศึกษา ความถนัด ฐานะ เศรษฐกิจ ฯลฯ
5. ส่งเสริม “การรวมกลุ่ม” และ “การสร้างเครือข่าย” องค์กรชุมชนเพื่อสร้าง “คุณธรรม
จริยธรรม” และ “การเรียนรู้ที่มีคุณภาพ” อย่างรอบด้าน อาทิ การศึกษา สาธารณสุข การฟื้นฟู
วัฒนธรรม การจัดการสิ่งแวดล้อม ฯลฯ
6. วิจัยและพัฒนา “ธุรกิจชุมชนครบวงจร” (ผลิต - แปรรูป - ขาย - บริโภค) โดยให้
ความสำคัญต่อ “การมีส่วนร่วม” ของคนในชุมชนและ “ฐานทรัพยากรของท้องถิ่น” ควรเริ่มพัฒนา
จากวงจรธุรกิจขนาดเล็ก ในระดับท้องถิ่น ไปสู่วงจรธุรกิจที่ใหญ่ขึ้นระดับประเทศและระดับ
ต่างประเทศ
7. พัฒนาองค์กรธุรกิจชุมชนที่มี “ศักยภาพสูง” ของแต่ละเครือข่ายให้เป็น “ศูนย์การเรียนรู้
ธุรกิจชุมชน” ที่มีข้อมูลข่าวสารธุรกิจนั้น ๆ อย่างครบวงจร พร้อมทั้งใช้เป็นสถานที่สำหรับศึกษา
งานและฝึกอบรม⁶⁵

จตุพล ยะจอม ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ของ
ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย” ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขต
เทศบาลตำบลปาย จากผลการศึกษานั้นภาพรวมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 90.4 โดยเฉพาะในด้านความหมายที่หมายถึงความพอประมาณ ความมี
เหตุผล ความมีภูมิคุ้มกันในตัว โดยผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการศึกษา ของ สิริัญญา อติแพทย์
(2551) เรื่องการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของคณะทำงานแผนชีวิตชุมชน กรณีศึกษา
ชุมชนขยายผลในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 67.0 มีความรู้เกี่ยวกับแนวคิด

⁶⁵ประเวศ วะสี, ประชาคมตำบล, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2541), หน้า 21.

เศรษฐกิจพอเพียง ด้านความหมายในภาพรวมในระดับมาก โดยที่กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในเรื่องความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ความมีภูมิคุ้มกันในตัว รองลงมาคือการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจะต้องอาศัยความรู้คู่คุณธรรม และการดำเนินชีวิตทางสายกลางถือเป็นเศรษฐกิจพอเพียง และสอดคล้องกับผลการสำรวจของรังสิต โพลล์ (2550) ในเรื่อง ทักษะของประชาชนต่อแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยได้ทำการสำรวจข้อมูลระหว่างวันที่ 21-27 สิงหาคม 2550 มีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 1,393 ตัวอย่าง ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เชื่อว่าตนเองมีความเข้าใจในแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในระดับค่อนข้างมาก (ร้อยละ 54.55) รองลงมาราว 1 ใน 4 เชื่อว่าเข้าใจค่อนข้างน้อยคิดเป็นร้อยละ 23.84 ที่เหลือเข้าใจว่าตนเองเข้าใจมาก คิดเป็นร้อยละ 15.03 มีเพียงส่วนน้อยที่คิดว่าเข้าใจน้อยและไม่เข้าใจเลยคิดเป็นร้อยละ 4.91 และ 1.66 ตามลำดับ

ทั้งนี้การที่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก น่าจะมาจากการที่หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ได้มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านสื่อ ต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ทำให้ประชาชนสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้โดยตรง ทำให้เข้าใจความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงได้เป็นอย่างดี อีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจ คือการที่รัฐบาลมีนโยบาย เกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงออกมา (มีผู้รู้ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 86.4) ผ่านทางหน่วยงานต่าง ๆ มากมาย เช่น โครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน (SML) ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โครงการหมู่บ้านพอเพียง เป็นต้น รวมถึงหน่วยงานท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด อย่างเทศบาลตำบลปาย ก็ได้มีการนำแนวคิดเศรษฐกิจแบบพอเพียงมาดำเนินนโยบาย ออกมาเป็น โครงการต่าง ๆ เช่น โครงการปลูกพืชผักสวนครัวตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น

ในขณะที่ผลการสัมภาษณ์ ผู้นำที่มีบทบาทในชุมชน ก็มีผลการศึกษาที่สอดคล้องกัน คือมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงมาก เนื่องจากผู้นำส่วนใหญ่เคยได้ยินแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านสื่อ ต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ และเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การอบรม ประชุม สัมมนา ศึกษาดูงานเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง จึงทำให้มีความรู้ความเข้าใจในเศรษฐกิจพอเพียงในระดับหนึ่ง รวมถึงเข้าใจว่าเศรษฐกิจพอเพียงเกิดจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานให้แก่ประชาชนชาวไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเชิธรธิดา เหมพิพัฒน์ (2546) ที่ว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจ ว่า “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานให้แก่ประชาชนชาวไทย เช่นเดียวกับงานวิจัยของ กำธร ไชยานนท์ (2548) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีความรู้ที่แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แสดงว่าประชาชนเข้าใจว่าเศรษฐกิจ

พอเพียงเป็นเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานให้แก่ประชาชนชาวไทยนำไปปฏิบัติ

ส่วนการดำเนินการตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงนั้นประชาชนในชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปายได้ดำเนินการกิจกรรมเป็นแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง จากแนวคิดเกี่ยวกับชุมชนของเทศบาลตำบลปาย นี้เป็นแนวคิดหลักในการศึกษาวิจัยในเรื่องการประยุกต์ใช้แนวเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปาย เนื่องจากว่า ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปาย เป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการขยายตัวของความเป็นเมืองและการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจมากที่สุด มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว เป็นการพัฒนาในรูปแบบทุนนิยม ที่มีการเข้ามาแสวงหากำไรจากการขยายตัวของความเจริญมากขึ้นทุกปี ทำให้ประชาชนในชุมชนของเทศบาลตำบลปายได้รับผลกระทบโดยตรง ซึ่งก่อให้เกิดผลดีและผลเสีย ต่าง ๆ ตามมามากมาย ส่งผลกระทบให้ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปาย ต้องมีการปรับตัวตามระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งที่จะศึกษา ว่าชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปายจะมีวิธีที่นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ไปกำหนดวิธีปฏิบัติ และวิธีการดำเนินการอย่างไร เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมให้กับชุมชนโดยรวมเพื่อปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น⁶⁶

ดังนั้น จึงพอสรุปได้ว่า การมีส่วนในการพัฒนาท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจถือเป็นเรื่องสำคัญ การเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจมาก ๆ ก็ดี แต่การพัฒนาอย่างรวดเร็ว เป็นการพัฒนาในรูปแบบทุนนิยม ที่มีการเข้ามาแสวงหากำไรจากการขยายตัวของความเจริญมากขึ้นทุกปี ทำให้ประชาชนในชุมชนของเทศบาลตำบลปายได้รับผลกระทบโดยตรง ซึ่งก่อให้เกิดผลดีและผลเสีย ต่าง ๆ ตามมามากมาย ส่งผลกระทบให้ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปาย ต้องมีการปรับตัวตามระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เทศบาลตำบลปายมีทุนทางสังคมสูง การวิธีการตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปกำหนดวิธีปฏิบัติ และวิธีการดำเนินการ เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมให้กับชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมประชาชนจะได้ปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

⁶⁶จตุพล ยะจอม, “ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย : ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน”, รายงานการค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2551, หน้า 22.

2.6 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของชุมชนเทศบาลตำบลปาย มีดังนี้

เทศบาลตำบลปาย ตั้งอยู่ในเขตตำบลเวียงใต้ ประกอบด้วย 5 หมู่บ้าน ได้แก่

1. หมู่ที่ 1 ชุมชนบ้านเมืองพร้าว
2. หมู่ที่ 2 ชุมชนบ้านเจ้าหม้อ
3. หมู่ที่ 3 ชุมชนบ้านป่าขาม
4. หมู่ที่ 4 ชุมชนบ้านเมืองแพร่
5. หมู่ที่ 6 ชุมชนบ้านห้วยปู

พื้นที่เขตชุมชนเทศบาลตำบลปาย - มีพื้นที่อยู่ในความดูแล 2.4 ตารางกิโลเมตร

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	จรดเขตองค์การบริหารส่วนตำบลแม่มาเดิง อำเภอปาย
ทิศใต้	จรดเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงใต้ อำเภอปาย
ทิศตะวันออก	จรดเขตองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ฮี้ อำเภอปาย
ทิศตะวันตก	จรดเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงใต้ อำเภอปาย

ประวัติชุมชนเทศบาลตำบลปาย

จากการสืบค้นประวัติหมู่บ้าน ของสภาวัฒนธรรมอำเภอปาย ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติหมู่บ้านตำบลเวียงใต้ไว้ว่า เมื่อปี พ.ศ. 2350 มีพวกไทใหญ่ได้พากันหนีภัยจากเมืองป๋น เมืองนาย เมืองแสนหวี เมืองเชียงคุด เมืองกลางเครือ เมืองด่างยาน มีพวกพม่า มอญ มาด้วย บางครอบครัวเลยเข้าไปอยู่เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน เมื่อมาถึงบ้านคอน (ปัจจุบัน คือ ตำบลเวียงเหนือ) จึงตกลงตั้งบ้านเรือนอยู่ที่นั่น และยกขุนสา่งปายขึ้นเป็นพ่อเมือง และต่อมา พ.ศ. 2375 สมัยพระเจ้ามโหตรประเทศ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ และออกมากล้องช้างไว้ใช้ในงานราชการเมื่อมาถึงเมืองปาย ก็พบขุนสา่งซอหรือสา่งซอนะ เจ้าแก้วแนะนำให้ขุนสา่งซอ หรือพะก่าซอ ย้ายเมืองมาตั้งทางฝั่งขวาหรือทางตกแม่น้ำปาย เพราะเป็นที่ราบกว้างขวางเหมาะแก่การเพาะปลูก จะวางผังเมืองก็สวยงาม หรือเหมาะสม

ต่อมาเมื่อพะก่าซอ ผู้เป็นพ่อเมือง ได้ถึงพิราลัยไป ผู้เป็นบุตร คือ พะก่ากันนะ ขึ้นปกครองบ้านเมืองแทน ในปี พ.ศ. 2427 จึงได้สร้างเวียงใหม่ขึ้น และแบ่งราษฎรที่มีฐานะดี มีฝีมือในเชิงฟันดาบ จากฝั่งซ้ายเวียงเก่า (ปัจจุบันเป็นที่ตั้งตำบลเวียงเหนือ) มาตั้งบ้านเรือนที่เวียงใหม่ เรียกว่า “เวียงใต้” จากนั้น พะก่ากันนะ พ่อเมืองก็ได้สถาปนาขึ้นเป็น พระดำรงราษฎร์เสมา ได้ปรับปรุงบ้านเวียงใต้ มีการจัดทำถนนหนทางเป็นถนนใหญ่ 4 สาย มีรูปร่างเป็นตาราง มีตรอกมีซอยสวยงามมาก และสร้างหอ เรียกว่า “หอเจ้าฟ้า” (ปัจจุบันเป็นที่ตั้งที่ว่าการอำเภอปาย) ตลอดจนการจัดแบ่งหมู่บ้าน

ขึ้นเรียกว่า “ป๊อก” ข้าราชการสร้างเวียงใหม่ได้ขยายไปทั่วทุกแห่ง ชาวไทใหญ่ ชาวพื้นเมือง ตลอดจนบรรดาเชื้อเจ้าไทใหญ่บางส่วน ได้มีการอพยพจากเมืองปิ่น เชียงตอง เชียงตุง มาสมทบกับพี่น้องที่มาจากเมืองแพร่ เมืองน่าน เมืองพร้าว และบ้านป่าขามหลวงเชียงใหม่ เมื่อมาแล้วก็จัดแบ่งเป็นหมู่ ๆ ขึ้นเพื่อให้ง่ายต่อการปกครอง โดยพวกที่มาจากเมืองพร้าว ก็ให้มาตั้งเป็น หมู่ที่ 1 ป๊อกเมืองพร้าว (เมืองพร้าว) ซึ่งได้รวมกับป๊อกที่มาจากเชียงตอง (เชียงตอง) ในเวลาต่อมาพวกที่มาจากเมืองแพร่ รวมกันเนื่องจากมีการทำอุตสาหกรรมหม้อขาย จึงเรียกว่า ป๊อกเจ้าหม้อ หมู่ที่ 2 พวกที่มาจากบ้านป่าขามหลวงเชียงใหม่ เรียกเป็นป๊อกป่าขาม หมู่ที่ 3 พวกที่มาจากเมืองน่าน เรียก ป๊อกเมืองน่าน หมู่ที่ 4 (ปัจจุบันคือ บ้านเมืองแพร่) หลังจากนั้นได้มีผู้คนอพยพเข้ามาเรื่อย ๆ ส่วนใหญ่มาจาก แม่ฮ่องสอน ขยายออกไปรวมกันเป็นหมู่ที่ 5 บ้านน้ำฮู ซึ่งห่างจากตัวอำเภอ 3 กิโลเมตร และหมู่ที่ 6 บ้านห้วยปู ซึ่งเดิมเป็นหมู่บ้านของตำบลแม่มาเต็ง⁶⁷

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลขัวมุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาสารนิพนธ์ ดังนี้

จិតศักดิ์ สีใจเจริญ ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน” ผลการวิจัยพบว่า

1) โครงการหรือกิจกรรมที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐาน รองลงมาเป็นการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ ประเภทอื่น ๆ โดยจะเข้าไปมีส่วนร่วมในลักษณะของการแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะมากที่สุด และรองลงมาจะเป็นการได้รับประโยชน์จากโครงการหรือกิจกรรม

2) การเข้าไปมีส่วนร่วมโดยสมัครใจมีมากกว่าถูกผู้อื่นชักชวน ส่วนรูปแบบการมีส่วนร่วมนั้น จะเข้าร่วมโดยการผ่านตัวแทนคือ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากราษฎรในหมู่บ้าน และรองลงมาเป็นการมีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นเองในหมู่บ้าน

3) ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการเปิดโอกาสขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เข้าไปมีส่วนร่วม มีอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง

⁶⁷สำนักงานเทศบาลตำบลปาย, “แผนพัฒนาสามปี 2553-2555”, อ้างแล้ว, (อัตตานา)

4) สาเหตุของการเข้าไปมีส่วนร่วม ได้แก่ การที่จะมีโอกาสได้ร่วมรับผิดชอบท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็ง และจะทำให้การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพ อีกทั้งจะเป็นอีกวิธีการหนึ่งในการควบคุมการทำงานในองค์การบริหารส่วนตำบล สำหรับสาเหตุของการไม่เข้าไปมีส่วนร่วม คือการที่มีตัวแทนอยู่แล้ว และนอกจากนี้การไม่เข้าใจขั้นตอนของการดำเนินงาน รวมถึงปัจจัยด้านรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลมีน้อยไม่เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นตามความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึง⁶⁸

เครือวัลย์ สืบอ้าย ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแฝก อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า “ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ด้านกำหนดวิสัยทัศน์ และด้านตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยโดยรวม อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง โดยประชาชนมีความสนใจไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งผู้นำขององค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการจัดกลุ่มปัญหาหมู่บ้าน สนใจตรวจสอบการทุจริตประพฤติมิชอบ เข้าร่วมฟังการประชุมสภาท้องถิ่น การจัดทำแผนพัฒนาสำหรับด้านแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก โดยประชาชนเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นเป็นผู้ได้รับประโยชน์ สนับสนุน ร่วมสัมนาคิดตามประเมินผลในกิจกรรมในเรื่องต่าง ๆ โดยร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมประชุมกับชุมชน องค์กร หน่วยงานต่าง ๆ”⁶⁹

สมบูรณ์ กนกหงส์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์” ผลการวิจัยพบว่า “บุคลากรในชุมชนโดยรวมเห็นว่าการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานด้วย ในด้านลักษณะความเป็นผู้นำ ด้านการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น การมีส่วนร่วมเพื่อการพึ่งตนเอง ด้านการพบปะแลกเปลี่ยนเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน การตัดสินใจของ

⁶⁸ จิรศักดิ์ สีใจเจริญ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน”, รายงานการค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2543, 109 หน้า.

⁶⁹ เครือวัลย์ สืบอ้าย, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแฝก อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), 2550, 104 หน้า.

ชุมชนและความสามัคคี และความร่วมมือในชุมชน บุคลากรในชุมชนมีสถานภาพต่างกัน เห็นว่าชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน⁷⁰

กรวิกา ชันทองดี ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลบ้านหมอ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี” ผลการวิจัยพบว่า “ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลตำบลบ้านหมอ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านการร่วมปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนา ด้านการร่วมคิด และด้านการร่วมตัดสินใจอยู่ในระดับน้อย รองลงมาคือส่วนด้านการร่วมประเมินผลอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลตำบลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประชาชนที่มีเพศและอายุที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งประชาชนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาที่สำคัญคือ 1) เทศบาลประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึงและไม่ชัดเจน 2) การขาดความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบล 3) ประชาชนขาดความร่วมมือขาดความสนใจโดยมองว่าไม่ได้เป็นหน้าที่ของตนเองจะเข้าร่วมกิจกรรมเมื่อมีรางวัลหรือของแจกให้ และได้เสนอแนะแนวทางแก้ไขคือ 1) ประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงทุกชุมชน 2) ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนต่อเทศบาลในการร่วมเสนอปัญหา การร่วมทำกิจกรรม การตรวจสอบผลงานกิจกรรมต่าง ๆ 3) เทศบาลควรเข้าถึงชุมชน ให้คำแนะนำเชิญชวนประชาชนออกมาให้ความร่วมมือและปลูกฝังค่านิยมใหม่ ๆ ให้กับคนในชุมชนเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมมากกว่าการได้ของแจก”⁷¹

มุกดา วงศ์สุริยะ ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารพัฒนาพื้นที่สีเขียวในเขตเทศบาลตำบลเวียงฝาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า “ประชากรกลุ่มตัวอย่างมีปัญหาการมีส่วนร่วม ด้านการรับรู้ข่าวสารอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาด้านการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร ด้านการมีส่วนร่วมการตัดสินใจ ด้านการเข้าร่วมในการดำเนินการ/การปฏิบัติงาน ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านงบประมาณ ด้านระยะเวลา ด้านการติดตาม

⁷⁰สมบูรณ์ กนกหงส์, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), 2544, 112 หน้า.

⁷¹กรวิกา ชันทองดี, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลบ้านหมอ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี”, สารนิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2552, 141 หน้า.

และประเมินผลอยู่ในระดับน้อย นอกจากนี้ มีข้อเสนอแนะไว้ว่า เทศบาลควรมีการเผยแพร่ข่าวสารให้มากกว่านี้เพื่อแจ้งให้ประชาชนได้รับทราบในทุกโครงการที่ต้องการจะทำ ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาชุมชน เทศบาลไม่ควรบังคับในโครงการที่ประชาชนไม่ต้องการ”⁷²

นริศ ขำนุรักษ์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานพัฒนาชนบทของสภาตำบล ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดหนองบัวลำภู” พบว่า “ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานพัฒนาชนบทของสภาตำบลอยู่ในระดับต่ำ โดยที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดในเรื่องการมีส่วนร่วมในการวางแผน รองลงมาคือเรื่องการติดตามประเมินผลและ การรับรู้ปัญหาตามลำดับ แต่สำหรับเรื่องการมีส่วนร่วมในการลงทุนปฏิบัติของประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุดสำหรับความต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ มีความต้องการมีส่วนร่วมในระดับสูง โดยที่มีความต้องการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลมากที่สุด รองลงมาคือ การวางแผน ลงทุนปฏิบัติ และการรับรู้ปัญหาตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่า อายุ เพศ การเป็นสมาชิกกลุ่มสังคม การฝึกอบรม ความคิดเห็นต่อการพัฒนาชนบทในรูปแบบประชาชนมีส่วนร่วมต่อบทบาทของสภาตำบลและการได้รับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม กล่าวคือเพศชายมีส่วนร่วมมากกว่าเพศหญิง ประชาชนที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไปมีส่วนร่วมมากกว่าประชาชนกลุ่มอายุ 18-30 ปี และกลุ่มอายุ 31-40 ปี ประชาชนที่เป็นสมาชิกกลุ่มสังคมมีส่วนร่วมมากกว่าประชาชนที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มสังคม ประชาชนที่ผ่านการฝึกอบรมมีส่วนร่วมมากกว่าประชาชนที่ไม่ผ่านการฝึกอบรม นอกจากนี้ประชาชนที่ได้รับข่าวสารการพัฒนาชนบทและบทบาทของสภาตำบลมีส่วนร่วมมากกว่าประชาชนที่ได้รับข่าวสารน้อย”⁷³

ชาญวิทย์ บัวพันธ์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาเฉพาะประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำโรง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดศรีสะเกษ” ผลการวิจัยพบว่า “ปัจจัยภูมิหลังจากระดับความรู้ความเข้าใจในการปกครองตนเอง ไม่ว่าจะเป็นเพศ อายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพการสมรส โดยพบว่า

⁷²มุกดา วงศ์สุริยะ, “ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารพัฒนาพื้นที่สีเขียวในเขตเทศบาลตำบลเวียงฝาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่”, สารนิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2550), 192 หน้า.

⁷³นริศ ขำนุรักษ์, “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานพัฒนาชนบทของสภาตำบล ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดหนองบัวลำภู”, ภาคนิพนธ์บริหารศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2538), 104 หน้า.

ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการรับรู้ปัญหาติดตามแก้ไขปัญหาของชุมชนในท้องถิ่นร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลลำโรงส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ส่วนเพศหญิงให้ความสนใจในการเข้ามา มีบทบาทในการร่วมแก้ไขปัญหาน้อยก็เนื่องจากว่ายังยึดติดอยู่กับอดีตที่ว่าผู้ชายต้องเป็นช้างเท้าหน้า ผู้หญิงต้องเป็นช้างเท้าหลังอยู่จึงทำให้ไม่สนใจบทบาทในด้านนี้เท่ากับผู้ชาย อายุส่วนใหญ่อยู่ในวัยกลางคน ซึ่งถือว่าเป็นวัยแรงงานที่หาเช้ากินค่ำเลี้ยงครอบครัว ถือว่าเป็นบุคคลที่กระทบหรือเกาะติดกับปัญหาในชุมชนตลอดและเป็นผู้มองเห็นปัญหาได้ชัดเจนกว่ากลุ่มอื่น ซึ่งให้เห็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นตนเองในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลว่าจะเป็นไปได้ด้วยดีอย่างไร ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 ปีขึ้นไป ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับอนุปริญญาเป็นเสมือนผู้ที่ติดตามข่าวสารด้านการเมืองการปกครองอยู่ตลอด สถานภาพการสมรสผู้ที่มีสถานภาพการสมรสแล้วจะมีบทบาทในการมองเห็นปัญหาในชุมชนมากกว่าผู้ที่เป็นโสด หย่าร้างหรือเป็นหม้าย การเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนพบว่าประชาชนเริ่มมองเห็นปัญหาด้วยตนเองและเห็นบทบาทของประชาชนตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เรียกชื่อ้องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด รับทราบปัญหาของชุมชนเร็วที่สุด มีประชาชนในชุมชนที่เป็นตัวแทนของแต่ละหมู่บ้านในการร่วมเสนอปัญหาและแก้ไขปัญหาในทุก ๆ ด้าน โดยการบำบัดทุกข์บำรุงสุขแทบทุก ๆ ด้าน ประชาชนรับบทบาทของตนเองดีในรูปของการพัฒนาชุมชน ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินงาน การได้รับผลประโยชน์ และการตรวจสอบประเมินผลโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”⁷⁴

อาจารย์ วัชร ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลวังตะเคียน ในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน รวมถึงศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ 1,967ครัวเรือน โดยสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนและเชิงระบบมาได้ 340 ครัวเรือน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาค่าความสัมพันธ์ Chi-

⁷⁴ชาญวิทย์ บัวพันธ์, “ประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาเฉพาะประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำโรง อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง), 2542, 172 หน้า.

Square ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในตำบลวังตะเคียนมีส่วนร่วมในการบริหารพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง คือมีส่วนร่วมในการประชุมการพิจารณาโครงการและในการดำเนินงาน ด้านที่มีส่วนร่วม น้อย คือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการประเมินผล ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน คือ ความสนใจในงานพัฒนาท้องถิ่น ความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่น ระดับความดี ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลและบริการสาธารณสุขประโยชน์ที่ประชาชน ได้รับ โดยมีข้อเสนอแนะในการวิจัย คือ ผู้นำจะเป็นผู้ชักชวน ชี้นำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม พัฒนาชุมชนมากขึ้น นอกจากนี้ การให้บริการสาธารณสุขประโยชน์ที่มีคุณค่าแก่ชุมชนยังเป็นเครื่องจูงใจให้ประชาชนอยากเข้ามามีส่วนร่วมงานพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้น⁷⁵

ประสานครุ วัฒนพงษ์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบางนางลี่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม” ผลการวิจัยพบว่า “ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบางนางลี่มีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นในระดับมาก ทั้งในด้านการเข้าร่วมกิจกรรม ด้านการเข้ารับฟังการประชุมสภา องค์การบริหารส่วนตำบล และการตรวจสอบการทำงาน การวิจัยนี้พอสรุปได้ว่า เพศ อาชีพที่ต่างกันจะมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นต่างกัน การเป็นสมาชิกกลุ่มสังคมจะมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นมากกว่าผู้ที่ไม่เคยเป็นสมาชิกกลุ่มสังคม”⁷⁶

สุชานันท์ สาทา ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาจารย์ : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลนาจารย์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์” ผลการวิจัยพบว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลนาจารย์รวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก 4 ด้านลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำคือด้าน การประชุมรับฟังความคิดเห็น รองลงมาคือ ด้านการปรึกษาหารือ ด้านการรับรู้ข่าวสาร และ ด้านการ

⁷⁵ อภรณ์ วัชร, “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเมือง จังหวัด ฉะเชิงเทรา”, ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา), 2546, 168 หน้า.

⁷⁶ ประสานครุ วัฒนพงษ์, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น : ศึกษา เฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบางนางลี่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม”, การศึกษาค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), 2547, 182 หน้า.

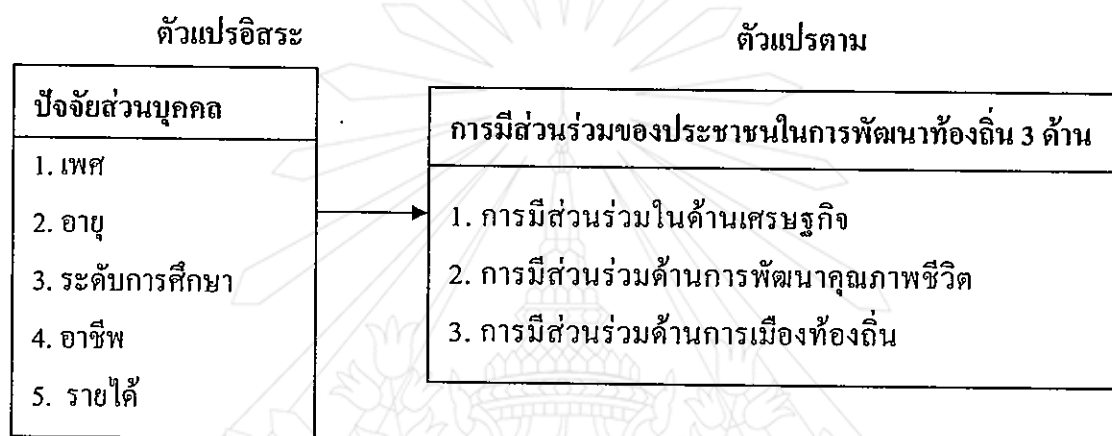
ร่วมในการตัดสินใจ ส่วนอีกด้านหนึ่งอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการใช้กลไกทางกฎหมายตามลำดับ”⁷⁷

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น สรุปได้ว่าบทบาทของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีปัจจัยแวดล้อมหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยพื้นฐานของประชาชน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และการเป็นสมาชิกกลุ่มในท้องถิ่น ตลอดจนความต้องการเข้าไปแสดงบทบาทในการมีส่วนร่วมบริหารท้องถิ่นของตนเอง เพื่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นที่สามารถตอบสนองและมีประโยชน์ต่อส่วนรวมทำให้คนในชุมชนมีความผูกพันและรู้สึกเป็นเจ้าของท้องถิ่นร่วมกัน ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจ ภารกิจและหน้าที่ในการบริหารท้องถิ่นและจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อตอบสนองความต้องการ และแก้ไขปัญหาของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยมอบอำนาจให้ผู้แทนที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน เป็นตัวแทนประชาชน และมีความใกล้ชิดกับประชาชน นำความต้องการของประชาชนไปดำเนินการให้เป็นจริง จึงกล่าวได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรากฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริงที่จะต้องเน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและกลุ่มทางสังคม โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาท ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ ด้านการแสดงความคิดเห็น ด้านการตัดสินใจ ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการประเมินผล และด้านการตรวจสอบ ในการบริหารกิจกรรมด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่นต่อไป

⁷⁷สุชานันท์ สาทา, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาจารย์ : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลนาจารย์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์”, วิทยานิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2550, 209 หน้า.

2.8 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษา “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน” ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร แผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลปาย⁷⁸ และทฤษฎีแนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย อันเป็นแนวทางในการตั้งคำถาม สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อตอบวัตถุประสงค์ และสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยสามารถเขียนเป็นแผนภูมิกอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังนี้

แผนภูมิที่ 2.1 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

⁷⁸สำนักงานเทศบาลตำบลปาย, “แผนพัฒนาสามปี 2553-2555”, อ่างแก้ว, (อัคราณา).

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน” ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล
- 3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ได้แก่ ประชาชนผู้มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วย ทั้ง 5 ชุมชน/หมู่บ้าน ซึ่งมีประชากรทั้งหมด 2,213 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ R.V.Krejcie and D.W.Morgan¹ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 327 คน

¹บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ 6, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, 2543), หน้า 43.

3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเลือก กลุ่มตัวอย่างกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการเปิดตารางของ R.V.Krejcie and D.W.Morgan² ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 327 คน แล้วคัดเลือกตัวอย่างโดยใช้ การสุ่มแบบชั้น (Stratified Random Sampling) แล้วนำไปคิดสัดส่วนต่อประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวนทั้ง 5 ชุมชน โดยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

3.2.1 ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรทั้งหมดสำหรับการศึกษาเชิงปริมาณ คือ ประชากรในเขต เทศบาลตำบลปาย จำนวน 2,213 คน

3.2.2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากวิธีการกลุ่มหากกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ R.V.Krejcie and D.W.Morgan³ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 327 คน

3.2.3 ผู้วิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) และนำไปคิด สัดส่วนต่อประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในเขตเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง นำกลุ่มตัวอย่างมาคำนวณหาสัดส่วนที่เหมาะสมของประชาชน โดยแยกแต่ละชุมชนจาก 5 ชุมชน ใช้สูตรของ Nagtalon J.A. ดังนี้

$$\text{สูตร } n_1 = \frac{nN_1}{N}$$

$$\text{โดย } n_1 = \text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละชุมชน}$$

$$N = \text{จำนวนประชากรทั้งหมด}$$

$$n = \text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด}$$

$$N_1 = \text{จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่มในชุมชน}$$

จากการคำนวณดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จึงมีจำนวนตามตารางที่ 3.1 ในการ เลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดสัดส่วนที่เท่ากันในแต่ละกลุ่มของประชากรจะได้กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

²เรื่องเดียวกัน.

³เรื่องเดียวกัน.

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามหมู่บ้านและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง⁴

รายชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร (N)	กลุ่มตัวอย่าง (n)
หมู่ที่ 1 บ้านเมืองพร้าว	769	$\frac{327(769)}{2,213} = 113.6 \approx 114$
หมู่ที่ 2 บ้านเจ้าหม้อ	236	$\frac{327(236)}{2,213} = 34.8 \approx 35$
หมู่ที่ 3 บ้านป่าขาม	457	$\frac{327(457)}{2,213} = 67.5 \approx 67$
หมู่ที่ 4 บ้านเมืองแพร่	419	$\frac{327(419)}{2,213} = 61.9 \approx 62$
หมู่ที่ 6 บ้านห้วยปลู	332	$\frac{327(332)}{2,213} = 49.0 \approx 49$
รวม	2,213	327

หลังจากได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยจะใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) นำแบบสอบถามให้แก่นำประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลปาย ทั้ง 5 ชุมชนเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามที่ต้องการ จากการหาในสัดส่วนประชากรกลุ่มตัวอย่างมีอยู่ในแต่ละชุมชน นำมาจับฉลากจัดหาตามเป้าหมายในตารางและนำมาประมวลผล

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการศึกษา ทฤษฎีแนวคิด และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และ “แผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลปาย” โดยข้อคำถามได้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ในการศึกษา ซึ่งแบ่งข้อคำถามเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบปลายปิด เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบปลายปิด เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนมี จำนวน 30 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในด้านเศรษฐกิจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในด้าน

⁴สำนักงานเทศบาลตำบลปาย, “แผนพัฒนาสามปี 2553-2555”, แม่ฮ่องสอน : สำนักงานเทศบาลตำบลปาย, (อัครา).

การพัฒนาคุณภาพชีวิต 3) ด้านการมีส่วนร่วมในด้านการเมืองท้องถิ่น ผู้วิจัยใช้ลักษณะคำถามแบบมาตราส่วน 5 ระดับ โดยใช้หลักของ Likert Scale คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยกำหนดเป็นตัวเลข และ ความหมาย คือ

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

การแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ยซึ่งใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับค่าคะแนนที่คำนวณได้ตามขั้นตอนที่ระบุไว้โดยเกณฑ์ ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย	ความหมายค่าคะแนนเฉลี่ย
4.50 - 5.00	การมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49	การมีส่วนร่วมในระดับมาก
2.50 - 3.49	การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
1.50 - 2.49	การมีส่วนร่วมในระดับน้อย
1.00 - 1.49	การมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด ⁵

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข ปัญหา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีจำนวน 3 ข้อ

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งผู้วิจัยได้มีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

3.4.1 ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารตำราวิชาการ แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแบบสอบถาม

3.4.2 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตการศึกษาวิจัย โดยใช้คำถาม 2 ประเภท คือ แบบสอบถามปลายปิดและแบบสอบถามปลายเปิด

⁵รณินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท วี อินเทอร์เน็ต พรินท์ จำกัด, 2548), หน้า 77.

3.4.3 นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ศึกษานิพนธ์แก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องและชัดเจน เหมาะสม ทั้งเนื้อหาสาระ และการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษา แล้วนำมาจัดทำเป็นแบบสอบถาม

3.4.4 นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน คือ

1) พระปลัดบุญธรรม บุญธรรมโม

การศึกษา น.ธ. เอก, พธ.บ, กศ.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัย สำนักงานวิทยาเขตล้านนา

2) พระครูปลัดจิตติชัย จิตติขโย

การศึกษา น.ธ. เอก, สน.บ (ปรัชญา) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศศ.ม. (สาขาการวิจัยและการพัฒนาท้องถิ่น) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ วิทยาเขตล้านนา

3) นายอัครเดช ตาปราบ

การศึกษา ร.บ. (รัฐประศาสนศาสตร์), ร.ม. (การเมืองการปกครอง) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ตำแหน่ง นายกเทศมนตรีตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

จากนั้นผู้วิจัยได้ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของคำถาม โดยใช้แบบวัด ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC)

3.4.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ไปปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบ (Try-Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณลักษณะคล้ายกันกับกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแม่ลาน้อย จำนวน 30 คน จากนั้นจึงนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ นำข้อมูลที่ได้ไปทดสอบวัดความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.90

3.4.6 ผู้วิจัยได้แก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะที่ได้จากการทดลองใช้พร้อมจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับจริง เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือ คือแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวางแผนและปฏิบัติการดังนี้

3.5.1 นำหนังสือขอความร่วมมือ ในการจัดเก็บข้อมูลจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัยของมหาวิทยาลัยมกุฏราชวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือถึง นายกเทศมนตรีตำบลปาย

3.5.2 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

3.5.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเอง จากการแจกแบบสอบถามให้ผู้ตอบแบบสอบถาม

3.5.4 ตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน มาประมวลผลข้อมูลวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสถิติคอมพิวเตอร์ มาประมวลผลข้อมูลวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ค่าสถิติความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) S.D. ค่า t - test, F - test เพื่อนำไปใช้วิเคราะห์กับแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐานหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) แล้วเสนอแบบความเรียง

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน เป็นการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปร สำหรับปัจจัยที่มีจำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ ใช้ค่า t-test และใช้ค่า F-test (One-way Analysis of Variance) สำหรับปัจจัยที่มีจำนวนมากกว่า 2 กลุ่ม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไข ปัญหา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนแล้วรวบรวมข้อมูลตามประเด็น นำมาเรียบเรียงนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) แล้วนำเสนอแบบบรรยาย

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการวิจัยเรื่องนี้ มีสถิติที่ใช้ในการทำวิจัยอยู่ 2 ประเภท ได้แก่

3.7.1 สถิติการบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับบรรยายปัจจัยส่วนบุคคล

3.7.2 สถิติอนุมานหรืออ้างอิง (Inferential Statistics) ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว F-test (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สารนิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ 3 ประการดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ราย ได้ ต่างกัน
- 3) เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเครื่องมือคือแบบสอบถาม จำนวน 327 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลเพื่อคำนวณหาค่าสถิติต่าง ๆ สำหรับตอบปัญหาการวิจัย และวัตถุประสงค์การวิจัย พร้อมทั้งนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมายข้อมูล จึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ t (t-distribution)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ F (F-distribution)
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลรวมกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมกำลังสอง (Mean Square)
*	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
p	แทน	ความน่าจะเป็น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ใช้การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ LSD (Least-Significant Different)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	165	50.5
หญิง	162	49.5
รวม	327	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 327 คน เป็นเพศชาย จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 50.5 และเป็นเพศหญิง จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 49.5

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
18 - 20 ปี	8	2.4
21 - 30 ปี	92	28.1
31 - 40 ปี	92	28.1
41 - 50 ปี	63	19.4
51 - 60 ปี	64	19.6
61 ปีขึ้นไป	8	2.4
รวม	327	100.0

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 21 – 30 ปี และ 31 – 40 ปี จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 28.1 รองลงมา มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 19.6 และน้อยที่สุด มีอายุ 18 – 20 ปี และ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.4

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้รับการศึกษา	19	5.8
ระดับประถมศึกษา 1-6	83	25.4
ระดับมัธยมศึกษา	137	41.9
ระดับปวส. หรืออนุปริญญา	42	12.8
ระดับปริญญาตรี	36	11.0
สูงกว่าปริญญาตรี	10	3.1
รวม	327	100.0

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 41.9 รองลงมา มีระดับการศึกษาประถมศึกษา 1-6 จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 25.4 และระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.1

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	66	20.2
พนักงานบริษัท ห้างร้าน ฯลฯ	24	7.3
พนักงานราชการ	67	20.5
ลูกจ้างชั่วคราว	44	13.5
ค้าขาย	89	27.2
ประกอบอาชีพส่วนตัว	15	4.6
อื่น ๆ ระบุ.....	22	6.7
รวม	327	100.0

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 327 คน มีอาชีพ ค้าขายมากที่สุด จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 27.2 รองลงมาพนักงานราชการ จำนวน 67 คน คิดเป็น ร้อยละ 20.5 (จากผลการวิจัยอาชีพอื่น ๆ คือ กำลังเป็นนักศึกษา ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาสที่

ไม่ได้ทำงาน รับเบี้ยยังชีพ และกำลังว่างงาน) และน้อยที่สุดมีประกอบอาชีพส่วนตัว คือ การทำสวน, ทำไร่, เลี้ยงสัตว์ ทำเป็นกิจการในครัวเรือน จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 4.6

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน	69	21.1
5,001 - 10,000 บาท/เดือน	145	44.3
10,001 - 15,000 บาท/เดือน	83	25.4
15,001 - 20,000 บาท/เดือน	17	5.2
20,001 - 25,000 บาท/เดือน	9	2.8
25,001 - 30,000 บาท/เดือน	4	1.2
รวม	327	100.0

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 327 คน มีรายได้มากที่สุด คือ 5,001 - 10,000 บาท/เดือน จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 44.3 รองลงมา มี 10,001 - 15,000 บาท/เดือน จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 25.4 และน้อยที่สุดมี 25,001 - 30,000 บาท/เดือน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วมในด้านเศรษฐกิจ 2) การมีส่วนร่วมในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต 3) การมีส่วนร่วมในด้านการเมืองท้องถิ่น ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผู้วิจัยได้นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย ปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปายอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวม 3 ด้าน

ที่	การมีส่วนร่วมของประชาชน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	ด้านเศรษฐกิจ	2.94	.69	ปานกลาง
2	ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต	3.20	.63	ปานกลาง
3	ด้านการเมืองท้องถิ่น	2.99	.88	ปานกลาง
	รวม	3.04	.64	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต รองลงมาคือ ด้านการเมืองท้องถิ่น และด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านเศรษฐกิจ

ที่	การมีส่วนร่วมในด้านเศรษฐกิจ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	ท่านเข้าไปมีส่วนร่วมกับเทศบาลตำบลปาย ในการส่งเสริมการประกอบอาชีพเพียงใด	2.91	1.08	ปานกลาง
2	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับเทศบาลตำบลปาย ในการส่งเสริมการตลาดชุมชนและสินค้าพื้นเมืองเพียงใด	2.68	.98	ปานกลาง
3	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับเทศบาลตำบลปาย ในการสนับสนุนร้านค้าชุมชน กองทุน ธนาคารหมู่บ้านเพียงใด	2.74	1.04	ปานกลาง
4	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับเทศบาลตำบลปาย ในการสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มอาชีพเพียงใด	2.76	1.09	ปานกลาง
5	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับเทศบาลตำบลปาย ในการแก้ไขปัญหาการว่างงานเพียงใด	2.57	1.01	ปานกลาง
6	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนชุมชนมากน้อยเพียงใด	2.54	1.04	ปานกลาง
7	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดการรายรับ-รายจ่ายของชุมชนของท่านมากน้อยเพียงใด	2.68	.98	ปานกลาง
8	ท่านสนใจพัฒนาอาชีพในครัวเรือนมากน้อยเพียงใด	3.23	.90	ปานกลาง
9	ท่านมีส่วนร่วมกับการผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายในชุมชนมากน้อยเพียงใด เช่น จักรสาน ของที่ระลึก ฯลฯ	3.67	.95	มาก
10	ท่านได้บำรุงชุมชนร่วมในกิจกรรมทำบุญการกุศลมากน้อยเพียงใด เช่น ทอดผ้าป่า, งานบวช, งานศพ ฯลฯ	3.63	.79	มาก
รวม		2.94	.69	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อันดับแรกได้แก่ ข้อที่ 9 ท่านมีส่วนร่วมกับการผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายในชุมชนมากน้อยเพียงใด เช่น จักรสาน ของที่ระลึก ฯลฯ ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ข้อที่ 10 ท่านได้บำรุงชุมชนร่วมในกิจกรรมทำบุญการกุศลมากน้อยเพียงใด เช่น ทอดผ้าป่า, งานบวช, งานศพ ฯลฯ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อที่ 6 ท่านมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนชุมชนมากน้อยเพียงใด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ที่	การพัฒนาคุณภาพชีวิต	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	ท่านเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเกี่ยวกับส่งเสริมสุขภาพอนามัยของประชาชนและการควบคุมโรคติดต่อเพียงใด	3.34	.80	ปานกลาง
2	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาของเด็ก เยาวชนและประชาชน โดยทั่วไปและส่งเสริมประเพณีอันดีงาม กิจกรรมศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพียงใด	3.44	.84	ปานกลาง
3	ท่านเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมนันทนาการและการกีฬาเพียงใด	3.35	.94	ปานกลาง
4	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเพียงใด	3.00	.93	ปานกลาง
5	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติดเพียงใด	3.21	.97	ปานกลาง
6	ท่านมีส่วนร่วมในการดูแลผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อนในชุมชนมากนักน้อยเพียงใด	3.10	.85	ปานกลาง
7	ท่านได้เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาชุมชนและท้องถิ่นเพียงใด	3.29	.96	ปานกลาง
8	ท่านเคยเข้าเยี่ยมคนรู้จักหรือญาติในโรงพยาบาลเพียงใด	3.07	1.09	ปานกลาง
9	ท่านมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการจัดการขยะในชุมชนเพียงใด	3.14	.95	ปานกลาง
10	ท่านมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการจัดอบรมคุณธรรมและจริยธรรมเพียงใด	3.05	.95	ปานกลาง
รวม		3.20	.63	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อันดับแรกได้แก่ ข้อที่ 2 ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาของเด็ก เยาวชนและประชาชน โดยทั่วไปและส่งเสริมประเพณีอันดีงาม กิจกรรมศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพียงใด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ข้อที่ 3 ท่านเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมนันทนาการและการกีฬาเพียงใด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อที่ 4 ท่านมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการจัดอบรมคุณธรรมและจริยธรรมเพียงใด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการเมืองท้องถิ่น

ที่	ด้านการเมืองท้องถิ่น	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมเพียงใด	3.04	1.07	ปานกลาง
2	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของเทศบาลในการเลือกตั้งท้องถิ่น เช่น กิจกรรมรณรงค์การเลือกตั้งเพียงใด	3.02	1.10	ปานกลาง
3	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นเพียงใด	3.05	1.10	ปานกลาง
4	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดหาและปรับปรุงเครื่องมือเครื่องใช้และสถานที่ปฏิบัติงานให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพเพียงใด	2.66	1.08	ปานกลาง
5	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือการพัฒนาท้องถิ่นภาคประชาชน โดยจัดการให้บริการทั้งในและนอกสำนักงานเพียงใด เช่น แสดงความคิดเห็น เข้าร่วมประชาคม ฯลฯ	3.05	1.13	ปานกลาง
6	ท่านมีส่วนร่วมกัเทศบาลในการจัดการเลือกคณะกรรมการชุมชนเพียงใด	3.08	1.12	ปานกลาง
7	ท่านมีส่วนร่วมกัเทศบาลมุ่งมั่นในการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นเพียงใด	2.91	1.13	ปานกลาง
8	ท่านมีส่วนร่วมกัเทศบาลในการขจัดการซื้อเสียงเพียงใด	2.92	1.16	ปานกลาง
9	ท่านมีส่วนร่วมกัเทศบาลในการจัดการกับความขัดแย้งในชุมชนเพียงใด	2.84	.99	ปานกลาง
10	ท่านมีส่วนร่วมกัชุมชนเทศบาลตำบลปาย ในการเลือกผู้นำท้องถิ่นอย่างยุติธรรมเพียงใด	3.34	1.13	ปานกลาง
	รวม	2.99	.88	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมด้านการเมืองท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อันดับแรกได้แก่ ข้อที่ 10 ท่านมีส่วนร่วมกับชุมชน เทศบาลตำบลปายในการเลือกผู้นำท้องถิ่นอย่างยุติธรรมเพียงใด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ข้อที่ 6 ท่านมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการจัดการเลือก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อที่ 4 ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดหาและปรับปรุงเครื่องมือเครื่องใช้และสถานที่ปฏิบัติงานให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพเพียงใด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย แตกต่างกัน ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น มี 3 ด้าน คือ (1) ด้านเศรษฐกิจ (2) ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต (3) ด้านการเมืองท้องถิ่น มีผลการทดสอบสมมติฐานปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	165	3.13	.61	ปานกลาง
หญิง	162	2.95	.66	ปานกลาง
รวม	327	3.04	.63	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง เมื่อแยกตามเพศ มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.11 แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	p
ชาย	165	3.13	.61	2.50	.01*
หญิง	162	2.95	.66		
รวม	327	3.04	.63		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้าน เศรษฐกิจ จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	165	3.13	.65	ปานกลาง
หญิง	162	2.75	.67	ปานกลาง
รวม	327	2.94	.66	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง เมื่อแยกตามเพศ มีส่วนร่วมในการพัฒนา ท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย ด้านเศรษฐกิจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.13 แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	p
ชาย	165	3.13	.65	5.06	.00*
หญิง	162	2.75	.67		
รวม	327	2.94	.66		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนา ท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย ด้านเศรษฐกิจ แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.14 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการ พัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	165	3.22	.58	ปานกลาง
หญิง	162	2.18	.68	ปานกลาง
รวม	327	2.7	.63	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง เมื่อแยกตามเพศ มีส่วนร่วมในการพัฒนา ท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.15 แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	p
ชาย	165	3.22	.58	.47	.63
หญิง	162	2.18	.68		
รวม	327	2.7	.63		

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนา ท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.16 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้าน การเมืองท้องถิ่น จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	165	3.05	.86	ปานกลาง
หญิง	162	2.93	.89	ปานกลาง
รวม	327	2.99	.87	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง เมื่อแยกตามเพศ มีส่วนร่วมในการพัฒนา ท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย ด้านการเมืองท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.17 แสดงการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการเมืองท้องถิ่น จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	p
ชาย	165	3.05	.86	1.27	.20
หญิง	162	2.93	.89		
รวม	327	2.99	.87		

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนา ท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย ด้านการเมืองท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.18 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
18 - 20 ปี	8	2.98	.03	ปานกลาง
21 - 30 ปี	92	2.76	.61	ปานกลาง
31 - 40 ปี	92	3.16	.69	ปานกลาง
41 - 50 ปี	63	2.99	.64	ปานกลาง
51 - 60 ปี	64	3.32	.52	ปานกลาง
61 ปีขึ้นไป	8	3.23	.06	ปานกลาง
รวม	327	3.04	.64	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง เมื่อแยกตามอายุ มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกตามอายุ มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.19 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	13.683	5	2.737	7.238	0.00*
ภายในกลุ่ม	121.365	321	.376		
รวม	135.048	326			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different) ดังตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
ท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน
ที่มีอายุแตกต่างกัน LSD (Least-Significant Different)

อายุ		18-20 ปี	21-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี	61 ปีขึ้นไป
	\bar{X}	2.98	2.76	3.16	2.99	3.32	3.23
18 - 20 ปี	2.98						
21 - 30 ปี	2.76			.39*	.22*	.55*	.46*
31 - 40 ปี	2.16						
41 - 50 ปี	2.99					.32*	
51 - 60 ปี	3.32						
61 ปีขึ้นไป	3.23						

จากตารางที่ 4.20 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่าง
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกัน ดังนั้น คู่ที่ 1
ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 21 - 30 ปี มีความแตกต่างกับอายุระหว่าง 31-40 ปี, 41-50 ปี, 51 - 60 ปี,
และ 61 ปีขึ้นไป, คู่ที่ 2 ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี มีความแตกต่างกับอายุระหว่าง 51 - 60 ปี
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.21 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
18 - 20 ปี	8	3.10	.00	ปานกลาง
21 - 30 ปี	92	2.70	.56	ปานกลาง
31 - 40 ปี	92	3.02	.74	ปานกลาง
41 - 50 ปี	63	2.91	.67	ปานกลาง
51 - 60 ปี	64	3.25	.69	ปานกลาง
61 ปีขึ้นไป	8	2.35	.64	ปานกลาง
รวม	327	2.94	.69	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.21 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง เมื่อแยกตามอายุ มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย ด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกตามอายุ มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.22 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	15.106	5	3.021		
ภายในกลุ่ม	141.206	321	.440	6.868	.00*
รวม	156.311	326			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.22 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย ด้านเศรษฐกิจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different) ดังตารางที่ 4.23

ตารางที่ 4.23 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
ท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านเศรษฐกิจ ที่มีอายุ
แตกต่างกัน LSD (Least-Significant Different)

อายุ	\bar{X}	18-20 ปี	21-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี	61 ปีขึ้นไป
		3.10	2.70	3.02	2.91	2.91	2.35
18 - 20 ปี	3.10						.75*
21 - 30 ปี	2.70			.32*	.21*	.54*	
31 - 40 ปี	3.02					.22*	.67*
41 - 50 ปี	2.91					.33*	.56*
51 - 60 ปี	2.91						.90*
61 ปีขึ้นไป	2.35						

จากตารางที่ 4.23 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาล
ตำบลปาย ด้านเศรษฐกิจ มีความแตกต่างกันดังนี้ คือ คู่ที่ 1 ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 18-20 ปี มี
ความแตกต่างกับอายุระหว่าง 61 ปีขึ้นไป คู่ที่ 2 ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี มีความแตกต่าง
กับอายุระหว่าง 31-40 ปี, 41-50 ปี, 51-60 ปี คู่ที่ 3 ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีความแตกต่าง
กับอายุระหว่าง 51-60 ปี, 61 ปีขึ้นไป คู่ที่ 4 ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีความแตกต่างกับ
อายุระหว่าง 51-60 ปี และ 61 ปีขึ้นไป และคู่สุดท้ายอายุ 51-60 ปี มีความแตกต่างกับอายุระหว่าง 61
ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.24 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการ พัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
18 - 20 ปี	8	3.10	.00	ปานกลาง
21 - 30 ปี	92	2.95	.64	ปานกลาง
31 - 40 ปี	92	3.33	.60	ปานกลาง
41 - 50 ปี	63	3.08	.57	ปานกลาง
51 - 60 ปี	64	3.47	.61	ปานกลาง
61 ปีขึ้นไป	8	3.55	.27	ปานกลาง
รวม	327	3.20	.63	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.24 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง เมื่อแยกตามอายุ มีส่วนร่วมในการพัฒนา ท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกตามช่วง อายุ มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.24

ตารางที่ 4.25 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	13.725	5	2.745	7.558	.00*
ภายในกลุ่ม	116.585	321	.363		
รวม	130.310	326			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.25 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนา ท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different) ดังตารางที่ 4.26

ตารางที่ 4.26 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่มีอายุแตกต่างกัน LSD (Least-Significant Different)

อายุ	\bar{X}	18-20 ปี	21-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี	61 ปีขึ้นไป
		3.10	2.95	3.33	3.08	3.47	3.55
18 - 20 ปี	3.10						
21 - 30 ปี	2.95			.37*		.51*	.59*
31 - 40 ปี	3.33				.25*	.22*	
41 - 50 ปี	3.08					.39*	.46*
51 - 60 ปี	3.47						.90*
61 ปีขึ้นไป	3.55						

จากตารางที่ 4.26 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต มีความแตกต่างกันดังนี้ คือ คู่ที่ 1 ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี มีความแตกต่างกับอายุระหว่าง 31-40 ปี, 51-60 ปี, 61 ปีขึ้นไป, คู่ที่ 2 ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีความแตกต่างกับอายุระหว่าง 41-50 ปี, 51-60 ปี, คู่ที่ 3 ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีความแตกต่างกับอายุระหว่าง 51-60 ปี, 61 ปีขึ้นไป และคู่สุดท้าย 51-60 ปี มีความแตกต่างกับอายุระหว่าง 61 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.27 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้าน การเมืองท้องถิ่น จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
18 - 20 ปี	8	2.75	.09	ปานกลาง
21 - 30 ปี	92	2.64	.88	ปานกลาง
31 - 40 ปี	92	3.14	.98	ปานกลาง
41 - 50 ปี	63	2.98	.83	ปานกลาง
51 - 60 ปี	64	3.23	.66	ปานกลาง
61 ปีขึ้นไป	8	3.80	.18	มาก
รวม	327	2.99	.88	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.27 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง เมื่อแยกตามอายุ มีส่วนร่วมในการพัฒนา ท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย ด้านการเมืองท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกตามช่วงอายุ มี รายละเอียดดังตารางที่ 4.27

ตารางที่ 4.28 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการเมืองท้องถิ่น จำแนก ตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	22.585	5	4.517	6.301	.00*
ภายในกลุ่ม	230.130	321	.717		
รวม	252.716	326			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.28 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลปาย ด้านการเมืองท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการ วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different) ดัง ตารางที่ 4.29

ตารางที่ 4.29 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการเมืองท้องถิ่น ที่มีอายุแตกต่างกัน LSD (Least-Significant Different)

อายุ	\bar{X}	18-20 ปี	21-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี	61 ปีขึ้นไป
		2.75	2.64	3.14	2.98	3.23	3.80
18 - 20 ปี	2.75						1.05*
21 - 30 ปี	2.64			.49*	.34*	.58*	1.15*
31 - 40 ปี	3.14						.65*
41 - 50 ปี	2.98						.81*
51 - 60 ปี	3.23						
61 ปีขึ้นไป	3.80						

จากตารางที่ 4.29 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ด้านการเมืองท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย มีความแตกต่างกันดังนี้ คู่ที่ 1 ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 18 - 20 ปี มีความแตกต่างกับอายุระหว่าง 61 ปีขึ้นไป คู่ที่ 2 ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 21 - 30 ปี มีความแตกต่างกับอายุระหว่าง 31 - 40 ปี, 41 - 50 ปี, 51 - 60 ปี, 61 ปีขึ้นไป คู่ที่ 3 ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี มีความแตกต่างกับอายุระหว่าง 61 ปีขึ้นไป และคู่สุดท้าย 41 - 50 ปีมีความแตกต่างกับอายุระหว่าง 61 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่ มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.29

ตารางที่ 4.30 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวม ทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

การศึกษาสูงสุด	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ไม่ได้รับการศึกษา	19	3.15	.59	ปานกลาง
ระดับประถมศึกษา 1-6	83	3.09	.62	ปานกลาง
ระดับมัธยมศึกษา	137	3.01	.66	ปานกลาง
ระดับปวส. หรืออนุปริญญา	42	3.03	.55	ปานกลาง
ระดับปริญญาตรี	36	2.78	.60	ปานกลาง
สูงกว่าปริญญาตรี	10	3.92	.25	มาก
รวม	327	3.04	.64	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.30 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง เมื่อแยกตามระดับการศึกษา มีส่วนร่วม ประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกตาม ระดับการศึกษา มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.30

ตารางที่ 4.31 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตาม ระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	10.696	5	2.139	5.522	.00*
ภายในกลุ่ม	124.352	321	.387		
รวม	135.048	326			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.31 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการ พัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different) ดังตารางที่ 4.32

ตารางที่ 4.32 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
ท้องถิ่นของเทศบาลตำบลป่าปาย อำเภอป่าปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำนวน
ตามระดับการศึกษา ด้วยวิธีการ LSD (Least-Significant Different)

การศึกษาสูงสุด	ไม่ได้	ระดับ	ระดับ	ระดับปวส.	ระดับ	สูงกว่า	
	รับการ	ประถม	มัธยม	หรือ	ปริญญา	ปริญญา	
	ศึกษา	ศึกษา 1-6	ศึกษา	อนุปริญญา	ตรี	ตรี	
	\bar{X}	3.15	3.09	3.01	3.03	2.78	3.92
ไม่ได้รับการศึกษา	3.15					.36*	.76*
ระดับประถมศึกษา 1-6	3.09					.31*	.82*
ระดับมัธยมศึกษา	3.01						.91*
ระดับปวส.หรือ อนุปริญญา	3.03						.88*
ระดับปริญญาตรี	2.78						1.13*
สูงกว่าปริญญาตรี	3.92						

จากตารางที่ 4.32 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาล
ตำบลป่าปาย โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกันดังนี้ คือ คู่ที่ 1 ประชาชนที่ไม่ได้รับการศึกษา มีความ
แตกต่างกับระดับปริญญาตรี กับสูงกว่าปริญญาตรี คู่ที่ 2 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาระดับ
ประถมศึกษา 1-6 มีความแตกต่างกับระดับปริญญาตรี กับสูงกว่าปริญญาตรี คู่ที่ 3 ประชาชนที่มี
ระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีความแตกต่างกับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี คู่ที่ 4 ประชาชนที่
มีระดับการศึกษาระดับปวส.หรืออนุปริญญา มีความแตกต่างกับสูงกว่าปริญญาตรี และคู่สุดท้าย
ประชาชนที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความแตกต่างกับสูงกว่าปริญญาตรี อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้น ไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.35 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายกลุ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามระดับการศึกษา ด้วยวิธีการ LSD (Least-Significant Different)

การศึกษาสูงสุด	ไม่ได้	ระดับ	ระดับ	ระดับปวส.	ระดับ	สูงกว่า	
	รับการ	ประถม	มัธยม	หรือ	ปริญญา	ปริญญา	
	ศึกษา	ศึกษา 1-6	ศึกษา	อนุปริญญา	ตรี	ตรี	
	\bar{X}	3.15	3.09	3.01	3.03	2.78	3.92
ไม่ได้รับการศึกษา	3.15						.109*
ระดับประถมศึกษา 1-6	3.09						.73*
ระดับมัธยมศึกษา	3.01						.86*
ระดับปวส. หรือ							
อนุปริญญา	3.03						.95
ระดับปริญญาตรี	2.78						.99*
สูงกว่าปริญญาตรี	3.92						

จากตารางที่ 4.35 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย ด้านเศรษฐกิจ แตกต่างกันดังนี้ คือ กลุ่มที่ 1 ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ที่ไม่ได้รับการศึกษา มีความแตกต่างกับระดับสูงกว่าปริญญาตรี กลุ่มที่ 2 ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา 1-6 มีความแตกต่างกับระดับสูงกว่าปริญญาตรี กลุ่มที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีความแตกต่างกับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี กลุ่มที่ 4 ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับปวส. หรือ อนุปริญญา มีความแตกต่างกับระดับสูงกว่าปริญญาตรี และกลุ่มสุดท้ายระดับปริญญาตรี มีความแตกต่างกับระดับสูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.36 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการ พัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามระดับการศึกษา

การศึกษาสูงสุด	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ไม่ได้รับการศึกษา	19	3.43	.62	ปานกลาง
ระดับประถมศึกษา 1-6	83	3.31	.64	ปานกลาง
ระดับมัธยมศึกษา	137	3.10	.64	ปานกลาง
ระดับปวส. หรืออนุปริญญา	42	3.27	.48	ปานกลาง
ระดับปริญญาตรี	36	2.94	.50	ปานกลาง
สูงกว่าปริญญาตรี	10	3.96	.37	มาก
รวม	327	3.20	.63	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.33 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง เมื่อแยกตามระดับการศึกษา มีส่วนร่วมใน การพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยก ตามระดับการศึกษา มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.36

ตารางที่ 4.37 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	11.784	5	2.357	6.383	.00*
ภายในกลุ่ม	118.526	321	.369		
รวม	130.310	326			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.34 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วม ในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different) ดังตารางที่ 4.38

ตารางที่ 4.38 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามระดับการศึกษา ด้วยวิธีการ LSD (Least-Significant Different)

การศึกษาสูงสุด	ไม่ได้รับ	ระดับ	ระดับ	ระดับปวส.	ระดับ	สูงกว่า
	การ	ประถม	มัธยม	หรือ	ปริญญา	ปริญญา
	ศึกษา	ศึกษา 1-6	ศึกษา	อนุปริญญา	ตรี	ตรี
\bar{X}	3.43	3.31	3.10	3.27	2.94	3.96
ไม่ได้รับการศึกษา	3.43		.32*		.48*	.52*
ระดับประถมศึกษา 1-6	3.31		.20*		.37*	.64*
ระดับมัธยมศึกษา	3.10					.85*
ระดับปวส.หรืออนุปริญญา	3.27				.33*	.68*
ระดับปริญญาตรี	2.94					1.01*
สูงกว่าปริญญาตรี	3.96					

จากตารางที่ 4.38 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต มีความแตกต่างกันดังนี้ คือ คู่ที่ 1 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่ไม่ได้รับการศึกษา มีความแตกต่างกับระดับมัธยมศึกษา ระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี คู่ที่ 2 ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา 1-6 มีความแตกต่างกับระดับมัธยมศึกษา ระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี คู่ที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา มีความแตกต่างกับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี คู่ที่ 4 ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ระดับปวส.หรืออนุปริญญา มีความแตกต่างกับระดับปริญญาตรีและระดับสูงกว่าปริญญาตรี และคู่สุดท้ายประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความแตกต่างกันกับระดับสูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.39 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการ เมืองท้องถิ่น จำแนกตามระดับการศึกษา

การศึกษาสูงสุด	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ไม่ได้รับการศึกษา	19	3.33	.85	ปานกลาง
ระดับประถมศึกษา 1-6	83	2.93	.81	ปานกลาง
ระดับมัธยมศึกษา	137	3.00	.87	ปานกลาง
ระดับปวส. หรืออนุปริญญา	42	2.99	.90	ปานกลาง
ระดับปริญญาตรี	36	2.62	.92	ปานกลาง
สูงกว่าปริญญาตรี	10	4.02	.25	มาก
รวม	327	2.99	.88	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.39 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง เมื่อแยกตามระดับการศึกษา มีส่วนร่วมใน การพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย ด้านการเมืองท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกตาม ระดับการศึกษา มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.39

ตารางที่ 4.40 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการเมืองท้องถิ่น จำแนก ตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	17.934	5	3.587	4.904	.00*
ภายในกลุ่ม	234.782	321	.731		
รวม	252.716	326			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.40 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วม ในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย ด้านการเมืองท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different) ดังตารางที่ 4.41

ตารางที่ 4.41 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายกลุ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการเมืองท้องถิ่น จำแนกตามระดับการศึกษา ด้วยวิธีการ LSD (Least-Significant Different)

การศึกษาสูงสุด	ไม่ได้รับ	ระดับ	ระดับ	ระดับปวส.	ระดับ	สูงกว่า	
	การ	ประถม	มัธยม	หรือ	ปริญญา	ปริญญา	
	ศึกษา	ศึกษา 1-6	ศึกษา	อนุปริญญา	ตรี	ตรี	
	\bar{X}	3.33	2.93	3.00	2.99	2.62	4.02
ไม่ได้รับการศึกษา	3.33				.70*	.68*	
ระดับประถมศึกษา 1-6	2.93					1.08*	
ระดับมัธยมศึกษา	3.00				.38*	1.01*	
ระดับปวส.หรืออนุปริญญา	2.99					1.02*	
ระดับปริญญาตรี	2.62					1.39*	
สูงกว่าปริญญาตรี	4.02						

จากตารางที่ 4.41 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย ด้านการการเมืองท้องถิ่น มีความแตกต่างกัน ดังนี้ คือ กลุ่มที่ 1 ประชาชนที่ไม่ได้รับการศึกษามีความแตกต่างกับ ระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี กลุ่มที่ 2 ประชาชนที่มีระดับประถมศึกษา 1-6 มีความแตกต่างกับระดับสูงกว่าปริญญาตรี กลุ่มที่ 3 ประชาชนที่มีระดับมัธยมศึกษา มีความแตกต่างกับระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี กลุ่มที่ 4 ประชาชนที่มีระดับปวส.หรืออนุปริญญา มีความแตกต่างกับระดับสูงกว่าปริญญาตรี และกลุ่มสุดท้ายระดับปริญญาตรี มีความแตกต่างกับระดับสูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.42 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
รับราชการ	66	3.57	.55	มาก
ประกอบอาชีพส่วนตัว	24	2.95	.59	ปานกลาง
ค้าขาย	67	3.15	.58	ปานกลาง
พนักงานรัฐ/รัฐวิสาหกิจฯ	44	2.85	.82	ปานกลาง
ลูกจ้างชั่วคราว/จ้างเหมา	89	2.80	.46	ปานกลาง
เกษตรกร	15	3.15	.20	ปานกลาง
อื่น ๆ ระบุ	22	2.55	.41	ปานกลาง
รวม	327	3.04	.64	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.42 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง เมื่อแยกตามอาชีพ มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกตามอาชีพ มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.42

ตารางที่ 4.43 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	32.153	6	5.359	16.666	.000*
ภายในกลุ่ม	102.895	320	.322		
รวม	135.048	326			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.43 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different) ดังตารางที่ 4.44

ตารางที่ 4.44 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวม ทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามอาชีพ

รายได้	รับ	ประกอบ	ค้าขาย	พนักงานรัฐ/ รัฐวิสาหกิจ ฯลฯ	ลูกจ้าง ชั่วคราว/ จ้างเหมา	เกษตรกร	อื่น ๆ
	ราชการ	อาชีพ ส่วนตัว					ระบุ
	\bar{X}						
	3.57	2.95	3.15	2.85	2.80	3.15	2.55
รับราชการ	3.57	.62*	.42*	.72*	.77*	.42*	1.02*
ประกอบ อาชีพส่วนตัว	2.95						.39*
ค้าขาย	3.15			.30*	.35*		.59*
พนักงานรัฐ/ รัฐวิสาหกิจ ฯลฯ	2.85						.29*
ลูกจ้างชั่วคราว/ จ้างเหมา	2.80					.35*	
เกษตรกร	3.15						.60*
อื่น ๆ ระบุ	2.55						

จากตารางที่ 4.44 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาล ตำบลปาย โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกัน ดังนี้ คือ กลุ่มที่ 1 ประชาชนที่ได้รับราชการ มีความแตกต่างกับ การประกอบอาชีพส่วนตัว, ค้าขาย, พนักงานรัฐ/รัฐวิสาหกิจ, ลูกจ้างชั่วคราว/จ้างเหมา, เกษตรกร, อื่น ๆ, กลุ่มที่ 2 ประชาชนที่ประกอบอาชีพส่วนตัว มีความแตกต่างกับ อื่น ๆ กลุ่มที่ 3 ประชาชนที่มีอาชีพพนักงาน รัฐ/รัฐวิสาหกิจ มีความแตกต่างกับ อื่น ๆ, กลุ่มที่ 4 ประชาชนที่มีอาชีพ ลูกจ้างชั่วคราว/จ้างเหมา มีความแตกต่างกับ เกษตรกร และสุดท้ายประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร มีความแตกต่างกับ อื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้น ไม่พบความแตกต่างเป็นรายกลุ่ม

ตารางที่ 4.45 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้าน เศรษฐกิจ จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
รับราชการ	66	3.37	.58	มาก
ประกอบอาชีพส่วนตัว	24	3.01	.59	ปานกลาง
ค้าขาย	67	2.85	.81	ปานกลาง
พนักงานรัฐ/รัฐวิสาหกิจฯลฯ	44	2.89	.76	ปานกลาง
ลูกจ้างชั่วคราว/จ้างเหมา	89	2.81	.57	ปานกลาง
เกษตรกร	15	2.96	.31	ปานกลาง
อื่น ๆ ระบุ	22	2.45	.54	ปานกลาง
รวม	327	2.94	.69	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.45 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง เมื่อแยกตามอาชีพ มีส่วนร่วมในการ พัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย ด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกตามอาชีพ มี รายละเอียดดังตารางที่ 4.45

ตารางที่ 4.46 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	19.580	6	3.263	7.638	.000*
ภายในกลุ่ม	136.731	320	.427		
รวม	156.311	326			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.46 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนา ท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย ด้านเศรษฐกิจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการ วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different) ดัง ตารางที่ 4.47

ตารางที่ 4.47 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้าน เศรษฐกิจ จำแนกตามอาชีพ

รายได้		รับ ราชการ	ประกอบ อาชีพ ส่วนตัว	ค้าขาย	พนักงานรัฐ/ รัฐวิสาหกิจ ฯลฯ	ลูกจ้าง ชั่วคราว/ จ้างเหมา	เกษตรกร	อื่น ๆ ระบุ
	\bar{X}	3.37	3.01	2.85	2.89	2.81	2.96	2.45
รับราชการ	3.37		.35*	.51*	.47*	.55*	.41*	.91*
ประกอบอาชีพ ส่วนตัว	3.01							.55*
ค้าขาย	2.85							.40*
พนักงานรัฐ/ รัฐวิสาหกิจฯลฯ	2.89							.43*
ลูกจ้างชั่วคราว/ จ้างเหมา	2.81							.35*
เกษตรกร	2.96							.50*
อื่น ๆ ระบุ	2.45							

จากตารางที่ 4.47 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาล ตำบลปาย ด้านเศรษฐกิจ มีความแตกต่างกัน ดังนี้ คือ คู่ที่ 1 ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ มีความแตกต่างกับ การประกอบอาชีพส่วนตัว ค้าขาย พนักงานรัฐ/รัฐวิสาหกิจ ลูกจ้างชั่วคราว/จ้างเหมา เกษตรกร อื่น ๆ คู่ที่ 2 ประชาชนที่ประกอบอาชีพส่วนตัว มีความแตกต่างกับ อื่น ๆ คู่ที่ 3 ประชาชน ที่มีอาชีพค้าขาย มีความแตกต่างกับ อื่น ๆ คู่ที่ 4 ประชาชนที่มีอาชีพพนักงานรัฐ/รัฐวิสาหกิจ มีความแตกต่างกับ อื่น ๆ และคู่ที่ 5 ประชาชนที่มีอาชีพลูกจ้างชั่วคราว/จ้างเหมา มีความแตกต่างกับ อื่น ๆ และคู่สุดท้ายประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร มีความแตกต่างกับ อื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 นอกนั้น ไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.48 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
รับราชการ	66	3.63	.57	มาก
ประกอบอาชีพส่วนตัว	24	2.91	.42	ปานกลาง
ค้าขาย	67	3.43	.57	ปานกลาง
พนักงานรัฐ/รัฐวิสาหกิจฯ	44	3.07	.84	ปานกลาง
ลูกจ้างชั่วคราว/จ้างเหมา	89	2.96	.42	ปานกลาง
เกษตรกร	15	3.44	.45	ปานกลาง
อื่นๆ ระบุ	22	2.63	.28	ปานกลาง
รวม	327	3.20	.63	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.48 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง เมื่อแยกตามอาชีพ มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกตามอาชีพ มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.48

ตารางที่ 4.49 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	31.640	6	5.273	17.102	.000*
ภายในกลุ่ม	98.670	320	.308		
รวม	130.310	326			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.49 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different) ดังตารางที่ 4.50

ตารางที่ 4.50 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้าน การพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามอาชีพ

รายได้	\bar{X}	รับ	ประกอบ	ค้าขาย	พนักงานรัฐ/ รัฐวิสาหกิจ	ลูกจ้าง	เกษตรกร	อื่น ๆ
		ราชการ	อาชีพ ส่วนตัว		ฯลฯ	ชั่วคราว/ จ้างเหมา		
	\bar{X}	3.63	2.91	3.43	3.07	2.96	3.44	2.63
รับราชการ	3.63		.72*	.19*	.56*	.67*		.99*
ประกอบอาชีพ								
ส่วนตัว	2.91			.52*			.52*	
ค้าขาย	3.43				.36*	.47*		.79*
พนักงานรัฐ/ รัฐวิสาหกิจ ฯลฯ	3.07							.43*
ลูกจ้างชั่วคราว/ จ้างเหมา	2.96						.47*	.32*
เกษตรกร	3.44							.80*
อื่น ๆ ระบุ	2.63							

จากตารางที่ 4.50 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาล ตำบลปาย ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต มีความแตกต่างกัน ดังนี้ คือ กลุ่มที่ 1 ประชาชนที่มีอาชีพรับ ราชการ มีความแตกต่างกับการประกอบอาชีพส่วนตัว, ค้าขาย, พนักงานรัฐ/รัฐวิสาหกิจ, ลูกจ้าง ชั่วคราว/จ้างเหมา, อื่น ๆ กลุ่มที่ 2 ประชาชนที่ประกอบอาชีพส่วนตัว มีความแตกต่างกับ ค้าขาย, เกษตรกร, กลุ่มที่ 3 ประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย, มีความแตกต่างกับพนักงานรัฐ/รัฐวิสาหกิจ ฯลฯ, ลูกจ้าง ชั่วคราว/จ้างเหมา, อื่น ๆ, กลุ่มที่ 4 ประชาชนที่มีอาชีพพนักงานรัฐ/รัฐวิสาหกิจ ฯลฯ มีความแตกต่างกับ อื่น ๆ กลุ่มที่ 5 ประชาชนที่มีอาชีพลูกจ้างชั่วคราว/จ้างเหมา มีความแตกต่างกับ เกษตรกร, อื่น ๆ และ สุดท้ายประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร มีความแตกต่างกับ อื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.51 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการเมืองท้องถิ่น จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
รับราชการ	66	3.72	.79	มาก
ประกอบอาชีพส่วนตัว	24	2.94	.87	ปานกลาง
ค้าขาย	67	3.17	.68	ปานกลาง
พนักงานรัฐ/รัฐวิสาหกิจฯลฯ	44	2.58	1.09	ปานกลาง
ลูกจ้างชั่วคราว/จ้างเหมา	89	2.62	.67	ปานกลาง
เกษตรกร	15	3.07	.26	ปานกลาง
อื่น ๆ ระบุ	22	2.57	.66	ปานกลาง
รวม	327	2.99	.88	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.51 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง เมื่อแยกตามอาชีพ มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย ด้านการเมืองท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกตามอาชีพ มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.51

ตารางที่ 4.52 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการเมืองท้องถิ่น จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	61.108	6	10.185	17.009	.000*
ภายในกลุ่ม	191.607	320	.599		
รวม	252.716	326			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.52 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย ด้านการเมืองท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different) ดังตารางที่ 4.53

ตารางที่ 4.53 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการเมืองท้องถิ่น จำแนกตามอาชีพ

รายได้	\bar{X}	รับราชการ	ประกอบอาชีพส่วนตัว	ค้าขาย	พนักงานรัฐ/รัฐวิสาหกิจ ฯลฯ	ลูกจ้างชั่วคราว/จ้างเหมา	เกษตรกร	อื่นๆ ระบุ
		3.72	2.94	3.17	2.58	2.62	3.07	2.57
รับราชการ	3.72		.78*	.55*	1.14*	1.10*	.65*	1.15
ประกอบอาชีพส่วนตัว	2.94							
ค้าขาย	3.17				.59*	.54*		.59*
พนักงานรัฐ/รัฐวิสาหกิจ ฯลฯ	2.58						.48*	
ลูกจ้างชั่วคราว/จ้างเหมา	2.62						.44*	
เกษตรกร	3.07							
อื่นๆ ระบุ	2.57							

จากตารางที่ 4.53 พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ด้านการเมืองท้องถิ่น มีความแตกต่างกัน ดังนี้ คือ คู่ที่ 1 ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ มีความแตกต่างกับการประกอบอาชีพส่วนตัว, ค้าขาย, พนักงานรัฐ/รัฐวิสาหกิจ, ลูกจ้างชั่วคราว/จ้างเหมา, เกษตรกร, อื่น ๆ, คู่ที่ 2 ประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย มีความแตกต่างกับ พนักงานรัฐ/รัฐวิสาหกิจ, ลูกจ้างชั่วคราว/จ้างเหมา, อื่น ๆ, คู่ที่ 3 ประชาชนที่มีอาชีพพนักงานรัฐ/รัฐวิสาหกิจ ฯลฯ มีความแตกต่างกับ เกษตรกร และสุดท้ายประชาชนที่มีอาชีพลูกจ้างชั่วคราว/จ้างเหมา มีความแตกต่างกับ เกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.54 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามรายได้

รายได้	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน	69	3.14	.38	ปานกลาง
5,001 – 10,000 บาท/เดือน	145	2.84	.66	ปานกลาง
10,001 – 15,000 บาท/เดือน	83	3.29	.71	ปานกลาง
15,001 – 20,000 บาท/เดือน	17	3.16	.60	ปานกลาง
20,001 – 25,000 บาท/เดือน	9	2.94	.31	ปานกลาง
25,001 – 30,000 บาท/เดือน	4	3.61	.28	มาก
รวม	327	3.04	.64	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.54 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง เมื่อแยกตามรายได้ มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกตามรายได้ มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.54

ตารางที่ 4.55 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามรายได้

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	13.441	5	2.688	7.096	.000*
ภายในกลุ่ม	121.607	321	.379		
รวม	135.048	326			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.55 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different) ดังตารางที่ 4.56

ตารางที่ 4.56 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน ที่มีรายได้แตกต่างกัน LSD (Least-Significant Different)

รายได้บาท/เดือน	ต่ำกว่า	5,001 -	10,001 -	15,001 -	20,001 -	25,001 -	
	5,000	10,000	15,000	20,000	25,000	30,000	
	\bar{X}	3.17	2.88	3.35	3.17	2.94	3.61
ต่ำกว่า 5,000	3.17		.28*				
5,001 - 10,000	2.88		.47*				.73*
10,001 - 15,000	3.35						
15,001 - 20,000	3.17						
20,001 - 25,000	2.94						
25,001 - 30,000	3.61						

จากตารางที่ 4.56 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย โดยรวมทั้ง 3 ด้าน มีความแตกต่างกัน ดังนี้ คือ คู่ที่ 1 ประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน มีความแตกต่างกับรายได้ระหว่าง 5,001 - 10,000 บาท, คู่ที่ 2 ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท/เดือน มีความแตกต่างกับรายได้ระหว่าง 5,001 - 10,000 บาท/เดือน, 25,001 - 50,000 บาท/เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้น ไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.57 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้าน เศรษฐกิจ จำแนกตามรายได้

รายได้	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน (ยุบ)	66	3.17	.36	ปานกลาง
5,001 – 10,000 บาท/เดือน	132	2.88	.67	ปานกลาง
10,001 – 15,000 บาท/เดือน	78	3.35	.69	ปานกลาง
15,001 – 20,000 บาท/เดือน	17	3.17	.60	ปานกลาง
20,001 – 25,000 บาท/เดือน	9	2.94	.31	ปานกลาง
25,001 – 30,000 บาท/เดือน	4	3.61	.28	มาก
30,001 บาท/เดือนขึ้นไป	21	2.43	.20	ปานกลาง
รวม	327	3.04	.64	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.57 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง เมื่อแยกตามรายได้ มีส่วนร่วมในการ พัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย ด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกตามรายได้ มี รายละเอียดดังตารางที่ 4.57

ตารางที่ 4.58 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านเศรษฐกิจ จำแนกตาม รายได้

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	13.441	5	2.688	7.096	.000*
ภายในกลุ่ม	121.607	321	.379		
รวม	135.048	326			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.58 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนา ท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย ด้านเศรษฐกิจ แตกต่างกันอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำ การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different) ดังตารางที่ 4.59

ตารางที่ 4.59 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านเศรษฐกิจ ที่มีรายได้แตกต่างกัน LSD (Least-Significant Different)

รายได้บาท/ เดือน	\bar{X}	ต่ำกว่า	5,001 –	10,001 –	15,001 –	20,001 –	25,001–
		5,000	10,000	15,000	20,000	25,000	30,000
		3.17	2.88	3.35	3.17	2.94	3.61
ต่ำกว่า 5,000	3.17		.30*				
5,001 – 10,000	2.88	.28*	.47*				.73*
10,001 – 15,000	3.35						
15,001 – 20,000	3.17						
20,001 – 25,000	2.94						
25,001 – 30,000	3.61						

จากตารางที่ 4.59 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย โดยรวมทั้ง 3 ด้าน มีความแตกต่างกัน ดังนี้ คือ คู่ที่ 1 ประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่า ค่ากว่า 5,000 บาท/เดือน มีความแตกต่างกับรายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท/เดือน คู่ที่ 2 ประชาชนที่มีรายได้ 5,001 – 10,000 บาท/เดือน มีความแตกต่างกับรายได้ระหว่าง ค่ากว่า 5,000 บาท/เดือน, 5,001 – 10,000 บาท/เดือน, 25,001 – 30,000 บาท/เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.60 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการ พัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามรายได้

รายได้	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน	66	3.17	.36	ปานกลาง
5,001 – 10,000 บาท/เดือน	132	2.88	.67	ปานกลาง
10,001 – 15,000 บาท/เดือน	78	3.35	.69	ปานกลาง
15,001 – 20,000 บาท/เดือน	17	3.17	.60	ปานกลาง
20,001 – 25,000 บาท/เดือน	9	2.94	.31	ปานกลาง
25,001 – 30,000 บาท/เดือน	4	3.61	.28	มาก
30,001 บาท/เดือนขึ้นไป	21	2.43	.20	ปานกลาง
รวม	327	3.04	.64	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.60 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง เมื่อแยกตามรายได้ มีส่วนร่วมในการ พัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยก ตามรายได้ มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.60

ตารางที่ 4.61 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามรายได้

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	13.441	5	2.688	7.096	.000*
ภายในกลุ่ม	121.607	321	.379		
รวม	135.048	326			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.61 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนา ท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different) ดังตารางที่ 4.62

ตารางที่ 4.62 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
ท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพ
ชีวิต ที่มีรายได้แตกต่างกัน LSD (Least-Significant Different)

รายได้บาท/ เดือน	\bar{X}	ต่ำกว่า	5,001 –	10,001 –	15,001 –	20,001 –	25,001 –
		5,000	10,000	15,000	20,000	25,000	30,000
		3.17	2.88	3.35	3.17	2.94	3.61
ต่ำกว่า 5,000	3.17		.300*				
5,001 – 10,000	2.88	.28*	.47*				.73*
10,001 – 15,000	3.35						
15,001 – 20,000	3.17						
20,001 – 25,000	2.94						
25,001 – 30,000	3.61						

จากตารางที่ 4.62 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาล
ตำบลปาย โดยรวมทั้ง 3 ด้าน มีความแตกต่างกัน ดังนี้ คือ คู่ที่ 1 ประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000
บาท/เดือนมีความแตกต่างกับรายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท/เดือน, คู่ที่ 2 ประชาชนที่มีรายได้
5,001 – 10,000 บาท/เดือน มีความแตกต่างกับรายได้ระหว่างต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน, 5,001 – 10,000
บาท/เดือน, 10,001 – 30,000 บาท/เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความ
แตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ 4.65 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการเมืองท้องถิ่น ที่มีรายได้แตกต่างกัน LSD (Least-Significant Different)

รายได้บาท/เดือน	\bar{X}	ต่ำกว่า	5,001 –	10,001 –	15,001 –	20,001 –	25,001 –
		5,000	10,000	15,000	20,000	25,000	30,000
		3.17	2.88	3.35	3.17	2.94	3.61
ต่ำกว่า 5,000	3.17		.300				
5,001 – 10,000	2.88	.28*	.47*				.73*
10,001 – 15,000	3.35						
15,001 – 20,000	3.17						
20,001 – 25,000	2.94						
25,001 – 30,000	3.61						

จากตารางที่ 4.65 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย โดยรวมทั้ง 3 ด้าน มีความแตกต่างกัน ดังนี้ คือ คู่ที่ 1 ประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน มีความแตกต่างกับรายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท/เดือน คู่ที่ 2 ประชาชนที่มีรายได้ 5,001 – 10,000 บาท/เดือน มีความแตกต่างกับรายได้ระหว่าง ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน, 5,001 – 10,000 บาท/เดือน, 25,001 – 30,000 บาท/เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) สำหรับให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้นำเสนอข้อเสนอแนะข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหามีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นและใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.66 แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหามีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านเศรษฐกิจ

ที่	ปัญหา	ความถี่	แนวทางการแก้ไขปัญหา	ความถี่
1	บุคคลต่างถิ่นมาแย่งที่ทำกินของคนในท้องถิ่น มากขึ้นเพราะเป็นแหล่งท่องเที่ยว	17	ไม่ควรให้ห้างสรรพสินค้าหรือร้านสะดวกซื้อ มาเปิดในพื้นที่อำเภอปาย	29
2	ตลาดชุมชนไม่มีการจัดระเบียบในการขายสินค้าพื้นเมือง หรือสินค้าที่ระลึก	9	ให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการบริหารตลาดชุมชนมากที่สุด	14
3	ค่าครองชีพสูงกว่าอำเภออื่น ๆ ที่ใกล้เคียง ราคาสินค้าส่วนใหญ่ขายในร้านนักท่องเที่ยว ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นต้องแบกรับภาระค่าครองชีพ	5	หน่วยงานราชการควรมีการส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้ประชาชน	5

จากตารางที่ 4.66 พบว่า ประชาชนที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นกลุ่มตัวอย่าง ได้นำเสนอปัญหาด้านเศรษฐกิจ คือ บุคคลต่างถิ่นมาแย่งที่ทำกินของคนในท้องถิ่น มากขึ้นเพราะเป็นแหล่งท่องเที่ยว 17 คน รองลงมาคือ ตลาดชุมชนไม่มีการจัดระเบียบในการขายสินค้าพื้นเมือง หรือสินค้าที่ระลึก 9 คน และค่าครองชีพสูงกว่าอำเภออื่น ๆ ที่ใกล้เคียง ราคาสินค้าส่วนใหญ่ขายในร้านนักท่องเที่ยว ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นต้องแบกรับภาระค่าครองชีพ 5 คน

ส่วนแนวทางข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหา คือ ไม่ควรให้ห้างสรรพสินค้าหรือร้านสะดวกซื้อ มาเปิดในพื้นที่อำเภอปาย จำนวน 29 คน รองลงมาคือ ให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม

ในการจัดการบริหารตลาดชุมชนมากที่สุด จำนวน 14 คน และหน่วยงานราชการควรมีการส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้ประชาชน 5 คน

ตารางที่ 4.67 แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ที่	ปัญหา	ความถี่	แนวทางแก้ไขปัญหา	ความถี่
1	คุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น มีความเหลื่อมล้ำกันค่อนข้างมาก ส่วนใหญ่กลุ่มคนชนเผ่าต่าง ๆ ไม่ค่อยได้รับการเหลียวแลจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ	24	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกับชุมชนและให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพมากขึ้น	28
2	ประชาชนในท้องถิ่นไม่ได้รับการพัฒนาทางการศึกษา และเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทันสมัย	12	เทศบาลตำบลปาย ควรมีการส่งเสริมให้เด็ก และเยาวชนได้เรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทันสมัย	7
3	ประชาชนในท้องถิ่นไม่รักษาขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม	5	เทศบาลตำบลปาย ควรส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นอนุรักษ์ประเพณี และวัฒนธรรมของท้องถิ่น	3

จากตารางที่ 4.68 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ได้นำเสนอปัญหาด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต คือ คุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น มีความเหลื่อมล้ำกันค่อนข้างมาก ส่วนใหญ่กลุ่มคนชนเผ่าต่าง ๆ ไม่ค่อยได้รับการเหลียวแลจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 24 คน รองลงมาคือ ประชาชนในท้องถิ่นไม่ได้รับการพัฒนาทางการศึกษา และเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทันสมัย จำนวน 12 คน และประชาชนในท้องถิ่นไม่รักษา ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม จำนวน 5 คน

ส่วนประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ได้นำเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกับชุมชนและให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพมากขึ้น จำนวน 28 คน รองลงมาคือ เทศบาลตำบลปาย ควรมีการส่งเสริมให้เยาวชน และเด็ก ๆ ได้เรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทันสมัย จำนวน 7 คน และเทศบาลตำบลปาย ควรส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นอนุรักษ์ประเพณี และวัฒนธรรมของท้องถิ่น จำนวน 3 คน

ตารางที่ 4.68 แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการเมืองท้องถิ่น

ที่	ปัญหา	ความถี่	แนวทางแก้ไขปัญหา	ความถี่
1	ประชาชนในท้องถิ่น ไม่มี ความรู้ความเข้าใจในด้าน การเมืองท้องถิ่น และบทบาท หน้าที่ของผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาเทศบาล	12	เทศบาลตำบลปาย ควรจัดอบรมให้ ความรู้เกี่ยวกับ การเมืองท้องถิ่น และบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร ท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาเทศบาล	9
2	ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความ สามารถในการมีส่วนร่วมของ ประชาชนด้านการพัฒนา การเมืองท้องถิ่น อย่างต่อเนื่อง	7	ควรส่งเสริมในด้านการศึกษา และ อบรมให้ความรู้ให้กับชุมชน ช่วยกัน พัฒนาท้องถิ่น ให้มีความ เจริญก้าวหน้าขึ้น	8

จากตารางที่ 4.70 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ได้นำเสนอปัญหาด้านการเมืองท้องถิ่น คือ ประชาชนในท้องถิ่น ไม่มีความรู้ความเข้าใจในด้านการเมืองท้องถิ่น และบทบาทหน้าที่ของ ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 12 คน รองลงมา คือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการพัฒนาการเมืองท้องถิ่น อย่างต่อเนื่อง จำนวน 7 คน

ส่วนประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ได้นำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา ด้านการเมืองท้องถิ่น คือ เทศบาลตำบลปาย ควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ การเมืองท้องถิ่น และบทบาทหน้าที่ของ ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 9 คน รองลงมา คือ ควรส่งเสริมในด้านการศึกษา และอบรมให้ความรู้ให้กับชุมชนช่วยกัน พัฒนาท้องถิ่น ให้มีความเจริญก้าวหน้าขึ้น จำนวน 8 คน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน” มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้ศึกษา “แผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลปาย” มาสรุปเป็นกรอบแนวคิดและตัวแปรในการศึกษาวิจัย โดยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน แตกต่างกัน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวนทั้งสิ้น 2,213 คน โดยครอบคลุม 5 ชุมชน คือ หมู่ที่ 1 ชุมชนบ้านเมืองพร้าว หมู่ที่ 2 ชุมชนบ้านเจ้าหม้อ หมู่ที่ 3 ชุมชนบ้านป่าขาม หมู่ที่ 4 ชุมชนบ้านเมืองแพร่ และหมู่ที่ 6 ชุมชนบ้านห้วยบุ ได้ใช้วิธีการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Krejcie and Morgan ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) และได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 327 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามปลายปิดมี จำนวน 30 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในด้านเศรษฐกิจ 2) การมีส่วนร่วมด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต และ 3) การมีส่วนร่วมด้านการเมืองท้องถิ่น ผู้วิจัยใช้ลักษณะคำถามแบบมาตราส่วน 5 ระดับ โดยใช้หลักของ Likert Scale คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และเป็นแบบสอบถามลักษณะแบบปลายเปิด ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหามีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีจำนวน 3 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติอนุมานหรืออ้างอิง ได้แก่ t-test การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ

LSD (Least-Significant Different) โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ ซึ่งสามารถสรุปผลของการวิจัยตามข้อค้นพบได้ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ผลสรุปข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 50.5 มีอายุ 21 – 30 ปี และ 31 – 40 ปี จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 28.1 มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 41.99 มีอาชีพค้าขายมากที่สุด จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 27.2 มีรายได้มากที่สุด คือ 5,001 - 10,000 บาท/เดือน จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 44.3

5.1.2 ผลสรุปข้อมูลเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกพิจารณาออกเป็นรายด้านพบว่า มีผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1) ด้านเศรษฐกิจ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านเศรษฐกิจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ 9 มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ การมีส่วนร่วมกับการผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายในชุมชน เช่น จักสาน ของที่ระลึก ฯลฯ มีส่วนช่วยในการพัฒนาท้องถิ่นและสร้างรายได้ให้กับชุมชนเทศบาลตำบลปาย และข้อที่ 6 มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง คือ การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนชุมชนเทศบาลตำบลปาย

2) ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ 2 มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาของเด็ก เยาวชนและประชาชน โดยทั่วไปและส่งเสริมประเพณีอันดีงาม กิจกรรมศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย และข้อที่ 4 มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง คือ การมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการจัดอบรมคุณธรรมและจริยธรรมในชุมชนเทศบาลตำบลปาย

3) ด้านการเมืองท้องถิ่น พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการเมืองท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ 10 มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง คือ

การมีส่วนร่วมกับชุมชนเทศบาลตำบลปายในการเลือกผู้นำท้องถิ่นอย่างยุติธรรม และข้อที่ 4 มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง คือ การมีส่วนร่วมในการจัดหาและปรับปรุงเครื่องมือเครื่องใช้และสถานที่ปฏิบัติงานให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ ของเทศบาลตำบลปาย

5.1.3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยเมื่อแยกออกเป็นรายด้านมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ด้านเศรษฐกิจ พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2) ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต พบว่า ประชาชนที่มีเพศ ต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3) ด้านการเมืองท้องถิ่น พบว่า ประชาชนที่มี เพศ ต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มี อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.1.4 ผลสรุปข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

จากการศึกษานี้ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้นำเสนอข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เรียงตามลำดับ ดังนี้

ปัญหา

1) บุคคลต่างถิ่นมาแย่งที่ทำกินของคนในท้องถิ่นมากขึ้นเพราะเป็นแหล่งท่องเที่ยว ตลาดชุมชนไม่มีการจัดระเบียบในการขายสินค้าพื้นเมือง หรือสินค้าที่ระลึก และค่าครองชีพสูงกว่าอำเภออื่น ๆ ที่ใกล้เคียง ราคาสินค้าส่วนใหญ่ขายในราคานักท่องเที่ยว ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นต้องแบกรับภาระค่าครองชีพ

2) คุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น มีความเหลื่อมล้ำกันค่อนข้างมาก ส่วนใหญ่กลุ่มคนชนเผ่าต่าง ๆ ไม่ค่อยได้รับการเหลียวแลจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนในท้องถิ่นไม่ได้รับการพัฒนาทางการศึกษา และเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทันสมัย ประชาชนในท้องถิ่นไม่รักษาขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม

3) ประชาชนในท้องถิ่นไม่มีความรู้ความเข้าใจในด้านการเมืองท้องถิ่น และบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาเทศบาล และขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการพัฒนาการเมืองท้องถิ่น อย่างต่อเนื่อง

แนวทางการแก้ไข

1) ไม่ควรให้ห้างสรรพสินค้าหรือร้านสะดวกซื้อ มาเปิดในพื้นที่อำเภอปาย ให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการบริหารตลาดชุมชนมากที่สุด และหน่วยงานราชการควรมีการส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้กับประชาชน

2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกับชุมชนและให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตมากขึ้น เทศบาลตำบลปาย ควรมีการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทันสมัย และเทศบาลตำบลปาย ควรส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นอนุรักษ์ประเพณี และวัฒนธรรมของท้องถิ่น

3) เทศบาลตำบลปาย ควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่น และบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาเทศบาล ควรส่งเสริมในด้านการศึกษา และอบรมให้ความรู้ให้กับชุมชนช่วยกัน พัฒนาท้องถิ่น ให้มีความเจริญก้าวหน้าขึ้น

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ใน 3 ด้าน คือ 1) ด้านเศรษฐกิจ 2) ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต และ 3) ด้านการเมืองท้องถิ่น สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

5.2.1 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

จากการศึกษานี้ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า เทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีพื้นที่ในความรับผิดชอบที่ค่อนข้างมีความหลากหลายทางภูมิศาสตร์ เพราะมีพื้นที่เป็นที่ราบและภูเขาล้อมรอบด้วยธรรมชาติ ส่วนประชากรก็มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ไม่ว่าจะเป็นไทยใหญ่ ไทยพื้นเมือง และชนเผ่าต่าง ๆ มาอาศัยอยู่และประกอบอาชีพทำมาค้าขาย การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นจึงแตกต่างกันไป อีกทั้งประชาชนติดภารกิจการใช้ชีวิตประจำวันในการประกอบอาชีพส่วนตัว ทำมาหาเลี้ยงชีพ ทำให้ไม่มีเวลาเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นมากนัก นอกจากนี้ เทศบาลตำบลปาย ยังขาดการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย โดยรวมทั้ง 3 ด้าน เช่น ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองในชุมชน แม้ยังมีกลุ่มทุนชั้นนำทางการเมืองอยู่ในท้องถิ่น ประชาชนเองได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเมืองท้องถิ่นที่ยังไม่ทั่วถึงและต่อเนื่องเท่าที่ควร ระดับการศึกษาของประชาชนส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยม การตัดสินใจเรื่องการเมืองท้องถิ่นและการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชนและการมีส่วนร่วมในการดูแลปรับปรุงเรื่องเครื่องมือเครื่องใช้ที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองท้องถิ่นมีน้อย การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นจึงค่อยเป็นค่อยไป ตามทรัพยากรบุคคล และทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในเรื่องต่าง ๆ ของเทศบาลตำบลปาย ต้องเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และความคิดเห็น เพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ เป็นต้น รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับทางการเมืองให้มากขึ้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการพัฒนาท้องถิ่น จะต้องมีการพัฒนาพร้อม ๆ กันทั้ง 3 ด้าน คือ เศรษฐกิจ พัฒนาคุณภาพชีวิต และการเมืองควบคู่กันไป เพราะสังคมการเมืองจะดีได้ ประชาชนต้องมีส่วนร่วมสร้างท้องถิ่นของตนเอง การพัฒนาการเมืองท้องถิ่นที่ดีจะต้องให้ประชาชนใน

ท้องถิ่นมีส่วนร่วมให้มาก การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ การมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้น ต้องสร้างการมีส่วนร่วมโดยเริ่มต้นจากการให้ข้อมูลข่าวสาร เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำสุดซึ่งเป็นระดับที่มีความสำคัญที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะ เป็นก้าวแรกของการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ เปิดช่องทางการให้ข้อมูลข่าวสารมีหลายช่องทาง เช่น เอกสาร สิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น ส่วนหนึ่งก็เกิดปัญหาที่ประชาชนในท้องถิ่นเทศบาลตำบลปายไม่ให้ความสำคัญเรื่องการเมืองท้องถิ่น การเมืองท้องถิ่นเป็นเรื่องของผลประโยชน์ กลุ่มทุนต่าง ๆ การสื่อสารที่มีอยู่ประชาชนยังให้ความสำคัญน้อย และที่สำคัญคือ ประชาชนยังมีความเกรงใจกันอยู่ และเป็นพี่น้องร่วมชุมชนเดียวกันไม่อยากเกิดความขัดแย้งในระดับที่วงกว้างขึ้น ทำให้การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเดินอยู่ในสายกลาง ไม่อยากมีความขัดแย้งมีปัญหาเกี่ยวกับนักการเมืองท้องถิ่น เพราะการศึกษาน้อยอำนาจต่าง ๆ จะให้ความสำคัญกับผู้นำชุมชน และคณะกรรมการชุมชนเป็นหลัก เพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมใน การปฏิบัติงาน หรือร่วมเสนอแนะแนวทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานภาครัฐ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การจัดตั้งคณะกรรมการ เพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบาย เป็นต้น ทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ ประชาชนต้องมีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการ เป็นต้น และเพิ่มอำนาจให้แก่ประชาชน โดยให้บทบาทประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภรณ์ วัชระ ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียนอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา” ผลการศึกษาพบว่า “ประชาชนในตำบลวังตะเคียนมีส่วนร่วมในการบริหารพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง คือมีส่วนร่วมในการประชุมการพิจารณาโครงการและในการดำเนินงาน ด้านที่มีส่วนร่วมน้อย คือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการประเมินผล ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน คือ ความสนใจในงานพัฒนาท้องถิ่น ความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่น ระดับความถี่ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลและบริการ

สาธารณประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ โดยมีข้อเสนอแนะในการวิจัย คือ ผู้นำจะเป็นผู้ชักชวน ชี้นำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนมากขึ้น นอกจากนี้ การให้บริการสาธารณประโยชน์ที่มีคุณค่าแก่ชุมชนยังเป็นเครื่องจูงใจให้ประชาชนอยากเข้ามามีส่วนร่วมงานพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้น”

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยรวมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า รัฐบาลโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตเทศบาลตำบลปาย การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานถือว่าสำเร็จในระดับหนึ่ง จากการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น การจัดตั้งศูนย์บริการทางสังคมแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ 43 จังหวัดแม่ฮ่องสอน ร่วมกับเทศบาลตำบลปาย ซึ่งเป็นศูนย์บริการและการจัดสวัสดิการตำบลต้นแบบ เป็นไปตามความต้องการของประชาชนและให้มีการดำเนินงานเช่นนี้ตลอดไป ให้การสนับสนุนด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนในท้องถิ่นของตนเองเป็นอย่างมาก ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย มีส่วนร่วมในการดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาของเด็ก เยาวชน และประชาชน โดยทั่วไปและส่งเสริมประเพณีอันดีงาม กิจกรรมศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในกลุ่ม ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง จากสาเหตุที่มีการนำเอาวัฒนธรรมเข้ามามากและวัฒนธรรมท้องถิ่นเดิมเริ่มเป็นที่รู้จักน้อยลง อำเภอปายเองเป็นเมืองท่องเที่ยว การส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีจึงเป็นจุดขาย เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เข้ามาเที่ยวชม ทั้งนี้ความปลอดภัยในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยถือเป็นเรื่องสำคัญ การมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในกลุ่มค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง เหตุผลที่เป็นเช่นนี้ ก็เพราะส่วนราชการและเทศบาลตำบลปายเองให้ความสำคัญ ในความปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สินแก่นักท่องเที่ยวทั้งไทยและเทศ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในเขตเทศบาลเป็นไปอย่างรวดเร็ว การพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อความสงบสุขของชุมชน ปัญหาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ยังไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร เครื่องมือเครื่องใช้และบุคลากรยังมีข้อจำกัดอยู่ในพื้นที่ ยังมีประชากรแฝงที่เข้ามาอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลปาย และเข้าทำมาหากินเพื่อผลประโยชน์ระยะสั้นจึงไม่มีการคำนึงถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่ดีพอ อีกทั้งยังเป็นปัญหาซึ่งอยู่นอกเหนือจากข้อบัญญัติที่คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย ที่กำหนดควบคุมดูแลได้ ซึ่งเป็นชนพื้นเมืองและชนเผ่าต่าง ๆ และชาวต่างชาติปะปนอยู่มาก เป็นต้น การติดต่อสื่อสารกับประชาชนบนพื้นราบ ชนเผ่า กับชาวต่างชาติ ก่อนข้างลำบากสำหรับเจ้าหน้าที่ส่วนราชการและอื่น ๆ เกิดการเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา ประชาชนเหล่านี้ก็จะเข้ามาใช้บริการโรงพยาบาลระดับอำเภอ ซึ่งจะไม่ค่อยได้รับบริการที่ดีพอ ส่วนใหญ่ประชาชนมีอาชีพค้าขายกล้วยสุญเสียรายได้ ไม่มีการทำหลักกันด้านสุขภาพเอาไว้ อีกทั้งโรงพยาบาลเองมีข้อจำกัดเรื่องบุคลากร และเครื่องมือทางการแพทย์ การออกนอกหน่วยบริการของ

ตั้งแต่บรรพบุรุษ เพราะว่าพื้นที่ส่วนใหญ่ในอำเภอป่าเป็นพื้นที่ภูเขาเป็นลักษณะแอ่งกระทะ เหมาะแก่การเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตร และอยู่ห่างไกลจากตัวจังหวัด ทำให้ประชาชนเดินทางเข้าเมืองเพื่อไปหางานทำลำบาก ประชาชนส่วนใหญ่จึงต้องประกอบอาชีพเกษตรกรรมเพื่อการดำรงชีพ และเพื่อการค้าขายหารายได้มาจุนเจือครอบครัว โดยใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และเทศบาลตำบลป่า ได้มีการนำแนวคิดเศรษฐกิจแบบพอเพียงมาดำเนินนโยบาย ออกมาเป็น โครงการต่าง ๆ เช่น โครงการปลูกพืชผักสวนครัวตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลป่า เป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการขยายตัวของความเป็นเมืองและการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจมากที่สุด มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว และก้าวกระโดด เป็นการพัฒนาในรูปแบบทุนนิยม ที่มีการเข้ามาแสวงหากำไรจากการทำธุรกิจ สถานประกอบการ ขยายตัวเจริญก้าวหน้าขึ้นทุกปี ทำให้ประชาชนในชุมชนของเทศบาลตำบลป่าได้รับผลกระทบโดยตรง ซึ่งก่อให้เกิดผลดีและผลเสีย ต่าง ๆ ตามมามากมาย ส่งผลกระทบต่อชุมชนในเขตเทศบาลตำบลป่า ต้องมีการปรับตัวตามระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป จึงทำให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลป่า อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย จตุพล ยะจอม ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลป่า อำเภอป่า จังหวัดแม่ฮ่องสอน” ได้มีการนำแนวคิดเศรษฐกิจแบบพอเพียงมาดำเนินนโยบาย ออกมาเป็น โครงการต่าง ๆ เช่น โครงการปลูกพืชผักสวนครัวตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น แนวคิดหลักในการศึกษาวิจัยในเรื่องการประยุกต์ใช้แนวเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลป่า ต้องมีการปรับตัวตามระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลป่าจะต้องมีวิธีที่นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปกำหนดวิธีปฏิบัติ และวิธีการดำเนินการ เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมให้กับชุมชน โดยรวมเพื่อปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น

เมื่อแยกออกเป็นรายด้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลป่า อำเภอป่า จังหวัดแม่ฮ่องสอน สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1) ด้านเศรษฐกิจ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลป่า อำเภอป่า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านเศรษฐกิจ โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า เพราะว่าพื้นที่ของอำเภอป่า เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ชาวไทยและชาวต่างชาติต่างก็รู้จักกันดี มีประชาชนในท้องถิ่น และประชาชนจากต่างถิ่นเข้าไปประกอบกิจการร้านค้า ร้านอาหาร ที่พัก เกสเฮ้าส์ และร้านขายของที่ระลึกมากมาย เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวกหวังแต่กำไร ไม่ค่อยมีความไว้วางใจต่อกันระหว่างชุมชนจึงทำให้เกิดการออมน้อย ในเขตเทศบาลตำบลป่า มีการขยายตัวของ

ความเป็นเมืองและการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจมากที่สุด มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว เป็นการพัฒนาในรูปแบบทุนนิยม ที่มีการเข้ามาแสวงหากำไรจากการขยายตัวของความเจริญมากขึ้นทุกปี ทำให้ประชาชนในชุมชนของเทศบาลตำบลปาย ได้รับผลกระทบโดยตรง แต่ด้วยความห่างไกลจากแหล่งสินค้าอุปโภคและบริโภคที่จะนำไปขาย ต้องใช้รถในการขนส่งสินค้าเหล่านี้ และมีค่าขนส่งที่เพิ่มขึ้นทำให้สินค้าที่ไปจากตัวเมืองเชียงใหม่ มีราคาค่อนข้างสูง ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นปรับตัวไม่ทันกับการดำเนินชีวิตในประจำวัน เพราะประชาชนมีอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นเศรษฐกิจที่เติบโตอย่างรวดเร็วทำให้ประชาชนในท้องถิ่นปรับตัวไม่ทัน จึงทำให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย จตุพล ยะจอม ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปาย เป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการขยายตัวของความเป็นเมืองและการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจมากที่สุด มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว เป็นการพัฒนาในรูปแบบทุนนิยม ที่มีการเข้ามาแสวงหากำไรจากการขยายตัวของความเจริญมากขึ้นทุกปี ทำให้ประชาชนในชุมชนของเทศบาลตำบลปาย ได้รับผลกระทบโดยตรง ซึ่งก่อให้เกิดผลดีและผลเสียต่าง ๆ ตามมามากมาย ส่งผลกระทบให้ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปาย ต้องมีการปรับตัวตามระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านเศรษฐกิจ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ 9 คือ การมีส่วนร่วมกับการผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายในชุมชนมากน้อยเพียงใด เช่น จักรสาน ของที่ระลึก ฯลฯ มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ทุกวันนี้รัฐบาลได้ให้การสนับสนุนผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่ชุมชน ได้ช่วยกันผลิตออกมาจำหน่าย เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวและประชาชนในท้องถิ่น การผลิตสินค้าที่มาจากภูมิปัญญาชาวบ้าน ผลิตภัณฑ์โอท็อป งานฝีมือที่ชุมชนหรือประชาชนในท้องถิ่นช่วยกันทำออกจำหน่าย ปัจจุบันได้รับความนิยมจากชาวไทยและชาวต่างชาติมากมาย อำเภอปาย เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ยังคงเอกลักษณ์ของความเป็นล้านนา และกลุ่มชนเผ่าต่าง ๆ ในแต่ละชนเผ่าก็จะมีผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึกเล็ก ๆ น้อย ๆ เอามาจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเยือน ดังนั้น การผลิตสินค้า หรือของที่ระลึกที่มาจากภูมิปัญญาของประชาชนในท้องถิ่นเพื่อจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว และสามารถสร้างรายได้เสริมให้กับครอบครัวและชุมชนทำให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ตามนโยบายของรัฐบาลที่สนับสนุนผลิตภัณฑ์โอท็อป จึงทำให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ประเวศ วะสี กล่าวว่า “ใช้ “กิจกรรม” ของธุรกิจชุมชนเป็น “เครื่องมือ” สร้าง “การเรียนรู้” และ “การจัดการ” ร่วมกันพร้อมทั้งพัฒนา “อาชีพที่หลากหลาย” เพื่อเป็น “ทางเลือก”

ของคนในชุมชน ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งด้านเพศ วัย การศึกษา ความถนัด ฐานะ เศรษฐกิจ ส่งเสริม “การรวมกลุ่ม” และ “การสร้างเครือข่าย” องค์กรชุมชนเพื่อสร้าง “คุณธรรม จริยธรรม” และ “การเรียนรู้ ที่มีคุณภาพ” อย่างรอบด้าน อาทิ การศึกษา สาธารณสุข การฟื้นฟูวัฒนธรรม การจัดการสิ่งแวดล้อม วิจัย และพัฒนา “ธุรกิจชุมชนครบวงจร” (ผลิต - แปรรูป - ขาย - บริโภค) โดยให้ความสำคัญต่อ “การมีส่วนร่วม” ของคนในชุมชนและ “ฐานทรัพยากรของท้องถิ่น” ควรเริ่มพัฒนาจากวงจรธุรกิจขนาดเล็ก ในระดับท้องถิ่น ไปสู่วงจรธุรกิจที่ใหญ่ขึ้นระดับประเทศและระดับต่างประเทศ” สอดคล้องกับงานวิจัย ของ สมบูรณ์ กนกหงส์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์” ผลการวิจัยพบว่า “การมีส่วนร่วม เพื่อการพึ่งตนเอง ด้านการพบปะแลกเปลี่ยนเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน การตัดสินใจของชุมชนและความสามัคคี และความร่วมมือในชุมชน บุคลากรในชุมชนมีสถานภาพต่างกัน เห็นว่าชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน”

ส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านเศรษฐกิจ ข้อที่ 6 คือ มีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนชุมชนเทศบาลตำบลปาย มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ประชาชนในเทศบาลตำบลปาย มีชีวิตที่เรียบง่ายตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง จากการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ทำให้ประชาชนปรับตัวไม่ทัน แนวทางการส่งเสริมให้ประชาชนมีเศรษฐกิจท้องถิ่นที่เข้มแข็ง เทศบาลตำบลปาย ควรมีการเสริม-สร้างความเข้มแข็งในระดับท้องถิ่น รวมทั้งการสนับสนุนการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายระหว่างองค์กรชุมชนท้องถิ่นด้วยกัน และที่เป็นองค์กรของประชาชนโดยทั่วไป เช่น กองทุนชุมชน สหกรณ์ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มธุรกิจชุมชน เมื่อชุมชนและองค์กรท้องถิ่นมีความเข้มแข็งและมีความสามารถสูงขึ้น ประชาชนก็就会有ความอยู่ดีกินดี สามารถสร้างกิจกรรมทางธุรกิจหรือประกอบกิจการต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพดีขึ้น เพื่อสนองความต้องการและสร้างความเจริญให้กับท้องถิ่น ทำให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองได้มีความมั่นคงและแข็งแรง จึงทำให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ไพฑูริย์ วัฒนศิริธรรม ได้เสนอแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจท้องถิ่น ไว้ว่า ในส่วนของภาคเศรษฐกิจท้องถิ่นหรือเศรษฐกิจระดับชุมชน ซึ่งถือเป็นเศรษฐกิจรากฐาน ที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าเศรษฐกิจมหภาคจึงควรมีการเสริมสร้างความเข้มแข็งในระดับท้องถิ่น รวมทั้งการสนับสนุนการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายระหว่างองค์กรชุมชนท้องถิ่นด้วยกัน และระหว่างองค์กรชุมชนท้องถิ่นกับองค์กรส่วนกลางองค์กรชุมชนท้องถิ่นควรจะมีทั้งที่เป็นองค์กรเชิงการปกครอง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลองค์กรบริหารส่วนจังหวัดฯลฯ และที่เป็นองค์กรของประชาชนโดยทั่วไป เช่น สหกรณ์ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มธุรกิจชุมชนฯลฯ เมื่อชุมชนและองค์กรท้องถิ่นมีความเข้มแข็งและมีความสามารถ

สูงขึ้น รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายทั้งในระดับแนวราบ คือเชื่อมโยงองค์กรท้องถิ่นด้วยกันเอง และในระดับแนวตั้งคือเชื่อมโยงกับองค์กรส่วนกลาง ก็สามารถสร้างกิจกรรมทางธุรกิจหรือประกอบกิจการต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพดีขึ้น เพื่อสนองความต้องการและสร้างความเจริญให้กับท้องถิ่น ทำให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองได้มีความมั่นคงและแข็งแรง

2) ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนมีหลายด้านด้วยกัน จัดเป็นภารกิจหลักอีกด้านหนึ่งของเทศบาลตำบลปาย เพราะว่าประชาชนในท้องถิ่นส่วนมากมีคุณภาพชีวิตที่ค่อนข้างไม่ดี เพราะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาห่างไกลจากตัวจังหวัด การเดินทางไปตัวจังหวัดก็ลำบากระยะทางเกือบหนึ่งร้อยกิโลเมตร ประกอบกับถนนหนทางคดเคี้ยวลาดชันเป็นภูเขาสูง เจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะเดินทางเข้าไปส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนในท้องถิ่นอำเภอปาย ก็เดินทางลำบาก ดังนั้นการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลปาย ต้องมีประชาชนเข้ามีส่วนร่วม เพื่อให้ประชาชนในทุกชุมชนได้รับทราบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น พร้อมทั้งให้ประชาชนมีส่วนร่วมดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูลด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และการพัฒนาคุณภาพชีวิต ประชาชนในอำเภอปาย ต้องได้รับการส่งเสริม ด้านการสาธารณสุข ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการส่งเสริมให้ความรู้แก่เด็ก ๆ เป็นต้น จึงทำให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องของสำนักงานเทศบาลตำบลปาย ซึ่งได้จัดทำแผนแนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลปาย ต้องมีประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทุกชุมชน เพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้รับทราบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น และกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบล พร้อมทั้งให้ประชาชนมีส่วนร่วมดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่จะใช้ในการจัดทำแผนพัฒนา เช่น สภาพทั่วไปของเทศบาลตำบล ข้อมูลเฉพาะด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านสาธารณสุข ด้านโครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น ซึ่งเมื่อได้ข้อมูลดังกล่าวแล้ว ประชาคมหมู่บ้าน จะต้องทำหน้าที่ค้นหาสภาพปัญหาความต้องการต่าง ๆ แล้ว จัดเป็นหมวดหมู่ หลังจากนั้นก็พิจารณาจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วน จากนั้นก็วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหานั้น ๆ แล้วกำหนดเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาให้เหมาะสม แล้วนำเสนอปัญหาให้ประชาคมตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล สอดคล้องกับงานวิจัยของ นริศ ขำนุรักษ์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานพัฒนาชนบทของสภาตำบล ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดหนองบัวลำภู” ผลการศึกษาพบว่า “ประชาชนส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานพัฒนาชนบทของสภาตำบลอยู่ในระดับต่ำ โดยที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดในเรื่องการมีส่วน

ร่วมในการวางแผน รองลงมาคือเรื่องการติดตามประเมินผลและ การรับรู้ปัญหาตามลำดับ แต่สำหรับเรื่องการมีส่วนร่วมในการลงทุนปฏิบัติของประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด สำหรับความต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ มีความต้องการมีส่วนร่วมในระดับสูง โดยที่มีความต้องการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลมากที่สุด รองลงมาคือ การวางแผน ลงทุนปฏิบัติ และการรับรู้ปัญหาตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่า อายุ เพศ การเป็นสมาชิกกลุ่มสังคม การฝึกอบรม ความคิดเห็นต่อการพัฒนาชนบทในรูปแบบประชาชนมีส่วนร่วมต่อบทบาทของสภาตำบลและการได้รับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม กล่าวคือ เพศชายมีส่วนร่วมมากกว่าเพศหญิง ประชาชนที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไปมีส่วนร่วมมากกว่าประชาชนกลุ่มอายุ 18-30 ปี และกลุ่มอายุ 31-40 ปี ประชาชนที่เป็นสมาชิกกลุ่มสังคมมีส่วนร่วมมากกว่าประชาชนที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มสังคม ประชาชนที่ผ่านการฝึกอบรมมีส่วนร่วมมากกว่าประชาชนที่ไม่ผ่านการฝึกอบรม นอกจากนี้ประชาชนที่ได้รับข่าวสารการพัฒนาชนบทและบทบาทของสภาตำบลมีส่วนร่วมมากกว่าประชาชนที่ได้รับข่าวสารน้อย”

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ 2 คือ ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาของเด็ก เยาวชนและประชาชนโดยทั่วไป และส่งเสริมประเพณีอันดีงาม กิจกรรมศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า หลังการกระจายอำนาจจากส่วนกลางมาปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีการถ่ายโอนงานด้านต่างจากส่วนกลางให้ปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลเพื่อลดขั้นตอนในการเบิกจ่ายงบประมาณ และเพื่อให้การบริหารงานในท้องถิ่นมีประสิทธิภาพรวดเร็ว องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับถ่ายโอนงานต่าง ๆ มากดูแล เช่น การศึกษาในชุมชน หรือท้องถิ่น การพัฒนาสังคม ด้านการจัดเก็บภาษีรายได้ เป็นต้น การที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาของเด็ก เยาวชน ส่งเสริมประเพณี กิจกรรมด้านศาสนา และภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น ประชาชนส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลตำบลปาย ไม่ค่อยได้เข้าไปมีส่วนร่วมมากนัก เพราะส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ในด้านนี้ จึงต้องเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐและสมาชิกสภาเทศบาลหรือคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลปาย ในการส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาของเด็กและเยาวชน ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงทำให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล การปกครองท้องถิ่นของไทยตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ว่าด้วยการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ได้บัญญัติไว้ว่า ท้องถิ่นใดที่เห็นสมควรจัดให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น ให้จัดระเบียบการปกครองเป็นราชการส่วนท้องถิ่นขึ้นและให้

ประชาชนได้รับการศึกษาอบรมส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการบำรุงศิลปปะชาริต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นหน้าที่อื่นตามกฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

ส่วนประชาชนมีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ 10 คือ ท่านมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการจัดอบรมคุณธรรมและจริยธรรมเทศบาลตำบลปาย มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ตื่น เข้านาก้อออกไปค้าขาย ทำสวนปลูกพืชผัก ใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในสวน เทศบาลตำบลปาย มีการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนจัดให้มีสมาคม ชมรม มูลนิธิหรือองค์กรอาสาสมัครในรูปต่าง ๆ ที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของทางเทศบาลตำบลปาย เช่น จัดอบรมคุณธรรมและจริยธรรมกับเทศบาลส่งเสริมประเพณี ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมของชาวล้านนาให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมประชาชนในท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดี เป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน ยึดหลักการดำเนินชีวิตตามแนวทางพระพุทธศาสนา ประกอบกับทางเทศบาลไม่มีการส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดอบรมในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม ประชาชนไม่ได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับท้องถิ่น จึงทำให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ไพรัตน์ เดชะรินทร์ ได้กล่าวว่า “การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชน ทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิและองค์กรอาสาสมัครรูปต่าง ๆ ให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องรวมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรศักดิ์ สีใจเจริญ ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน” ผลการวิจัยพบว่า โครงการหรือกิจกรรมที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐาน รองลงมาเป็นการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ ประเภทอื่น ๆ โดยจะเข้าไปมีส่วนร่วมในลักษณะของการแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะมากที่สุด และรองลงมาจะเป็นการได้รับประโยชน์จากโครงการหรือกิจกรรม การเข้าไปมีส่วนร่วมโดยสมัครใจมีมากกว่าถูกผู้อื่นชักชวน ส่วนรูปแบบการมีส่วนร่วมนั้น จะเข้าร่วมโดยการผ่านตัวแทนคือ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากราษฎรในหมู่บ้าน และรองลงมาเป็นการมีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นเองในหมู่บ้าน ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการเปิดโอกาสขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เข้าไปมีส่วนร่วม มีอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง”

3) ด้านการเมืองท้องถิ่น

ประชาชนมีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการเมืองท้องถิ่น โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย มีส่วนร่วมในด้านการเมืองท้องถิ่นน้อยมาก เพราะว่าประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมืองมากนัก ประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่นส่วนมากเข้ามาเพราะผลประโยชน์ของตนทั้งนั้น บุคคลบางกลุ่มร่วมมือกับคนในท้องถิ่นลงสมัครสมาชิกสภาเทศบาลหรือผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์จากเทศบาลตำบลปาย ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่เป็นคนตรงไปตรงมา ล่อแหลมต่อกลุ่มนายทุน อาจตกเป็นเครื่องมือทางการเมืองได้ง่าย ๆ เทศบาลตำบลปาย มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการรณรงค์ในเรื่องการซื้อสิทธิขายเสียงน้อย เวทีประชาคมก็ไม่ค่อยมี ดังนั้น ประชาชนจึงมีส่วนร่วมในด้านการเมืองท้องถิ่นน้อย จึงทำให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จตุพล ยะจอม ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปายกับการขยายตัวของความเป็นเมืองและการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจมากที่สุด มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว เป็นการพัฒนาในรูปแบบทุนนิยม ที่มีการเข้ามาแสวงหากำไรจากการขยายตัวของความเจริญมากขึ้นทุกปี ทำให้ประชาชนในชุมชนของเทศบาลตำบลปายได้รับผลกระทบโดยตรง ซึ่งก่อให้เกิดผลดีและผลเสีย ต่าง ๆ ตามมามากมาย ส่งผลกระทบให้ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปาย ต้องมีการปรับตัวตามระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการเมืองท้องถิ่น เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ 10 คือ ท่านมีส่วนร่วมกับชุมชนเทศบาลตำบลปาย ในการเลือกผู้นำท้องถิ่นอย่างยุติธรรมเทศบาลตำบลปาย มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ผู้นำท้องถิ่น คือ บุคคลที่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย ยอมรับ และเลือกมาเป็นผู้ นำ ในการการพัฒนา เปลี่ยนแปลง เพื่อให้ชุมชนได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้ตั้งไว้ ผู้นำท้องถิ่นต้องทำให้ประชาชนในท้องถิ่นเกิดความร่วมมือกันทำงาน โดยมุ่งความสำเร็จของชุมชนเป็นสำคัญ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีความสนใจในด้านการเมืองท้องถิ่น เพราะว่าประชาชนส่วนมากมีอาชีพเกษตรกรรม จึงไม่ได้มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นมากนัก การเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นที่ผ่านมา ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยมาก เช่น การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลปาย มีการรณรงค์หาเสียงเรื่องการซื้อสิทธิขายเสียงน้อย และมีการประชาสัมพันธ์ในขั้นตอนการไปใช้สิทธิเลือกตั้งน้อย ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีความเข้าใจในขั้นตอนการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่น เทศบาลควรจัดอบรมวิธีการและ

ขั้นตอนในการ ไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นให้กับประชาชนในท้องถิ่นให้ครอบคลุมเขตเทศบาล ตำบลปาย และรรรงค์ให้ประชาชนออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นให้มาก จึงทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลปาย ในข้อนี้อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ จิตติ วิทยาธรรมะ กล่าวว่า “ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่มีอำนาจและอิทธิพลในการนำบุคคลอื่นให้แสดงพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางหนึ่งตามความต้องการของตนหรือสมาชิกกลุ่ม ซึ่งผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อการทำงาน หรือบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม องค์กร หรือชุมชน โดยสามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้ตามให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงการทำงาน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มที่กำหนดไว้ในส่วนของจิตจำนง กล่าวถึงความหมายของผู้นำท้องถิ่นว่า ผู้นำท้องถิ่น คือ บุคคลที่ช่วยให้ผู้อื่นหรือชุมชนได้มีการตกลงกันและพยายามหาทางให้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ พฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นจะมีอิทธิพลเหนือประชาชนในท้องถิ่นนั้น อันก่อให้เกิดความร่วมมือกันทำงาน โดยมุ่งความสำเร็จของชุมชนเป็นสำคัญได้” สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบูรณ์ กนกหงส์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์” ผลการวิจัยพบว่า “บุคลากรในชุมชน โดยรวมเห็นว่าการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานด้วย ในด้านลักษณะความเป็นผู้นำ ด้านการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น การมีส่วนร่วมเพื่อการพึ่งตนเอง ด้านการพบปะแลกเปลี่ยนเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน การตัดสินใจของชุมชนและความสามัคคี และความร่วมมือในชุมชน บุคลากรในชุมชนมีสถานภาพต่างกัน เห็นว่าชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน”

ส่วนประชาชนมีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการเมืองท้องถิ่น ข้อที่ 4 คือ ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดหาและปรับปรุงเครื่องมือเครื่องใช้และสถานที่ปฏิบัติงานให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพในสำนักงานเทศบาลตำบลปาย มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า การจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ในสำนักงานหรือสร้างสถานที่ปฏิบัติงานของทางราชการ เป็นการใช้จ่ายงบประมาณที่ทางราชการ ได้อนุมัติให้มีการจัดซื้อจัดจ้างจากบริษัทเอกชน และการจัดซื้อจัดจ้างจากบริษัทเอกชน ส่วนมากมักมีการทุจริตคอร์รัปชัน เพื่อไม่ให้เกิดการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างและได้สินค้าที่ไม่ได้มาตรฐาน หรือสินค้าที่มีคุณภาพ เทศบาลตำบลปาย จึงต้องจัดให้มีบุคคลจากภายนอกเข้ามาร่วมตรวจสอบการรับงานหรือสินค้า ที่ได้จัดซื้อจัดจ้างจากบริษัทเอกชน ที่ผ่านมาประชาชนในท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการจัดหาและปรับปรุงเครื่องมือเครื่องใช้และสถานที่ปฏิบัติงานน้อยมาก จึงทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลปาย ในข้อนี้อยู่ในระดับปานกลาง

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ มาลี จันทร์วัฒนรังกุล กล่าวไว้ว่า “การมีส่วนร่วมโดยตรง ได้แก่ การเข้ามาเป็นกรรมการ คณะทำงาน เพื่อร่วมคิดแก้ไขปัญหา ร่วมกิจกรรม ร่วมดำเนินการ การมีส่วนร่วมทางอ้อม โดยผ่านองค์กรหรือคณะกรรมการที่มีส่วนร่วมโดยตรง เช่น แทนในกลุ่มงาน หรือหน่วยงานต่าง ๆ ” สอดคล้องกับงานวิจัยของ เครือวัลย์ สืบอ้าย ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแฝก อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า “ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ด้านกำหนดวิสัยทัศน์ และด้านตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยโดยรวม อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง โดยประชาชนมีความสนใจไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งผู้นำขององค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการจัดกลุ่มปัญหาหมู่บ้าน สนใจตรวจสอบการทุจริตประพฤติมิชอบ เข้าร่วมฟังการประชุมสภาท้องถิ่น การจัดทำแผนพัฒนา สำหรับด้านแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก โดยประชาชนเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นเป็นผู้ได้รับประโยชน์ สนับสนุน ร่วมสัมมนาติดตามประเมินผลในกิจกรรมในเรื่องต่าง ๆ โดยร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมประชุมกับชุมชน องค์กรหน่วยงานต่าง ๆ”

5.2.2 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลป่าย อำเภอป่าย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลป่าย อำเภอป่าย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า

1) เพศ

ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลป่าย อำเภอป่าย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก บริบทของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลป่าย มีการใช้ชีวิตทั้งเพศชายและเพศหญิงที่ไม่แตกต่างกันทั้งนี้เห็นได้จากคณะกรรมการชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ทำให้การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในเขตเทศบาลจึงให้ความเท่าเทียมกันเกิดการยอมรับระหว่างเพศได้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมืองท้องถิ่น อีกทั้งยังไม่เข้าใจในบทบาทของสมาชิกสภาเทศบาลหรือผู้บริหารท้องถิ่น จึงทำให้ทั้งเพศหญิงและเพศชายของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลป่าย ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลป่าย ซึ่งไม่สอดคล้องกับ งานวิจัยของ กรวิกา ชันทองดี ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลบ้านหม้อ

อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี” ผลการวิจัยพบว่า “ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลตำบลบ้านหมอ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาทางด้าน การร่วมปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนา ด้านการร่วมคิด และด้านการร่วมตัดสินใจอยู่ในระดับน้อย รองลงมาคือส่วนด้านการร่วมประเมินผลอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลตำบลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประชาชนที่มีเพศและอายุที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งประชาชนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาที่สำคัญ คือ 1) เทศบาลตำบลป่าไผ่มีการประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึงน้อยอยู่และไม่ชัดเจน 2) การขาดความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลป่าไผ่ 3) ประชาชนขาดความร่วมมือ ไม่ให้ความสำคัญหรือสนใจ โดยมองว่า ไม่ได้เป็นหน้าที่ของตนเอง จากผลของการวิจัยไม่ว่าเพศชาย หรือเพศหญิง จะมองหาผลประโยชน์ ของรางวัลหรือของแจก เมื่อเข้าร่วมกิจกรรม สำหรับ ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข คือ 1) ประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงทุกชุมชน 2) ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนต่อเทศบาลในการร่วมเสนอปัญหา การร่วมทำกิจกรรม การตรวจสอบผลงาน กิจกรรมต่าง ๆ 3) เทศบาลควรเข้าถึงชุมชน ให้คำแนะนำเชิญชวนประชาชนออกมาให้ความร่วมมือ และปลูกฝังค่านิยมใหม่ ๆ ให้กับคนในชุมชนเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมมากกว่าการได้ของแจก”

2) อายุ

ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลป่าไผ่ อำเภอป่าไผ่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมทั้ง 3 แยกต่างหาก ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลป่าไผ่ มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน เช่น ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 21-40 ปี มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นมาก ด้วยการรักษาผลประโยชน์ของท้องถิ่น และร่วมกันบริหารจัดการทรัพยากรท้องถิ่นที่มีอยู่อย่างจำกัดให้ได้ประโยชน์สูงสุด ต่างจาก ประชาชนที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี และประชาชนที่มีอายุ 61 ปีขึ้นไปจะไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ นริศ ขำนุรักษ์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานพัฒนาชนบทของสภาตำบล ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดหนองบัวลำภู” พบว่า “ประชาชนส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานพัฒนาชนบทของสภาตำบลอยู่ในระดับต่ำ โดยที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดในเรื่องการมีส่วนร่วมในการวางแผนประชาชนที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไปมีส่วนร่วมมากกว่าประชาชนกลุ่มอายุ 18-30 ปี และกลุ่มอายุ 31-40 ปี ประชาชนที่เป็นสมาชิกกลุ่มสังคมมีส่วนร่วมมากกว่าประชาชนที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มสังคม ประชาชนที่ผ่านการฝึกอบรมมีส่วนร่วม

มากกว่าประชาชนที่ไม่ผ่านการฝึกอบรม นอกจากนี้ประชาชนที่ได้รับข่าวสารการพัฒนาชนบทและบทบาทของสภาตำบลมีส่วนร่วมมากกว่าประชาชนที่ได้รับข่าวสารน้อย”

3) ระดับการศึกษา

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมทั้ง 3 แยกต่างหาก ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะระดับมัธยมศึกษาที่มีค่อนข้างมาก เนื่องจากประชาชนมีความต้องการมีความรู้ที่สูงขึ้น เพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพที่ดีขึ้น และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีกว่าเดิม จึงทำให้ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย มีการตื่นตัวในการศึกษาหาความรู้มากขึ้น จากการที่ประชาชนได้ศึกษามีความรู้ทำให้ประชาชนแต่ละคน แต่ละชุมชนมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น แยกต่างหาก ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ชาญวิทย์ บัวพันธ์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาเฉพาะประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำโรง อำเภออุ้มผาง พิจัย จังหวัดศรีสะเกษ” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับอนุปริญญาเป็นเสมือนผู้ที่ติดตามข่าวสารด้านการเมืองการปกครองอยู่ตลอด สถานภาพการสมรสผู้ที่มิสถานภาพการสมรสแล้วจะมีบทบาทในการมองเห็นปัญหาในชุมชนมากกว่าผู้ที่เป็นโสด หย่าร้างหรือเป็นหม้าย การเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนพบว่าประชาชนเริ่มมองเห็นปัญหาด้วยตนเองและเห็นบทบาทของประชาชนตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เรียกชื่อว่า องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด รับทราบปัญหาของชุมชนเร็วที่สุด มีประชาชนในชุมชนที่เป็นตัวแทนของแต่ละหมู่บ้านในการร่วมเสนอปัญหาและแก้ไขปัญหาในทุก ๆ ด้าน โดยการบำบัดทุกข์บำรุงสุขแทบทุก ๆ ด้าน ประชาชนรู้บทบาทของตนเองดีในรูปของการพัฒนาชุมชน ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินงาน การได้รับผลประโยชน์ และการตรวจสอบประเมินผล โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”

4) อาชีพ

ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมทั้ง 3 แยกต่างหาก ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก ประชาชนที่ทำงานส่วนใหญ่มีอาชีพที่คล้ายคลึงกัน และสนับสนุนกิจกรรมซึ่งกันและกัน แต่ก็ยังมีบางชุมชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน เมื่อมีกิจกรรมต่าง ๆ ก็จะช่วยเหลือกัน เพราะประชาชนส่วนใหญ่มีความเอื้อเฟื้อต่อกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งยังมีการรวมกลุ่มเพื่อพบปะพูดคุย และแลกเปลี่ยน จึงทำให้ประชาชนเทศบาลตำบลปาย มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น แยกต่างหาก ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ประสานต์ ถัดทะพงษ์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการปกครองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบางนางลี่ อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสงคราม” ผลการวิจัยพบว่า “ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบางนางลี่มีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นในระดับมาก ทั้งในด้านการเข้าร่วมกิจกรรม และการตรวจสอบการทำงาน การวิจัยนี้พอสรุปได้ว่า เพศ อาชีพที่ต่างกันจะมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นต่างกัน การเป็นสมาชิกกลุ่มสังคมจะมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นมากกว่าผู้ที่ไม่เคยเป็นสมาชิกกลุ่มสังคม”

5) รายได้

ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลป่าอ้อ อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสงคราม โดยรวมทั้ง 3 แยกต่างหาก ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก ประชาชนอยู่ในเขตเทศบาลตำบลป่าอ้อ มีรายได้ที่ต่างกัน มีทั้งค้าขายประกอบอาชีพส่วนตัว หรือเกษตรกรจึงทำให้ประชาชนเทศบาลตำบลป่าอ้อ มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ ธวัช มกรพงศ์ กล่าวถึงปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาชนบทคือ “การมีส่วนร่วมของประชาชนและพึ่งตนเอง ส่วนกลไกสำคัญจะต้องอาศัยผู้นำและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชนไม่ว่าจะเป็นผู้นำทางการหรือผู้นำตามธรรมชาติจะต้องเป็นผู้นำที่เข้าใจถึงชีวิตจิตใจ สภาพปัญหา มีความรู้สึกร่วมทุกข์ร่วมสุขร่วมเป็นร่วมตาย ทำงานร่วมกับชุมชนเป็นตัวแทนต่อรองประสานประโยชน์กับภายนอกชุมชน มีฐานะพอเพียงต่อการเลี้ยงชีพและครอบครัว และฐานะความเป็นอยู่ไม่นั้นไม่ควรแตกต่างจากชาวบ้านมากนัก นอกจากนี้ยังมีการประมวลคุณลักษณะของผู้นำชุมชนที่เป็นคุณลักษณะเด่นที่เป็นคุณลักษณะเฉพาะบุคคลที่จะมีส่วนสนับสนุนในการดำเนินการเกี่ยวกับชุมชนประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลป่าอ้อ อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นข้อเสนอแนะที่ได้จากการค้นพบ (Fact Finding) จากผลการวิจัยทั้ง 3 ด้าน คือ 1) ด้านเศรษฐกิจ 2) ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต และ 3) ด้านการเมืองท้องถิ่น ด้วยเหตุปัจจัยหลายอย่างรวมถึงการให้บริการกับประชาชน จึงได้นำมาเป็นข้อเสนอแนะเป็น 2 ระดับ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ผลการวิจัยพบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลป่าอ้อ อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสงคราม โดยรวมทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะเชิงนโยบายนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลป่าอ้อ ควรปรับปรุง แก้ไขการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลป่าอ้อ ให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้มีความเจริญก้าวหน้า และ

จัดการบริหารทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ นอกจากนั้น เทศบาลตำบลปาย ต้องเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และความคิดเห็น เพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ เป็นต้น รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือเสนอแนะแนวทางแก้ไขในเรื่องต่าง ๆ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในการพัฒนาท้องถิ่นจะต้องมีการพัฒนาพร้อม ๆ กันทั้ง 3 ด้าน คือ เศรษฐกิจ พัฒนาคุณภาพชีวิต และการเมืองควบคู่กันไป เพราะการที่ท้องถิ่นจะพัฒนาได้ดีจะต้องให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมด้วย ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลปาย จึงทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ดังนั้นนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลปาย ควรปรับปรุงแก้ไขในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้การสนับสนุนด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตกับประชาชนในเทศบาลตำบลปาย ที่ส่วนใหญ่เป็นคนชนเผ่า หรือชาวไทยภูเขาที่ไม่ค่อยรู้หนังสือ การติดต่อสื่อสารกับประชาชนบนพื้นราบก็ไม่ค่อยสะดวก เมื่อมีการเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมาประชาชนเหล่านี้ก็จะเข้ามาใช้บริการ โรงพยาบาลในตัวอำเภอ ซึ่งเมื่อเข้ามาตัวอำเภอประชาชนเหล่านี้ก็จะถูกมองว่าเป็นอีกประเภทหนึ่งของ และจะไม่ค่อยได้รับบริการที่ดี หรือเท่าเทียมกับประชาชนที่อยู่ในตัวอำเภอ เทศบาลตำบลปาย ควรปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะการดูแลคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยให้ประชาชน รวมทั้งเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น ได้รับการศึกษาอบรม พัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนในท้องถิ่น โดยให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการวางแผน จัดการศึกษา ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น และเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อจะได้ทราบปัญหาและแนวทางแก้ไขจริง ๆ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการเศรษฐกิจ ดังนั้น นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลปาย ควรปรับปรุงแก้ไข ให้ประชาชนที่ต้องประกอบอาชีพเกษตรกรรม เพื่อการค้ารังชีพ และเพื่อการค้าขายหารายได้มาจุนเจือครอบครัว โดยส่งเสริมให้ใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และเทศบาลตำบลปาย ได้มีการนำแนวคิดเศรษฐกิจแบบพอเพียงมาดำเนินนโยบาย ออกมาเป็นโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการปลูกพืชผักสวนครัวตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปาย เป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการขยายตัวของความเป็นเมืองและการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจมากที่สุด มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว เป็นการพัฒนาในรูปแบบทุนนิยม ที่มีการเข้ามาแสวงหากำไรจากการขยายตัวของความเจริญมากขึ้นทุกปี ทำให้ประชาชนในชุมชนของเทศบาลตำบลปาย

ได้รับผลกระทบโดยตรง ซึ่งก่อให้เกิดผลดีและผลเสีย ต่าง ๆ ตามมามากมาย ส่งผลกระทบต่อให้ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปาย ต้องมีการปรับตัวตามระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

2) ผลการวิจัยพบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านเศรษฐกิจ โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ดังนั้น นายกเทศมนตรีตำบลปาย ควรปรับปรุง พื้นที่ของอำเภอปาย ซึ่งเป็นแหล่งที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ชาวไทยและชาวต่างชาติต่างก็รู้จักกันดี ให้ประชาชนในท้องถิ่น ประกอบกิจการร้านค้า ร้านอาหาร ที่พัก เกสเฮ้าส์ และร้านขายของที่ระลึกในเขตเทศบาลตำบลปาย ที่มีการขยายตัวของความเป็นเมืองและการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจมากที่สุด และมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ส่วน ข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่ 9 คือ ท่านมีส่วนร่วมเห็นด้วยการผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายในชุมชนเทศบาลตำบลปาย เช่น จักสาน ของที่ระลึก ฯลฯ ดังนั้น นายกเทศมนตรีตำบลปาย ส่งเสริมพัฒนา ให้การสนับสนุนผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่ชุมชน ที่ผลิตออกมาจำหน่าย เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว และประชาชนในท้องถิ่น การผลิตสินค้าที่มาจากภูมิปัญญาชาวบ้าน ผลิตภัณฑ์โอท็อป งานฝีมือที่ชุมชนหรือประชาชนในท้องถิ่นช่วยกันทำออกจำหน่าย ปัจจุบันได้รับความนิยมจากชาวไทยและชาวต่างชาติมากมาย อำเภอปาย เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ยังคงเอกลักษณ์ของความเป็นล้านนา และกลุ่มชนเผ่าต่าง ๆ ในแต่ละชนเผ่าก็จะมีผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึกเล็ก ๆ น้อย ๆ เอามาจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเยือน ดังนั้น การผลิตสินค้า หรือของที่ระลึกที่มาจากภูมิปัญญาของประชาชนในท้องถิ่นเพื่อจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว และสามารถสร้างรายได้เสริมให้กับครอบครัวและชุมชนทำให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ตามนโยบายของรัฐบาลที่สนับสนุนผลิตภัณฑ์โอท็อป

ส่วนข้อที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่ 6 คือ ท่านมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนชุมชนเทศบาลตำบลปาย ดังนั้น นายกเทศมนตรีตำบลปาย ควรปรับปรุงแก้ไขและให้ประชาชนในเทศบาลตำบลปาย มีชีวิตที่เรียบง่ายตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง จากการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ทำให้ประชาชนปรับตัวไม่ทัน แนวทางการส่งเสริมให้ประชาชนมีเศรษฐกิจท้องถิ่นที่เข้มแข็ง เทศบาลตำบลปาย ควรมีการเสริมสร้างความเข้มแข็งในระดับท้องถิ่น รวมทั้งการสนับสนุนการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายระหว่างองค์กรชุมชนท้องถิ่นด้วยกัน และที่เป็นองค์กรของประชาชนโดยทั่วไป เช่น กองทุนชุมชน สหกรณ์ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มธุรกิจชุมชน เมื่อชุมชนและองค์กรท้องถิ่นมีความเข้มแข็งและมีความสามารถสูงขึ้น ประชาชนก็จะมีคามอยู่ดีกินดี สามารถสร้างกิจกรรมทางธุรกิจหรือประกอบกิจการต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพดีขึ้น เพื่อ

สนองความต้องการและสร้างความเจริญให้กับท้องถิ่น ทำให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองได้มีความมั่นคงและแข็งแรง จึงทำให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

3) ผลการวิจัยพบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น นายกเทศมนตรีตำบลปาย ควรปรับปรุงแก้ไขงานด้านสังคมให้มีคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ดีขึ้น เพราะว่าประชาชนในท้องถิ่นส่วนมากมีคุณภาพชีวิตที่ค่อนข้างลำบาก ขาดโอกาสทางการศึกษาเพิ่มเติม โดยเฉพาะสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่อยู่ในท้องถิ่นมีน้อย และไม่ค่อยทั่วถึงดี เพราะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาห่างไกลจากตัวจังหวัด การเดินทางไปตัวจังหวัดก็ลำบากกระยะทางเกือบสองร้อยกิโลเมตรประกอบกับถนนหนทางคดเคี้ยวลาดชันเป็นภูเขาสูง เจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะเดินทางเข้าไปส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนในท้องถิ่นอำเภอปาย ก็เดินทางลำบาก ดังนั้นการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบล ต้องมีประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้ประชาชนในทุกชุมชนได้รับทราบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น พร้อมทั้งให้ประชาชนมีส่วนร่วมดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูลด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และการพัฒนาคุณภาพชีวิต ประชาชนในอำเภอปาย ต้องได้รับการส่งเสริม ด้านการสาธารณสุข ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการส่งเสริมให้ความรู้แก่เด็ก ๆ เป็นต้น

ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อที่ 2 คือ ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาของเด็ก เยาวชนและประชาชนโดยทั่วไป และส่งเสริมประเพณีอันดีงาม กิจกรรมศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย ดังนั้น นายกเทศมนตรีตำบลปาย ควรปรับปรุงและแก้ไข หลังจากการกระจายอำนาจจากส่วนกลางมาปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีการถ่ายโอนงานด้านต่างจากส่วนกลางให้ปกครองส่วนท้องถิ่นดูแล และเพื่อให้การบริหารงานในท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับถ่ายโอนงานต่าง ๆ มาดูแล เช่น การศึกษาในชุมชน หรือท้องถิ่น การพัฒนาสังคม ด้านการจัดเก็บภาษีรายได้ เป็นต้น การที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาของเด็ก เยาวชน ส่งเสริมประเพณี กิจกรรมด้านศาสนา และภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐและสมาชิกสภาเทศบาลหรือคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลปาย ในการส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาของเด็กและเยาวชน ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อที่ 10 คือ ท่านมีส่วนร่วมเทศบาลในการจัดอบรมคุณธรรมและจริยธรรมเทศบาลตำบลปาย ดังนั้น นายกเทศมนตรีตำบลปาย ควรปรับปรุงแก้ไขการให้บริการด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ค้อยู่แล้วก็ให้คงไว้ ส่วนที่ยังทำได้ไม่ดีก็ให้ทำให้ดียิ่งขึ้น สร้างธรรมเนียมให้กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย มีการ

ปรับปรุงแก้ไขการสื่อสารในองค์กร ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนจัดให้มีสมาคม ชมรม มูลนิธิหรือองค์กรอาสาสมัครในรูปแบบต่าง ๆ ที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของทางเทศบาลตำบลปาย เช่น จัดอบรมคุณธรรมและจริยธรรมกับเทศบาล สนับสนุนขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของชาวล้านนาให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม ประชาชนในท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดี เป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน ยึดหลักการดำเนินชีวิตตามแนวทางพระพุทธศาสนา ประกอบกับทางเทศบาลไม่มีการส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดอบรมในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม ประชาชนไม่ได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับท้องถิ่น

4) ผลการวิจัยพบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างมีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านการการเมืองท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น นายกเทศมนตรีตำบลปาย ควรปรับปรุง ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปายมีส่วนร่วมในด้านการเมืองท้องถิ่นให้มาก เพราะว่าประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรมไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมือง ประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่นส่วนมากเข้ามาเพราะผลประโยชน์ของตนทั้งนั้น บุคคลบางกลุ่มร่วมมือกับคนในท้องถิ่นลงสมัครสมาชิกสภาเทศบาลหรือผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์จากเทศบาลตำบลปาย ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่เป็นคนซื้อ ๆ ไม่ทันเล่ห์เหลี่ยมของพวกนายทุน จึงตกเป็นเครื่องมือทางการเมืองได้ง่าย ๆ เทศบาลตำบลปาย มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการรณรงค์ในเรื่องการซื้อสิทธิขายเสียงน้อย เวทีประชาคมก็ไม่ค่อยมี ดังนั้น ประชาชนจึงมีส่วนร่วมในด้านการเมืองท้องถิ่นน้อย

ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อที่ 10 คือ ท่านมีส่วนร่วมกับชุมชนเทศบาลตำบลปาย ในการเลือกผู้นำท้องถิ่นอย่างยุติธรรมเทศบาลตำบลปาย ดังนั้น นายกเทศมนตรีตำบลปาย ควรส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นเห็นถึงการเป็นผู้นำท้องถิ่น คือ บุคคลที่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย ยอมรับ และเลือกมาเป็นผู้นำ ในการการพัฒนาเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ชุมชนได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้ตั้งไว้ ผู้นำท้องถิ่นต้องทำให้ประชาชนในท้องถิ่นเกิดความร่วมมือกันทำงาน โดยมุ่งความสำเร็จของชุมชนเป็นสิ่งสำคัญ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีความสนใจในด้านการเมืองท้องถิ่น เพราะว่าประชาชนส่วนมากมีอาชีพเกษตรกรกรรม จึงไม่ได้มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นมากนัก การเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นที่ผ่านมา ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยมาก เช่น การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลปาย มีการรณรงค์หาเสียงเรื่องการซื้อสิทธิขายเสียงน้อย และมีการประชาสัมพันธ์ในขั้นตอนการไปใช้สิทธิเลือกตั้งน้อย ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีความเข้าใจในขั้นตอนการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่น เทศบาลควรจัดอบรมวิธีการและขั้นตอนในการ ไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นให้กับประชาชนในท้องถิ่นให้

ครอบคลุมเขตเทศบาลตำบลปาย และรณรงค์ให้ประชาชนออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นให้มาก จึงทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อที่ 4 ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดหาและปรับปรุงเครื่องมือเครื่องใช้และสถานที่ปฏิบัติงานให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพในสำนักงานเทศบาลตำบลปาย ดังนั้น นายกเทศมนตรีตำบลปาย ควรส่งเสริมและพัฒนา การจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ในสำนักงานหรือสร้างสถานที่ปฏิบัติงานของทางราชการ ที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการจัดซื้อจัดจ้างจากบริษัทเอกชน และการจัดซื้อจัดจ้างจากบริษัทเอกชน ส่วนมากมักมีการทุจริตคอร์รัปชัน ต้องกระทำอย่างโปร่งใสโดยมีภาคประชาชนมีส่วนร่วม เพื่อไม่ให้เกิดการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างและได้สินค้าที่ไม่ได้มาตรฐาน หรือสินค้าที่มีคุณภาพ เทศบาลตำบลปาย จึงต้องจัดให้มีบุคคลจากภายนอกเข้าร่วมตรวจสอบการรับงานหรือสินค้า ที่ได้จัดซื้อจัดจ้างจากบริษัทเอกชน ที่ผ่านมาประชาชนในท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการจัดหาและปรับปรุงเครื่องมือเครื่องใช้และสถานที่ปฏิบัติงานน้อยมาก จึงทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

- 1) ควรวิจัยเรื่อง “ผลกระทบจากการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ต่อประชาชนอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน”
- 2) ควรวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงชีวิตของประชาชนอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน”
- 3) ควรวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการจัดตั้งกองทุนชุมชน เทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน”
- 4) ควรวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน”

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

1) หนังสือทั่วไป

- กวี วงศ์พัฒน์. ภาวะผู้นำ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2543.
- กิตติ บุญนาค. กลยุทธ์การบริหารการเงินและการตลาดสำหรับนักบริหารไทย. กรุงเทพมหานคร : เอส แอนด์ จี กราฟฟิค, 2544.
- โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์. การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2538.
- โกวิท พวงงาม. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร : เอ็ชเปอร์เน็ท, 2550.
- คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, สำนักงาน. คู่มือการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2542.
- จินทนา สุทธิจารี. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเมืองการปกครองตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ วี เจ พรินต์ติ้ง, 2544.
- จิรพรรณ กาญจนะจิตรา. การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2546.
- ชยันต์ วรรณะภูติ. การสัมมนาเชิงปฏิบัติการศึกษาทางปัญหาและความต้องการขององค์กรเอกชนพัฒนาชนบทภาคเหนือ. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2530.
- ชำนาญ ยูวบูรณ์. การรวมอำนาจและการกระจายอำนาจการปกครองกฎหมายไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2503.
- ฐิติ วิชาสธณะ. การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วัชรพานิช, 2538.
- ทวี ทิมจำ. การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2538.
- ทวิทอง หงษ์วิวัฒน์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณการพิมพ์, 2547.
- ทัศนีย์ ไทยาภิรมย์. การพัฒนาชุมชน : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บางกอกบด็อก, 2534.
- ธเนศวร์ เจริญเมือง. การปกครองท้องถิ่นกับการบริหารจัดการท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : โครงการจัดพิมพ์คปไฟ, 2550.
- _____. 100 ปีของการปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ. 2440 - 2540. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, 2539.

- ธวัช มกรพงศ์. แนวคิดบางประการเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- ธานีินทร์ ศิลป์จารุ. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. กรุงเทพมหานคร : บริษัท วี อินเตอร์ พรินท์ จำกัด, 2548
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. ทิศทางการปกครองท้องถิ่นของไทยและต่างประเทศเปรียบเทียบ. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2546.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. การปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2549.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์. กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณการพิมพ์, 2547.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. ภาพรวมของรัฐธรรมนูญและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540. นนทบุรี : บริษัทพรมดาเพรส จำกัด, 2546.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, 2543.
- บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และ บุญมี แซ่ลี. ตัวชี้วัดธรรมภิบาล. กรุงเทพมหานคร : สถาบัน พระปกเกล้า, 2544.
- ปธาน สุวรรณมงคล. มงการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นผ่านนโยบายรัฐบาลตั้งแต่ปี 2475 – 2538 ใน 14 ปี รัฐศาสตร์ มธช.. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษร, 2543.
- ประเวศ วะสี. ประชาคมตำบล. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2541.
- _____. เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง : แนวคิดและยุทธศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วน ท้องถิ่น, 2541.
- พัฒน์ สุจำนงค์. การพัฒนาชนบทแบบผสมผสานสำหรับประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2524.
- พระปกเกล้า, สถาบัน. แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 : ปัญหา อุปสรรคและทางออก. นนทบุรี : บริษัทพรมดา เพรส จำกัด, 2545.
- พิเชษฐ วังศ์เกียรติจักร. แนวคิดยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท) ในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพมหานคร : ปัญญาชน, 2552.
- พีรพล ไชยพงศ์. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณการพิมพ์, 2548.
- พีรสิทธิ์ คำานวนศิลป์. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : สตาร์การพิมพ์, 2543.

- ไพรัตน์ เดชะรินทร์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณ
การพิมพ์, 2547.
- มงคล ดำธนานินทร์. เศรษฐกิจชุมชน. กรุงเทพมหานคร : บริษัทเวิร์คคอมมิวนิตีส์ จำกัด, 2542.
- มาลี จันทร์วัฒนรังกุล. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
ศักดิ์โสภณการพิมพ์, 2548.
- ไมตรี วิริยะ. ภาวะความเป็นผู้นำในงานพัฒนาชุมชน. เชียงใหม่ : สถาบันราชภัฏเชียงใหม่, 2540.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. กลไกการบริหารการปกครองท้องถิ่นในการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน.
กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2525.
- วิรัช วิรัชนิการวรรณ. การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น : สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส
ญี่ปุ่น และไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โพธิ์เพชร, 2545.
- _____. การบริหารและจัดการเทศบาลในยุคปฏิรูปบ้านเมือง. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โพธิ์
เพชร, 2546.
- วุฒิสาร ตันไชย. การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น : ความก้าวหน้าหลังรัฐธรรมนูญ พ. ศ.
2540. นนทบุรี : คลังวิชา จำกัด, 2547.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. การศึกษาสังคมวิทยาในการเมืองและสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.
- _____. ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- สัมพันธ์ เตชะอนัน. การพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้าน. นครราชสีมา : เจริญวิทย์
การพิมพ์, 2540.
- สุภาพร พิศาลบุตร และสายหยุด ใจสำราญ. การพัฒนาองค์กร พิมพ์ครั้งที่ 4. สำนักพิมพ์จามรชัย :
กรุงเทพมหานคร, 2545.
- สุเมธ ตันติเวชกุล มนูญ มุกข์ประดิษฐ์ และคณะ. แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาอันเนื่องมาจาก
พระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพมหานคร : บริษัทเคเอส อินเตอร์
พรีนติ้ง จำกัด, 2548.
- สังคีต พิริยะรังสรรค์. การช่วยเหลือประชาชนในภาวะเศรษฐกิจถดถอย. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2551.
- อเนก เหล่าธรรมทัศน์. การเมืองของพลเมือง. กรุงเทพมหานคร : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, 2543.
- อมร รักษาสัตย์ และคณะ. การเมืองการปกครองไทย ตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ วิ เจ พรินติ้ง, 2544.

อุดม ทุมโมฆิต. การปกครองท้องถิ่นสมัยใหม่ : บทเรียนจากประเทศพัฒนาแล้ว. กรุงเทพมหานคร : แชนท์โพรฟรันทิ่ง, 2552.

อุคร ตันตีสุนทร. การกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2541.

อุทัย หิรัญโต. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2523.

2) บทความจากเว็บไซต์

คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, สำนักงาน. “การมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม”. 1 มกราคม 2552.

<<http://www.iap2.org;http://www.iap2.org/associations/4748/files/spectrum.pdf>>. (21 January 2010).

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม. “แลหน้าเศรษฐกิจสังคมไทย”. 25 มกราคม 2547.

<<http://www.thailabour.org/thai/news/47120601.html>>. (23 October 2010).

3) วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/งานวิจัย

กรวิกา ชันทองดี. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลบ้านหมอ อำเภอ บ้านหมอ จังหวัดสระบุรี”. สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2552.

เครือวัลย์ สืบอ้าย. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแฝก อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่”. สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2550.

จตุพล ยะจอม. “ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลป่า : ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลป่า อำเภอป่า จังหวัดแม่ฮ่องสอน”. รายงานการค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551.

จิรศักดิ์ สีใจเจริญ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน”. รายงานการค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.

- ชาญวิทย์ บัวพันธ์. “ประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล
กรณีศึกษาเฉพาะประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำโรง อำเภอบึงสามพัน
จังหวัดศรีสะเกษ”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
รามคำแหง, 2542.
- ทวน สุขสำราญ. “ความคาดหวังของประชาชนต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ้านแปง
อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิต
วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนอร์ทเชียงใหม่, 2548.
- นริศ จำนุรักษ์. “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานพัฒนาชนบทของสภาตำบล ศึกษา
เฉพาะกรณี จังหวัดหนองบัวลำภู”. ภาคนิพนธ์บริหารศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย :
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2538.
- ประสานครุฑ ถัดทะพงษ์. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี
องค์การบริหารส่วนตำบลบางนางลี่ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดสุพรรณบุรี”. การศึกษาค้น
คว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2547.
- มุกดา วงศ์สุริยะ. “ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารพัฒนาพื้นที่สีเขียวในเขต
เทศบาลตำบลเวียงฝาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่”. สารนิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต.
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2550.
- สมใจ ไหวปริวี. “ความคิดเห็นของประชาชนในหมู่บ้านต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชน :
ศึกษากรณีอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี”. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2546.
- สมบูรณ์ กนกหงส์. “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลใน
เขตอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2544.
- สุชานันท์ สาทา. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาจารย์ :
ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลนาจารย์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์”. วิทยานิพนธ์ศาสตร
ศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2550.
- อาภรณ์ วัชร. “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหาร
ส่วนตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเมือง จังหวัดยะลา”.
ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2546.

4) เอกสารอื่นๆ ที่ไม่ได้ตีพิมพ์

ฉลาดชาย รมิตานนท์. การสะท้อนภาพผู้หญิงในสื่อมวลชน. เอกสารการสอน. 2533. สำนักงานสื่อมวลชน, (อัดสำเนา).

เทศบาลตำบลปาย, สำนักงาน. “แผนพัฒนาสามปี 2553-2555”. แม่ฮ่องสอน : สำนักงานเทศบาลตำบลปาย, 2553, (อัดสำเนา).

2. ภาษาอังกฤษ

1) Books

Lewin, Kurt. **Dynamic Theory of Personality**. New York : McGraw-Hill Book Company, Inc. 1935.

Montagu G. Harris. **Comparative Local Government**. Great Britain : William Brendon and Son Ltd., 1984.

Nie, N.H. and Verba, S.. **Political Participation** In Grunstiien and Nelson. W.P. (eds.). Handbook Political Science : Non Government Politic. Massasuseette : Addisen Wesley, 1975.

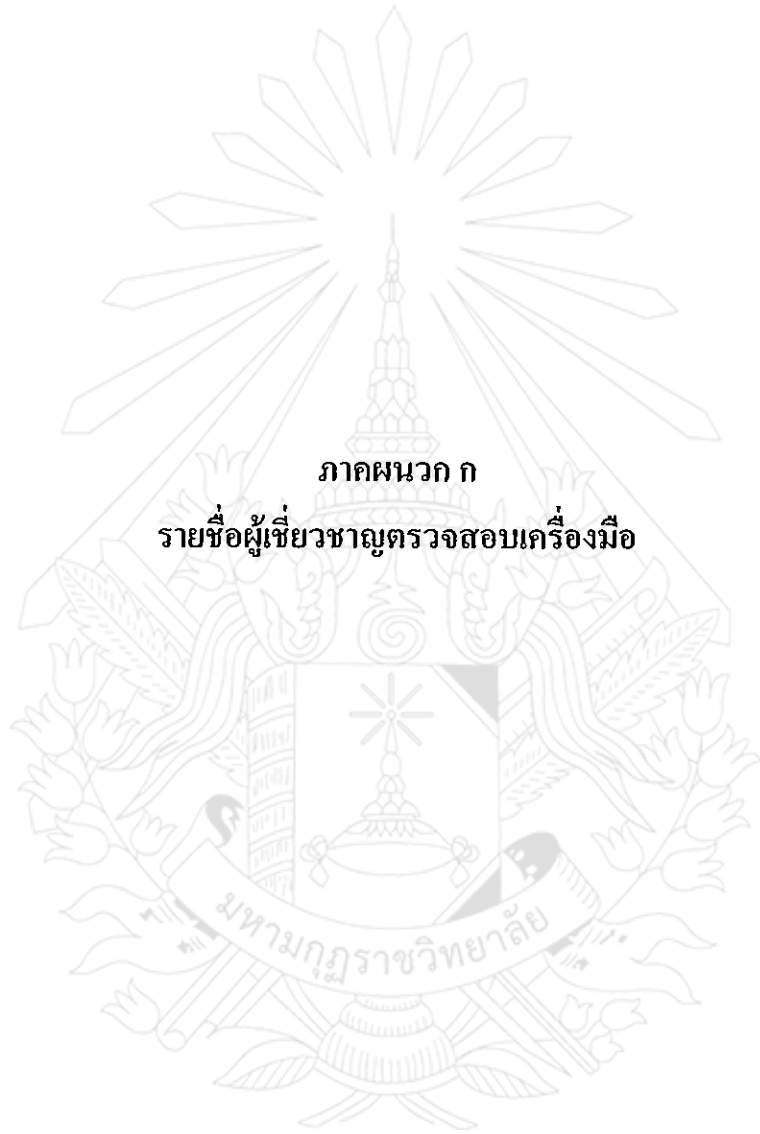
Schutz, Paul A.. **Goals in Self-Directed Behavior**. Educational Psychologist, 1991.

Weiner, Myron. **Political Participation : Crisis of the Political Process**. In Leonard. Binder and others (eds.). Crisis on Sequences in Political Development. Princeton : Princeton University Press, 1971.

Wit, Daniel. **A Comparative Survey of Local Government and Administration**. Bangkok : Institute of Public Administration Thammasat University, 1967.

Woodcock, Mike & Francis, D.. **Teambuilding Strategy**. Newhampshire : Gower, 1994.

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

1. พระปลัดบุญธรรม ปุณฺณธมฺโม

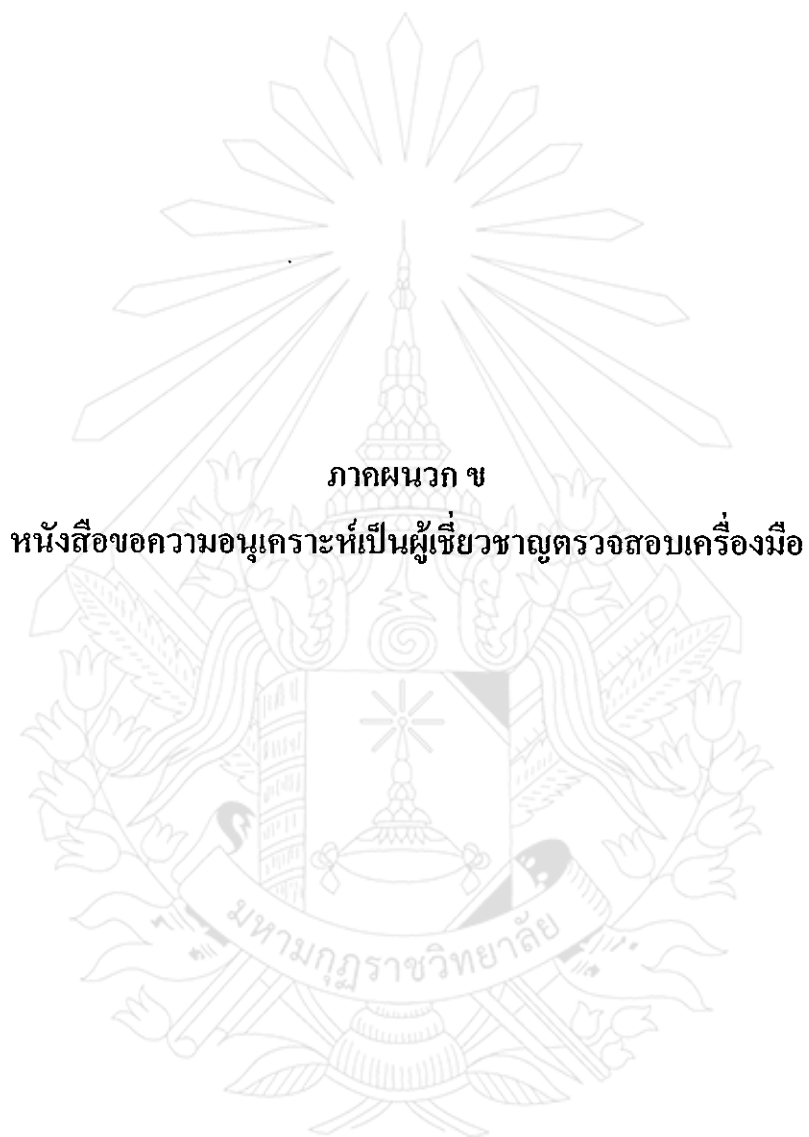
การศึกษา น.ธ. เอก, พธ.บ. (พุทธศาสนศึกษา), กศ.ม. (บริหารการศึกษา)
 ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการสำนักงาน วิทยาเขตล้านนา
 อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตล้านนา

2. พระครูปลัดจิตติชัย จิตฺตชโย

การศึกษา น.ธ. เอก, ศน.บ (ปรัชญา), ศศ.ม. (สาขาการวิจัยและการพัฒนาท้องถิ่น)
 ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ วิทยาเขตล้านนา
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

3. นายอรรคเดช ตาปราบ

การศึกษา รป.บ. (รัฐประศาสนศาสตร์), ร.ม. (การเมืองการปกครอง)
 ตำแหน่งปัจจุบัน นายกเทศมนตรีตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
 สำนักงานเทศบาลตำบลปาย

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ศูนย์การศึกษานันตพิทยาลัย วิทยาเขตลำนานา โทร. 0-5327-0975-6 ต่อ 14

ที่ ศธ 6013(1.9)/511

วันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2552

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน พระปลัดบุญธรรม บุญณฺเฒไม้

ศูนย์การศึกษานันตพิทยาลัย วิทยาเขตลำนานา ขอรับรองว่า นายทอง วงศ์ศักดิ์ศรี เป็น
นักศึกษาระดับปริญญาโท รหัสนักศึกษา 5112203010 สาขาวิชาสังคมวิทยา ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตลำนานา

นักศึกษานี้มีความประสงค์จะขอศึกษาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำสารนิพนธ์
เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย
จังหวัดแม่ฮ่องสอน ทั้งนี้ นักศึกษานี้มีความควบคุมดูแลของ รศ.สมหมาย เปรมจิตต์ และ ดร.ตระกูล ชำนาญ
อาจารย์ที่ปรึกษา

ศูนย์การศึกษานันตพิทยาลัย วิทยาเขตลำนานา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความ
ร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่ นักศึกษานี้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(พระมหาวิรัตน์ สุรนธ)

เลขาธิการศูนย์การศึกษานันตพิทยาลัย วิทยาเขตลำนานา

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ศูนย์การศึกษานันตพิทยาลัย วิทยาเขตลำนนา โทร. 0-5327-0975-6 ต่อ 14

ที่ ศธ 6013(1.9)/511 วันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2552

เรื่อง ขอลาอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน พระปลัดบุญธรรม บุญธมฺโม

ศูนย์การศึกษานันตพิทยาลัย วิทยาเขตลำนนา ข้าราชการ นายทอง วงศ์ศักดิ์ศรี เป็น
นักศึกษาระดับปริญญาโท รหัสนักศึกษา 5112203010 สาขาวิชาสังคมวิทยา ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย
วิทยาเขตลำนนา

นักศึกษานี้มีความประสงค์จะขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำสารนิพนธ์
เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย
จังหวัดแม่ฮ่องสอน ทั้งนี้ นักศึกษานี้มีความควบคุมดูแลของ รศ.สมชาย ปรมจิตต์ และ ดร.ตระกูล ชำนาญ
อาจารย์ที่ปรึกษา

ศูนย์การศึกษานันตพิทยาลัย วิทยาเขตลำนนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความ
ร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่แก่นักศึกษาผู้นี้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(พระมหาวิฑักดิ์ สุรเมธี)

เลขานุการศูนย์การศึกษานันตพิทยาลัย วิทยาเขตลำนนา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ศูนย์การศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา โทร. 0-5327-0975-6 ต่อ 14

ที่ ศธ 6013(1.9)/512 วันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2552

เรื่อง ขออนุญาตขอเป็นผู้ใช้ขบวนการตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน พระครูปลัดจิตตชัย จิตฺติชโย

ศูนย์การศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ขอรับรองว่า นายทอง วงศ์ศักดิ์ศรี เป็น นักศึกษาระดับปริญญาโท รหัสนักศึกษา 5112200010 สาขาวิชาสังคมวิทยา ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

นักศึกษาผู้นี้มีความประสงค์ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำสารนิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ทั้งนี้ นักศึกษาผู้นี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ รศ.สมภพ เปรมจิตต์ และ ดร.ตระกูล ชำนาญ อาจารย์ที่ปรึกษา

ศูนย์การศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความ ร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่ นักศึกษาผู้นี้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(พระมหาวิรัชศักดิ์ สุรมณี)

เลขานุการศูนย์การศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ที่ ศบ 6013(1.9)/642

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
๔๖๓ วัดเจ็ดยอดหลวงวรวิหาร ถนนพหลโยธิน ตำบลพระสิงห์
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๒๐๐
โทรศัพท์ : ๐-๕๓๒๗-๐๙๗๕๖ โทรสาร : ๐-๕๓๒๖-๙๙๕๒
www.lanna.mbu.ac.th

7 ตุลาคม 2552

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายอรรถเดช ตาปราบ นายกเทศมนตรีตำบลปาย

ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ขอรับรองว่า นายทอง วงศ์ศักดิ์ศรี เป็นนักศึกษา
ระดับปริญญาโท รหัสนักศึกษา 5112203010 สาขาวิชาสังคมวิทยา ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

นักศึกษาผู้มีความประสงค์ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำสารนิพนธ์
เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัด
แม่ฮ่องสอน ทั้งนี้ นักศึกษาผู้นี้มีความควบคุมดูแลของ รศ.สมหมาย เปรมจิตต์ และ ดร.ตระกูล ชำนาญ อาจารย์ที่
ปรึกษา

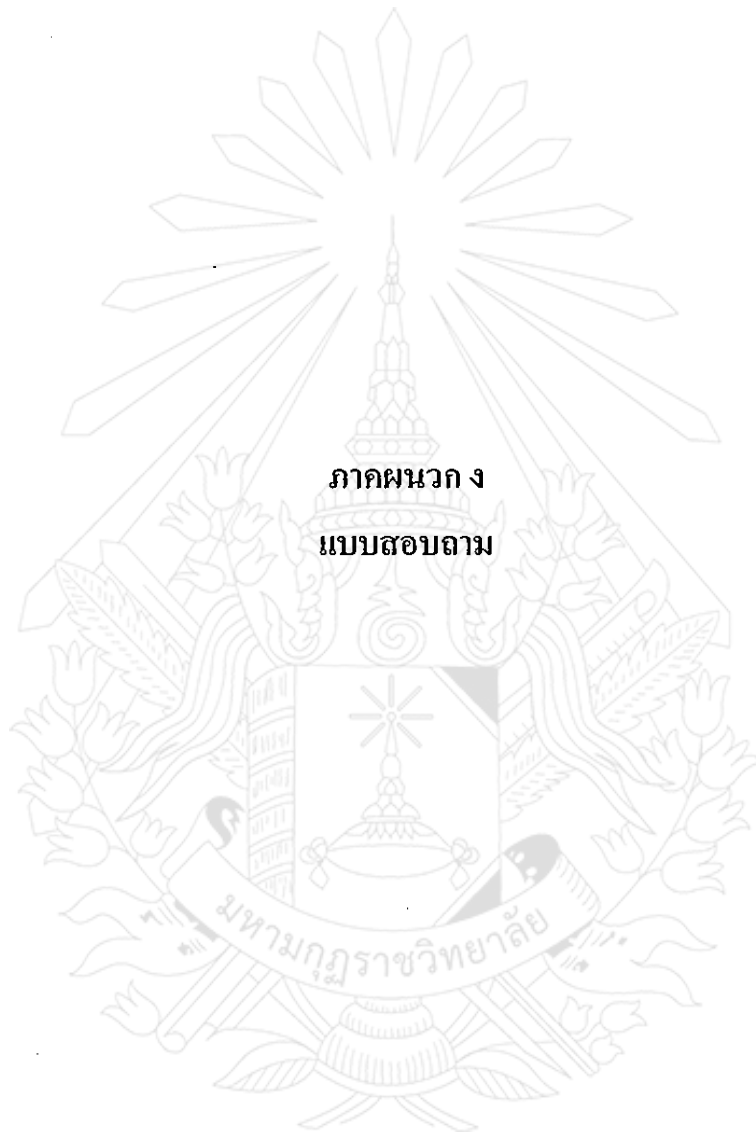
ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือใน
ครั้งนี้ และขอขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่ นักศึกษาผู้นี้ด้วย

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอเจริญพร

(พระมหาวิฑูรศักดิ์ สุรมณี)

เลขานุการศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ภาคผนวก ง

แบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

แบบสอบถาม

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลปาย

อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อทำการศึกษาคำแนะนำการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลปาย กรุณาตอบตามความเป็นจริงและตอบให้ครบทุกข้อ ข้อมูลต่าง ๆ ที่ศึกษานี้เป็นการศึกษาในเชิงวิชาการจะไม่มีผลสะท้อนกลับในแง่ลบแก่ท่าน ผู้ให้ข้อมูลแต่ประการใด และจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาการในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลปาย ต่อไป

2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

ตอนที่ 3 ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดีจึงขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นายทอง วงศ์ศักดิ์ศรี

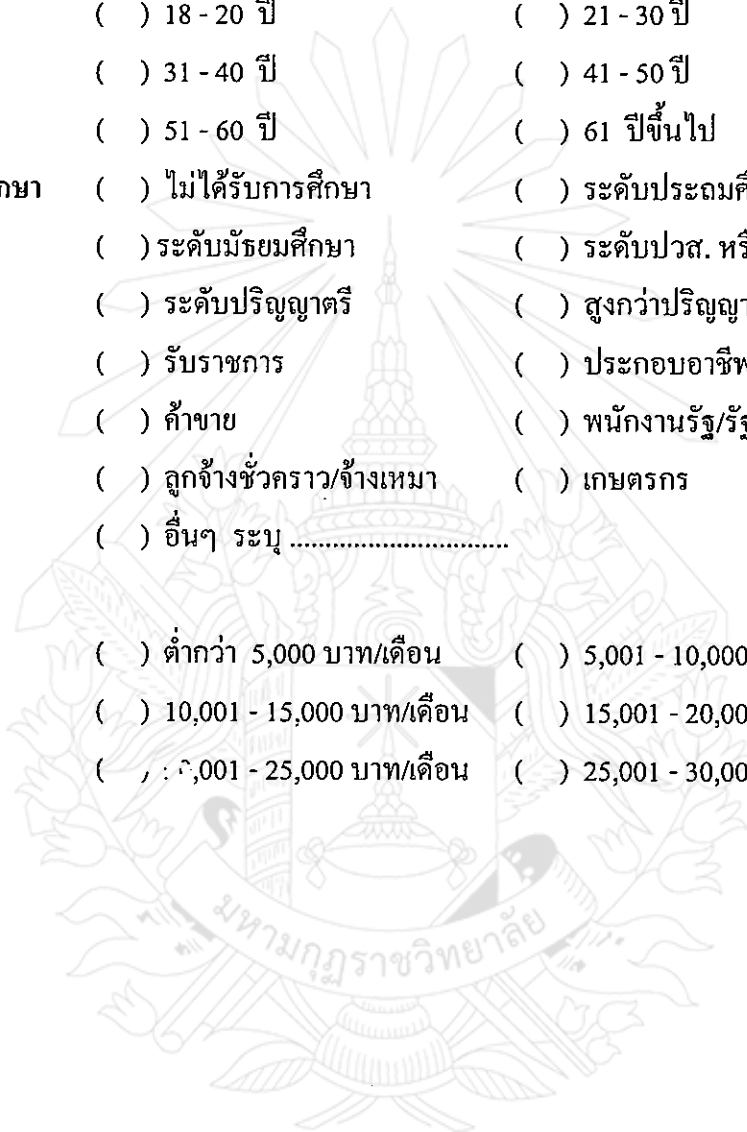
นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง () หน้าข้อความที่เป็นจริง

1. เพศ	() ชาย	() หญิง
2. อายุ	() 18 - 20 ปี	() 21 - 30 ปี
	() 31 - 40 ปี	() 41 - 50 ปี
	() 51 - 60 ปี	() 61 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา	() ไม่ได้รับการศึกษา	() ระดับประถมศึกษา 1-6
	() ระดับมัธยมศึกษา	() ระดับปวส. หรืออนุปริญญา
	() ระดับปริญญาตรี	() สูงกว่าปริญญาตรี
4. อาชีพ	() รับราชการ	() ประกอบอาชีพส่วนตัว
	() ค้าขาย	() พนักงานรัฐ/รัฐวิสาหกิจ ฯลฯ
	() ลูกจ้างชั่วคราว/จ้างเหมา	() เกษตรกร
	() อื่นๆ ระบุ	
5. รายได้/เดือน	() ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน	() 5,001 - 10,000 บาท/เดือน
	() 10,001 - 15,000 บาท/เดือน	() 15,001 - 20,000 บาท/เดือน
	() 20,001 - 25,000 บาท/เดือน	() 25,001 - 30,000 บาท/เดือน

ที่	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
21.	ด้านการเมืองท้องถิ่น ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคม เพียงใด					
22.	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจการของ เทศบาลในการเลือกตั้งท้องถิ่น เช่น กิจกรรมรณรงค์ การเลือกตั้งเพียงใด					
23.	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่น เพียงใด					
24.	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดหาและปรับปรุง เครื่องมือเครื่องใช้และสถานที่ปฏิบัติงานให้เพียงพอ และมีประสิทธิภาพเพียงใด					
25.	ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือการพัฒนา ท้องถิ่นภาคประชาชน โดยจัดการให้บริการทั้งใน และนอกสำนักงานเพียงใด เช่น แสดงความคิดเห็น เข้าร่วมประชาคม ฯลฯ					
26.	ท่านมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการจัดการเลือก คณะกรรมการชุมชนเพียงใด					
27.	ท่านมีส่วนร่วมกับเทศบาลมุ่งมั่นในการจัดการ เลือกตั้งท้องถิ่นเพียงใด					
28.	ท่านมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการจัดการซื้อเสียง เพียงใด					
29.	ท่านมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการจัดการกับความ ขัดแย้งในชุมชนเพียงใด					
30.	ท่านมีส่วนร่วมกับชุมชนเทศบาลตำบลภายใต้ในการ เลือกผู้นำท้องถิ่นอย่างยุติธรรมเพียงใด					

วิเคราะห์ความเที่ยงตรงทางเนื้อหาของแบบสอบถาม (IOC)

ชื่อเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน”

ชื่อนักศึกษา นายทอง วงศ์ศักดิ์ศรี รุ่นที่ 6/2551 สาขาวิชา สังคมวิทยา

1. ชื่อสกุล-ของผู้เชี่ยวชาญ พระปลัดบุญธรรม ปุณฺณธมฺโม
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาเขตล้านนา
สถานี่ทำงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
2. ชื่อสกุล-ของผู้เชี่ยวชาญ พระครูปลัด จิตติชัย จิตฺตชโย
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ ล้านนา
สถานี่ทำงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
3. ชื่อสกุล-ของผู้เชี่ยวชาญ นายอัครเดช ตาปราบ
ตำแหน่งปัจจุบัน นายกเทศมนตรีตำบลปาย
สถานี่ทำงาน สำนักงานเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

คำชี้แจง

แบบวัดของการวิจัยตอนที่ 2 ทำขึ้นเพื่อให้ผู้ตอบได้วัดระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในแต่ละหัวข้อหากท่านผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเห็นว่าคำถามในข้อใดที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามความคิดเห็นของท่าน โปรดทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่องความคิดเห็น

ให้คะแนน +1 หมายถึง	แน่ใจว่าแบบสอบถามนี้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
ให้คะแนน 0 หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าแบบสอบถามนี้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
ให้คะแนน -1 หมายถึง	แน่ใจว่าแบบสอบถามนี้ไม่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ข้อความ	การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าเฉลี่ย
	คนที่	คนที่	คนที่	
	1	2	3	
1. ท่านเข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับเทศบาลตำบลปาย ในการส่งเสริมการประกอบอาชีพเพียงใด	+1	+1	+1	1
2. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับเทศบาลตำบลปาย ในการส่งเสริมการตลาดชุมชนและสินค้าพื้นเมืองเพียงใด	+1	+1	+1	1
3. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับเทศบาลตำบลปาย ในการสนับสนุนร้านค้าชุมชน กองทุน ธนาคารหมู่บ้านเพียงใด	+1	+1	+1	1
4. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับเทศบาลตำบลปาย ในการสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มอาชีพเพียงใด	+1	+1	+1	1
5. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับเทศบาลตำบลปาย ในการแก้ไขปัญหาการว่างงานเพียงใด	+1	+1	+1	1
6. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนชุมชนมากน้อยเพียง	+1	+1	+1	1
7. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดการรายรับ-รายจ่ายของชุมชนของท่านมากน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	1
8. ท่านสนใจพัฒนาอาชีพในครัวเรือนมากน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	1
9. ท่านมีส่วนร่วมกับการผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายในชุมชนมากน้อยเพียงใด เช่น จักรสาน ของที่ระลึก ฯลฯ	+1	+1	+1	1
10. ท่านได้บำรุงชุมชนร่วมในกิจกรรมทำบุญการกุศลมากน้อยเพียงใด เช่น ทอดผ้าป่า, งานบวช, งานศพ ฯลฯ	+1	+1	+1	1
11. ท่านเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเกี่ยวกับส่งเสริมสุขภาพอนามัยของประชาชนและการควบคุมโรคติดต่อเพียงใด	+1	+1	+1	1
12. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาของเด็ก เยาวชนและประชาชนโดยทั่วไปและส่งเสริมประเพณีอันดีงาม กิจกรรมศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพียงใด	+1	+1	+1	1

ข้อความ	การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าเฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
	1	2	3	
13. ท่านเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมนันทนาการและการกีฬาเพียงใด	+1	+1	+1	1
14. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเพียงใด	+1	+1	+1	1
15. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดเพียงใด	+1	+1	+1	1
16. ท่านมีส่วนร่วมในการดูแลผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อนในชุมชนมากน้อยเพียงใด	+1	+1	+1	1
17. ท่านได้เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาชุมชนและท้องถิ่นเพียงใด	+1	+1	+1	1
18. ท่านเคยเข้าเยี่ยมคนรู้จักหรือญาติในโรงพยาบาลเพียงใด	+1	+1	+1	1
19. ท่านมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการจัดการกับขยะในชุมชนเพียงใด	+1	+1	+1	1
20. ท่านมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการจัดอบรมคุณธรรมและจริยธรรมเพียงใด	+1	+1	+1	1
21. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมเพียงใด	+1	+1	+1	1
22. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจการของเทศบาลในการเลือกตั้งท้องถิ่น เช่น กิจกรรมรณรงค์การเลือกตั้งเพียงใด	+1	+1	+1	1
23. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นเพียงใด	+1	+1	+1	1
24. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดหาและปรับปรุงเครื่องมือเครื่องใช้และสถานที่ปฏิบัติงานให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพเพียงใด	+1	+1	+1	1
25. ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือการพัฒนาท้องถิ่นภาคประชาชน โดยจัดการให้บริการทั้งในและนอกสำนักงานเพียงใด เช่น แสดงความคิดเห็น เข้าร่วมประชาคม ฯลฯ	+1	+1	+1	1

ข้อความ	การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าเฉลี่ย
	คนที่	คนที่	คนที่	
	1	2	3	
26. ท่านมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการจัดการเลือกคณะกรรมการชุมชนเพียงใด	+1	+1	+1	1
27. ท่านมีส่วนร่วมกับเทศบาลมุ่งมั่นในการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นเพียงใด	+1	+1	+1	1
28. ท่านมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการจัดการชื่อเสียงเพียงใด	+1	+1	+1	1
29. ท่านมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการจัดการกับความขัดแย้งในชุมชนเพียงใด	+1	+1	+1	1
30. ท่านมีส่วนร่วมกับชุมชนเทศบาลตำบลภายใต้ในการเลือกผู้นำท้องถิ่นอย่างยุติธรรมเพียงใด	+1	+1	+1	1

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ สกุล : นายทอง วงศ์ศักดิ์ศรี
- วัน เดือน ปีเกิด : วันเสาร์ที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2519
- ชาติภูมิ : 88 หมู่ที่ 1 ตำบลห้วยปูลิง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ที่อยู่ปัจจุบัน : 122 หมู่ 2 ตำบลผาบ่อง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- การศึกษา
- พ.ศ. 2535 : โรงเรียนกาวิละวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่
- พ.ศ. 2539 : ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) โรงเรียนเชียงใหม่เทคโนโลยี
- พ.ศ. 2542 : วิทยาศาสตรบัณฑิต (วทบ.) สถาบันราชภัฏเชียงใหม่
- พ.ศ. 2544 : ประกาศนียบัตรบัณฑิตศึกษา สาขาการจัดการและการประเมิน โครงการสถาบันราชภัฏเชียงใหม่
- หน้าที่การงาน
- พ.ศ. 2543 : รับราชการกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
: ครูจ้างสอนพิเศษ วิทยาลัยการอาชีพนวมินทรราชินีแม่ฮ่องสอน
- พ.ศ. 2549 : พนักงานราชการ ศูนย์พัฒนาสังคม หน่วยที่ 43 จ. แม่ฮ่องสอน
: ตำแหน่ง นักพัฒนาสังคม
- ตำแหน่ง/สถานที่ทำงาน
- ปัจจุบัน : เจ้าหน้าที่ประสานงานพัฒนาสังคมอำเภอป่าตอง ศูนย์พัฒนาสังคม
หน่วยที่ 43 จ. แม่ฮ่องสอน